

גליון

מעוללפת
ספירים

במשנתו של הבעש"ט הקדוש

פרשת תצוה
פורים
גליון ק"ב

גליון מוסדל לרצל יאוי הפורים
ובו עני מאחרים: מאחר "מסתה היין", ומאחר "רצא דלגלגל" (ח"ג)

אליעזר צבי סאפרין

בכ"ק אאמו"ר מוהר"ש מקאמאוראנא זצלה"ה
רמת בית שמש

בס"ד ראש חודש כסלו תשפ"א כאן בית שמש.

אל מעלת כבוד האבך כפשוטו ומדרשו מגזע אראלים ותרשישים הרהגה"ח כש"ח חיים פנחס הורוביץ שליט"א.
שלמכון ישגא.

על דבר אשר נשאלתי מעם כ"ח לחוות דעתי על הגליון הנכבד "מעולפת ספירים", כבוד גדול הוא לי אשר נקראתי אני הקי' לגלות דעתי בזה, ואכן אין לך גדול מן העובדה המשמחת שגם אני נמנה בין הקוראים הקבועים של גליון זה. וכן שמא יזכו אותי להתענג בתוכנו.

לרוב אני עומד ומשתומם מתוכן הדברים, אשר המחבר והמלקט שליט"א זוכה ללקוט ספירים והלומים ממקומות אשר עין אדם טהם איננה מבחינה בהם, ומדלי הספא ומשכח כרגניתא בכל אתר ואחר, ולא עוד אלא שיד' ה' היתה ועדיין פרושה עליו ללמדו הכמה ובינה לארנו הכל למסכת אחת של דעת א-להים אשר כל הטועם אומר לי לי.

לרוב, תוכן הדברים אינם שגורים בפי הכריזות. מחמת אשר לרוב עומקם אין סתם בני אדם - ואפי' מבקשי ה- מתעסקים בהם, וכל זה מחמת עומק המושג וקוצר המשיג.

והנה בא לו אחד אשר השביל למצוא וללקט לתכונתו ולבאר באר היטב מושגי קבלה וחסידות עמוקים מני עמוק ולפרשם בשמלה לעיני כל אשר ישכרו ונפשם תאבה להבין ולהשכיל בחכמה זו היא חכמת הקבלה, בחכמה זו היא תורת החסידות שפורשה בחידושי מרן אור שבעת הימים רבי ישראל בעש"ט ותלמידיו, וחידוש גדול הוא אשר בוכננינו וכדורנו אנו עקבתא דמשיחא דור שפל ונאלה, אשר קם לו אחד רך בשנים ואויר בחכמה אשר נפשו אוהה לזכות את עם ישראל בנסתרות וברבידים העמוקים של חכמת תורתה. ועוד מגוון רב ועצום של ענינים ומושגים כפרפראות להודרה.

דאחרי אשר הבריות קוראות את תוכן דבריו הרי דברים אשר היו סתומים ונעלמים מהם בתכלית לפתע הופכים לברורים ומאירים בספירים. והדברים מבוררים בשפה קלה ברורה ונעימה, אשר כל אחד מסוגל להבין.

וידוע הוא ביותר מאמר הוה"ק (נשא קכ"ד ע"ב) בגין דעתירין ישראל לעטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הוהרה יפקון ביה מן גלותא. עי"ש. וכמו"כ ידועה היא האגרת הקדושה של מרן הבעש"ט (הודפסה סוף ספר בן פורת יוסף לטרון בעל התולדות יעקב יוסף זי"ע) וז"ל: ושאלתי את פי משיח אימתו אתי מר והשיב לי בזאת תדע בעת שיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותך חוצה מה שלימדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוןך ואז יכלו כל זקליפות ויהיה עת רצון וישועה. עכ"ל, והרי בגליונות הללו הדברים מפורשים ומחזורים אשר כמעט כל צורב יוכל להשיג ולהבין בקל. ומומלץ להם מאוד להגות בהם.

וע"כ כראו ונחזיק טובה למארי דשמעתתא ח"ה רבי חיים פנחס הג"ל אשר מנחה אותנו במתנת חנם אשר אין לה ערוך. ולא נותר לי אלא לברכו ולאחל לו שיזכה להמשיך עוד לאורך ימים ושנים בדרך מפוראה זו אשר החל בה, ולהחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל, ועי"ז העם יחכם וישכיל ויבין, וגאולת נפשנו תתקדם בצעדי ענק עדי נחזה כמו עינינו בבית גוא"צ ובבנין בית הבחירה בעגלא דרין אבי"ר.

אליעזר צבי סאפרין
בית שמש
בית שמש

גמליאל הכהן רבינוביץ (ראפפורט)

ר"מ בישיבת המקובלים "שער השמים"
נכד הש"ך והרמ"א זיע"א
מח"ס "טיב התשובה" "טיב הכוונות"
"טיב התהילות" "טיב התורה" "טיב התפילה"
"טיב ההגדה" "טיב העבודה"
רח' הרב משה הגיז 2 טל 5385344-02
בעיה"ק ירושלים תוב"א

בס"ד יום ב' י"ד כסלו תשפ"א פעה"ק

הנה הולךך המופלא ומופלג בקי דייק וגריס טובא ממשפחת השלה"ק הרב חיים פנחס
הורוביץ שליט"א מתעסק בקדשים ועוסק בהפצת והסברת תורת הבעש"ט והחסידות הביא
לפני כמה קונטרסים בשם "מעולפת ספירים" והקב"ה חננו בעט מבורכת ובהסברה טובה
וקושר נימא אל נימא וחורז מספר אל ספר בתלמידי הבעש"ט והיו לאחדים בבנין נאה
ומפואר
וביקש את ברכתך כהן אשר על כן אברכו שיפצו מעיונותיו חוצה וישוטטו רבים ותרבה
הדעת בהבנת תורת החסידות ע"פ יסודות הקדמונים וכידוע שהיא מקרבת את הגאולה
הנכספת במהרה אמן
הכו"ח בברכת כהן

בס"ד יום ב' י"ד כסלו תשפ"א פעה"ק
הנה האברך המופלא ומופלג בקי דייק וגריס טובא ממשפחת השלה"ק הרב חיים פנחס
הורוביץ שליט"א מתעסק בקדשים ועוסק בהפצת והסברת תורת הבעש"ט והחסידות הביא
לפני כמה קונטרסים בשם "מעולפת ספירים" והקב"ה חננו בעט מבורכת ובהסברה טובה
וקושר נימא אל נימא וחורז מספר אל ספר בתלמידי הבעש"ט והיו לאחדים בבנין נאה
ומפואר
וביקש את ברכתך כהן אשר על כן אברכו שיפצו מעיונותיו חוצה וישוטטו רבים ותרבה
הדעת בהבנת תורת החסידות ע"פ יסודות הקדמונים וכידוע שהיא מקרבת את הגאולה
הנכספת במהרה אמן
הכו"ח בברכת כהן

הרב שמאי קהת הכהן גראס
מו"צ דקהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא בא"י
רח' דברי חיים 7 קרית בעלזא ירושלים עיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד ז' כסלו תשפ"א יע"א ירושלים עיה"ק תובב"א
לאסאהודי גברא ה"ה הרה"ג בקי נפלא יר"ש מתמיד גדול ה"ה כמה"ר ר' חיים פנחס
הורביץ שליט"א אשר מוציא לאור כל שבוע קונטרס יקר הנקרא מעולפת ספרים
במשנתו של הבעש"ט הקדוש זצ"ל
הקונטרס הוא מלא רעיונות נשגבים מיוסד ע"פ משנת הבעש"ט הק' ותלמידיו הקדושים
ומביא מ"כ סעד להני רעיונות מספרי קדמונים מראשונים ואחרונים בבקיות נפלא
ואני ממש מתפעל מההיקף העצום שיש בכל קונטרס ואפשר לסמוך על רעיונותיו כי
כולו יסודותיו בהררי קודש ומכיר אני הבעל מחבר שליט"א כי עוסק בתוה"ק שעות ע"ג
שעות וכחשיכה כאורה
בעה"ח לכ' המחבר שליט"א

בס"ד ז' כסלו תשפ"א יע"א ירושלים עיה"ק תובב"א
לאסאהודי גברא ה"ה הרה"ג בקי נפלא יר"ש מתמיד גדול ה"ה כמה"ר ר' חיים פנחס
הורביץ שליט"א אשר מוציא לאור כל שבוע קונטרס יקר הנקרא מעולפת ספרים
במשנתו של הבעש"ט הקדוש זצ"ל
הקונטרס הוא מלא רעיונות נשגבים מיוסד ע"פ משנת הבעש"ט הק' ותלמידיו הקדושים
ומביא מ"כ סעד להני רעיונות מספרי קדמונים מראשונים ואחרונים בבקיות נפלא
ואני ממש מתפעל מההיקף העצום שיש בכל קונטרס ואפשר לסמוך על רעיונותיו כי
כולו יסודותיו בהררי קודש ומכיר אני הבעל מחבר שליט"א כי עוסק בתוה"ק שעות ע"ג
שעות וכחשיכה כאורה
בעה"ח לכ' המחבר שליט"א

דברי ברכה

מאת המשפיע הגה"ח ר' יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א
ממשפיעי "אש החסידות" ובעמח"ס "אש המועדים" ו"אש העבודה"

ב"ה

זכה דורינו להופעת אור הבעש"ט הק' באופן שלא זכו הדורות הקודמים לנו, ואור החסידות חוזר וניעור והולך ומתגדל, נשתכחה מעט וחזרה ונתייסדה הרבה, הספחים הכו שורש ועשו פארות, ואור הדעת ממלא את הלבבות לעבדו ית' בפנימיות, כאשר גילה משיח צדקינו להבעש"ט הק' בהיכלו העליון כי יתגלה 'בעת שיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה.

ובדור אחרון, בתוך מחשכי הארץ ובעקבתא דמשיחא, אנו מתפלאים לראות כיצד מלאה הארץ דעה את ה', חסידים ואנשי מעשה מאסה נפשם בחיצוניות וצמאונם לאור הפנימי גובר והולך, ומה שנעשה פעם על ידי יחידיים במסתרים מתפשט והולך למאות ולאלפים בלימוד תורת החסידות באופן מוגבר ובדרגות של דביקות אלוקית אשר לא שערום אבותינו, וכמעט אנו קרובים לדברי משיח צדיקינו - 'יעשו יחודים ועליות כמוך', וכל זאת בכוחם ובהוראתם הנלהבת של צדיקי הדור הפוקדים על צאן מרעיתם להגביר פעלים באורו של הבעש"ט הק'.

ואחד ממזכי הרבים, אשר עליו יראה משיח צדקינו באצבעו לאמר הנה זהו אחד מאותם אשר קירבו את גאולת ופדות השכינה, הוא ידי הנכבד שמו מפארים, החכם השלם, מלא מדע אוצר תבונה, מוה"ר חיים פנחס הורוביץ שליט"א, אשר מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה, להאיר מדי שבת בשבתו את עיני העדה באור יקרות, עמוק עמוק מי ימצאנו, וברוב כשרון ותבונה נוטל סוגיא בתורת העבודה וצולל למים עמוקים בבקיאות עצומה מכל ספרי החסידות וכתבי הסוד והמחשבה, ומביאם לפונדק אחד מתוך ליבון הדברים לעומקם ולרוחבם, בסדר מסודר להפליא, ובכח החידוש כאשר ידעתי אותו גם בלימוד הנגלה כפטיש החזק המפרק הרים ומשבר סלעים, הוא מבהיר ומבאר הסוגיא כמין חומר, ומגלה פנים חדשות בתורת הבעש"ט הק', ורבים וגדולים כבר העידו על קורת רוחם מחיבוריו הנפלאים, ומי אני השפל לבוא אחר מו"ר מקאמארנא שליט"א שהוא מגדולי מנחילי תורת הבעש"ט הק' בדורינו, וכן שאר צדיקים ופוסקים אשר אסהידו עליהו גדולות ונצורות.

זכאה חולקיהו, אשרי חלקו וחבלו, על מפעלותיו להאיר את הדור בתורת הבעש"ט הק', ומובטחני כי ימשיך להרבות פעלים להפיץ מעיינות הדעת האלוקית ולקרב בכך את ביאת גואל צדק במהרה בימינו, אכי"ר.

מאמר "משתה היין"

ומחדש הרה"ק בעל השם משמואל מסאכטשוב זי"עי' ש"ינובב" הוא מלשון "בינה" [לאורה לא נמצא רעיון זה לפני בשו"מ].

ברישי כל אסוון אנא חמר

הנה הביאור הראשון לכך שהיין רומז לבינה הוא על פי מה שידוע מחז"ל בכמה מקומות כי היין מפקח שכלו ומחשבתו של האדם, כמו שאמרנו" הרגיל ביין, אפילו לבו אטום כבתולה יין מפקחו, שנאמר: "ותירוש ינובב בתולות", וכן אמרו"א "חמרא וריחני פקחין", ותמה הרה"ק

בית היין - עולם הבינה

הנה ידוע כי יש שלושה מיני מאכלים אשר הם עיקר המחיה והמזונות ההכרחיים לאדם^א, והם: דגן, תירוש ויצהר, דהיינו: תבואה, יין ושמן^ב, והם נכנסים לגוף האדם בשלושת האופנים: אכילה [דגן], שתיה [תירוש], וסיכה [יצהר]^ג.

ומבואר בספרי החסידות^ד כי שלושה אלו - שהם עיקר ויסוד כל שאר המאכלים - מקבילים לשלושה הספירות העליונות: חכמה, בינה ודעת, כשהיין שהוא האמצעי רומז לספירת הבינה^ה, וכמו שנאמר "ותירוש ינובב בתולות" -

וישוב לתקן את ה, ומי האיש אשר ארש נגד אות ו' סוד תורה צוה לנו משה מורשה (דברים לב ד) ולא לקחה ילך וישוב לתקן וכו'.

ונגד אות ה' אחרונה שהיא בסוד תוספות וזיפולה ונק' משנה תורה אמר, ויספו השוטרים מי האיש הירא ורך הלבב הירא מעבירות שבידו, ונקרא שוטר לאלקאה חייביא וכמ"ש למה אירא בימי רע ען עקבי יסובני וגו' (תהלים סט. ו) ילך וישוב לביתו, לתקן מה שפגם באות ה' אחרונה עד שאיור כל ד' אותיות השם לקיים שותיה' והגו וק"ל.

וראה עוד מש"כ בספה"ק באר מים חיים (פרשת נח פרק ו) ועל כן היתה מוכרחת להיות רק מעצי גפר כי גפר נוטריקון גפן פוריה בחינת יין המשומר בענביה הרומז לבינה אימא עילאה סוד התיבה כאמור.

וראה עוד בספה"ק אהבת שלום (פרשת סוכה) וזהו הביאוי אל בית היין, פירוש עולם הבינה, כי יין הוא בגימטריא סוד, ורומז ליין המשומר בענביה (והרג ג' רל), עלמא דיובל, עלמא דחירות, עולם הבינה כנודע.

זכריה טז.

^א וז"ל (פרשת תבוא - תיע"ב): ונראה עוד על פי מה שהגיד כ"ק אבי אדומ"ר זצלה"ה בטעם שתורמות ומעשרות מדאורייתא הם רק בדגן תירוש ויצהר לרוב הפוסקים, וביכורים הם משמעות המינים, כי דגן תירוש ויצהר הם גזר חכמה בינה ודעת שבאדם, כי יצהר שהוא שמן הוא חכמה כאמרז"ל (מנחת פיה ע"ב) מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצוין בהן. ויין הוא בינה וכתבי (זכריה טז) ותירוש ינובב בתולות, ויין מספרו סוד ומשנכנס יין יצא סוד (בכשרים עירובין ס"ח). ודגן הוא דעת כאמרז"ל (סופה מ"ב ע"ב) תינוק שיכול לאכול כזית דגן מרחיקין מצאותו ד' אמות כדכתיב ויוסף דעת יוסף מכאוב. וביכורים שהם משמעות המינים הם נגד שבע המדות כמבאר בלקוטי התורה מהאר"י ז"ל (פי ע"ב), עכת"ד ז"ל.

^ב ב"ב יב ע"ב.

^ג זכריה טז.

^ד וראה מש"כ ע"ז בספה"ק שם משמואל (חלק המעשים - שבת השובה תיע"ד) ויש לפרש שלעומת ג' אלה מקביל הגמול ואספת דגן ותירוש ויצהר, כי דגן הוא הזן את הגוף, תירוש הוא מבזיח את כחות הנפש וכמ"ש (זכריה ט"ז) ותירוש ינובב בתולות שפירש"י וימא (ע"ב ע"ב) לגלות סתרי לבו האטומים כבתולה, יצהר שהוא שמן הוא בשכל כאמרז"ל (מנחת פיה ע"ב) מפני שרגילין בשמן זית חכמה מצוין בהם, והיינו שבוזכות שלימות ג' אלה ממשכת ברכת ה' בג' מינים שהם לעומתם, למען יהי בהם שפע רוחניות ולא יגשמו את האדם, ואדרבה עוד יתפוסו בו כחות רוחניים קדושים.

^ה וימא ע"ב.

^א כמ"ש האבן עזרא (דברים פרק יד): ופרי אדמתך - הזכיר דגן תירוש ויצהר שהם עיקר.

וכ"כ הרד"ק (שמואל א פרק ח): ומה שאמר שדויתכם וכרמיכם וזיתים כי הם עיקר המחיה וכן אמר דגן תירוש ויצהר. עוד כתב (ויאל פרק א): וזכר דגן תירוש ויצהר כי אלה הגו הם רוב חיי האדם. עוד כתב (תהלים פרק קד): וזכר בפרט אותן שהאדם נוזן בהם ויתור והם דגן ותירוש ויצהר.

וכ"כ האברבנאל (דברים פרק יד): ואספת דגן תירוש ויצהר. ר"ל שלא ימנעוהו האיובים ממנו, ולא זכר שאר הפירות לפי שאלה הם העיקר.

^ב וראה מש"כ הרמב"ן (דברים פרק יד): ופירוש דגן בלשון הקדש, חמשת המינים הידועין בתבואה, ופירוש תירוש, היין החדש אשר ישקו היקבים, ויצהר, השמן אשר בהן. ואין מין אחר בכל הזרעין ובכל פירות האילן חייבין מן התורה כלל לא בתרומות ולא במעשרות, ויש ברייתות שנויות בתורת כהנים (בחקותי פרק יב ט) ובספרי (ראה קה) לאסמכתות והן מוטעות. אבל הדבר המתבאר בגמרא מן התלמוד הבבלי (ביבט טו א) והירושלמי (חלה פ"ד ה"ד) ופשוטו של מקרא כך הוא, שאפילו זיתים וענבים מעשר שלהם אינו מן התורה עד שיעשו תירוש ויצהר. ונתיה בהז נזר, שכבר טעו בו מגדולי המחברים (עי' רמב"ם הלכות תרומות פ"ב ה"א).

^ג שדינה כשתיה. שכן שמן זית כפי עצמו אינו ראוי לשתיה, כמבאר בברכות לה ע"ב.

^ד כמ"ש בספה"ק אור לשמים (פרשת שופטים): וזפה ראשית דגןך, דהיינו שאתה בבחינת ראשית, בחינת אין, וגרוע מכל, ובכל עת אתה מתחיל לצעוק לומר מעתה אתחיל להיות טוב, וזה נקרא ראשית, דגןך - תזכה שיבא לך שפע מבחינת אין רומז לכתה, כי דגן היא כל מיני אידיון (דברים ה"ג), כולל כל מיני דגן, בחינת כתר ג'כ כולל הכל. תירושן ויצהרן רומז לחי"ב, כי יצהר הוא שמן רומז לחכמה כידוע (חז"ג לד), ותירוש הוא יין (וימא ע"ב ע"ב) רומז לבינה (חז"ג קטו). וראשית גז צאנך, רומז למלכות קדישא נק' דינא פריא (חז"ג רסא), ולזה ראש השנה הוא שני ימים, רומז לתרין ראשית.

וכ"כ בספה"ק קהלת יעקב (ערך ז): ובבינה נכללים חכמה בינה דעת שהם סוד דגן תירוש ויצהר.

וכ"כ בספה"ק תולדות אהרן (פרשת שופטים): והסוד של אכילה ושתיה ובהמ"ז לחבר חכמה ובינה ומלכות, וזהו תירושן ויצהרן, כי תירוש היא בינה, היא בסוד יין דמנטרא (פרשת שער ג פ"ג), ויצהר הוא שמן הוא חכמה (חז"ג דל ע"א), והכל נכלל במלכות, וזהו דגןך - היא מלכות, תירושן ויצהרן כי חכמה ובינה הם תרין רעין דלא מתפרשין מהמ"ז (חז"ג ד ע"א).

^ה ראה בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת שופטים - אות י): ודברו השוטרים מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו, שאין יו"י מהשם מאיר כ"כ בסוד בחכמה יבנה בית, ולא נכחו ילך וישוב לביתו עד שיתקן מה שפגם באות י' שהיא חכמה הבונה בית, ומי האיש שנטע כרם ה' ראשונה בינה סוד"ג יין ו"ל חללו ומכח זה אין אות ה' מאיר בו ילך

רבי פנחס מקאריץ זי"ע על עיר אחת האריך יש שם חכמה והרי אין שם יי"ץ.

לאור זאת מובן כמ ש שאמר חז"ל ש"בריש כל אסון אנא חמר"¹⁷, וכן הביא בספ"ק דגל מחנה אפרים¹⁸ את מאמר הזה"ק "באתר דלית יין תמן סממנים מתבעי ובאתר דאית יין לית תמן סממנים מתבעי", והיינו שהיין הוא הראשון לכל הרפואות¹⁹, כי עניין הרפואה תלויה בבינה²⁰. וכן מובן מה שדרש הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע מן הפסוקי"ה "ודם ענבים סותה" - רמז לכך שהיין הוא רפואה בעיקר לחולי הדם²¹, והיינו כי הדם מורה על בינה כידוע

מכתבי האריז"ל.

נכנס יין יצא סוד

והנה כמו כן ידוע כי מהות ספירת הבינה הוא גלגלת ולהוציא לאור עולם את צפוני ספירת החכמה שהם נעלמים ונחבאים, וכידוע שהחכמה היא עצם הרעיון הנסתר והנבון היא זו שמביאה אותו מן ההעלם הפנימי אל הגילוי החיצוני.

ומבואר בספרי החסידות²² כי לכן דווקא היין רומז לבינה באשר אף הוא כל עניינו להוציא מן ההעלם את הגילוי, וכמו שרמז הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע

¹⁷ נמבוא בספ"ק אמרי פנחס (שער ז - ענינים שונים, אות קמח): אמר על עיר אחת. אך אפשר להיות שם חכמה ואין כל יין. כי אמרו בגמרא, חמרי וריחני פקחין. (חכם הדינים).

¹⁸ ב"ב נח ע"ב.

¹⁹ ראה בספ"ק אוהב ישראל (ליקוטים): "אחז"ל (ב"ב נח) בריש כל אסון אנא חמר. וי"ל כי כוונת חז"ל בזה לסוד עמק ופלא. כי נודע שיי"ץ הוא ח"י גבורות. אולם שורש שורש בא מבחי' חסדים אורות זכים ומצוחצים. וזוהו הסוד י"ץ מספרו שבע"ס בסוד שבעים זקנים וסוד ע"ג פנים לתורה. וכמבואר בכתבאריז"ל בכונת קידוש. שהוא בסוד השבעים אותיות של השמות הק' והנוראים. המילואים דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וק"ס וקמ"ג וק"א. ושורש של י"ין הוא עלמא דבינה בסוד י"ין המשומר בענביו. ושם הוא עיקר המתקת הדינים בשורש כנודע. וזוהו תבין מ"ש בזה"ק אצל יצחק איבנו עליו השלום ויבא לו י"ין (בראשית כז כח). מאתר רחיקא אייתי ליה ויבן.

וכאשר נתקן הדינים (נעשה קישור יחוד העולמות. אז אם הבנים שמחה היינו עלמא דבינה ע"ז ימי אבנן. ואז הוא בבחי' ח"ת וידוע מכתבי האריז"ל כי בינה ע"ז הוד תפתסט. היינו נתפסטתה בבחי' גה"ת נ"ה שהם חמש וחמשה פעמים ח"ת עולה מ"ם ובכל אחד כלולים כל הבחי' המ"ם וחמשה פעמים מ"ם עולה רי"ש. ואז נעשה מזה צירוף ח"ת. וכאשר נתעלו ונתיחדו בשורשם. בעלמא דבינה אז נתמקל כל הדינים. ורפואה בא לעולם לכל חולי ישראל ע"י המתקת הדינים בשורשן. והכל בא ע"י שורשי ומקורו סוד הי"ן וכנ"ל. ושורש הדברים כשהאדם עושה תשובה שלימה לפני הבורא ב"ה ובורך שמו וצועק במר נפשו לה. שימחול לו על אשר עיוות והמרה כנגדו ומתחרט מאוד ואומר בלבו איך אני הטיט והחומר. חומרי אנוש אנשי העזתי פני נגד בוראי ויוצרי ועושי ואז כאפס ואין הוא נחשב בעיניו ובטל במציאות. ובא על ידי ד"ה לבחי' ומדת אין ובה יוכל להתמקל הדינין והמשיך רפואה.

וזהו ל"ב בריש כל אסון אנא חמר היינו נעשה בעינינו כאפס ואין וכטיט וחמר הגדרס ונדש לכל ומקבל ע"ע מאז והלאה לפלס מעגל דרכיו בכל עשיותיו ברמ"ח איבריו שהיו ק"ט קעבודת הבורא ית. וע"ז וצ"ח שהצירוף ח"ת"ם ורחם ירחמנו ה' עושה להופיע עליו בחסדו הגדול רוב טובו בכל הצרכותו הפרטי וכללות בני ישראל וכיה"ר אמן. והבן ל"ב ח"ט. ואם שנית בעתקית האל הטוב יכפר.

וראה עוד בספ"ק עבודת ישראל (ליקוטים): וגם מ"ש בגמרא (ב"ב נח ע"ב) בריש כל אסון אנא חמר. וכמה רפואה הסכימו לסגולת היין לרפואה. וסודו כי הי"ן ידוע מספרו מכתבי האריז"ל רבי' באה"ה. והי"א מורה על הגוף וצ"ח עלמא ויתתה. והנה משה רבינו ע"ה המשיך הרפואה משם באמרו (במדבר יב ט) א"ל נ"א ר"פ נ"א ל"ה, התיבות מספרם רפאל' הגפ"ן שהוא המלאך הממונה על הרפואה. ושמות הנ"ל משמטם הגפ"ן מסגולת לרפואה, לכן אמרו בריש כל אסון אנא חמר.

עוד כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בספ"ק דברי סופרים (אות יא): ובריש כל אסון אנא חמר (בבא בתרא טז). הוא ין המשמח הנשפך כמים שש בו סימן ברכה, ונקרא מים שהוא וזמן לפסולת כלו כמ שאמרו (בבב"א יד) מדמינין מים קובו וירדנים למקום נמוך, וכן יין שונא גיאות וגאים כדאייתא התם שאינו מתקיים אלא פחות שבכלים ומי שדעתו שפלה, ובבבא בתרא (פ"ח) הקהה היין בוגד גבר יהו עינין שם.

וכל חליי הגוף מנשכים מחליי הנפש אשר שורשם והתקנתה הגיאות, כידוע שהתחלת שפירת הכלים על ידי מחשבת בני אדם מולך ומן שנתנאל קלב שפע יתיר מבורה וירדנים ועל ידי זה נגרם שפירתן של כלים שהוא מיתכם (בבא קמ"ב דף), וכל החוליים הם פרונוקי

דמלאכא דמותא (שער עבודה זרה כ"ח) ועד חזקיה לא הוא חולי דמלאכא תתא. (אבות יא) ובריש הב"ב ט"ז (ה) היינו חוליים פונונום השגלחים פרונוקי דמלאכא דמותא.

²⁰ וז"ל (ליקוטים ד"ה בזה"ה): בזהוה הקדוש ובאתר דלית יין תמן סממנים מתבעי ובאתר דאית יין לית תמן סממנים מתבעי. יש לומר בזה הדנה מי שמחזיק תמיד באמונה ובטחון בהש"ת אז אין צריך לשום רפואה לעשות כי אף שנאמר (שמות כ"א, יט) ורפא

ירפא הוא שניתן רשות לרופא לרפואת אבל מי שיש לו אמונה ובטחון בשלימות אינו צריך לשום רפואה לעשות, וזה יש לומר שמרמז באתר דאית יין היינו הקב"ה כמו שכתוב (שיר השירים ז, י) והכך כיון הטוב לית תמן סממנים מתבעי. גם יש לפרש יין היינו התורה שנדרשת בע' אונקין גימטריא יין היינו במקום דאית יינה של תורה לית תמן סממנים מתבעי כי אין לכל שרר מרפא והבן.

²¹ ראה בספ"ק אמרי פנחס (שער ז - ענינים שונים, אות קמח): רפואה לכאב עינים להניח בילקע עם יין טוב "אונגרישן". ואמר רפואה אחת לאשה לכאב שנינים העלוינים להניח על המוח יין טוב הנ"ל, או שמרן יין טוב הנ"ל.

עוד הביא שם (אות קמח): בשם הרב מי שבריא גופו לא ישתה יין לבן, כל"א פאלין. ציקער מעכל המזון.

²² ראה בספ"ק קהלת יעקב (ערך נח): ובוזרה לך דף צ"ג ע"ב פירוש צור אסותא לשון רפואה, ולא ידעתי מקור לזה, ונראה לי דצור הוא בינה ומשם בא רפואה, כמו שאנו אומרים רפואה בשמינית שהיא בינה.

וראה עוד בספ"ק ישמח ישראל (ענינים שונים, אות קמח): ואם מקדש ומטרה המוחין ומחשבות שלו שהם תיקון מדת ח"ו"ב וזהו לרפואה, כנודע כי בינה הוא שם הוי' בניקוד ציר"י והוא רפואה, מלשון (ירמיה' ל"ב) הצרי יין בגלעד, ומשם הוא מקור הרפואה. י"ח בראשית ט"א.

²³ ראה בספ"ק אמרי פנחס (שער ז - ענינים שונים, אות קמח): ידוע הרמז שאמר הרה"ק באדם שיצא דם מחוטמו בלי הפסק רח"ל ונאלו כל הורפאים להמציא לו רפואה והי החולה הוא מצוה מחמת מיתה וכל ב"ה היו בוכים ונודמן אדם אחד שראה הצרה הגדולה ויך במהירות לבית היין ולקח מידה אחת יין טוב וחזק וצוה אל החולה לשתותו בלי הפסק ותיקן בשתיית היין תרפאו ונפסק הדם וישתוממו הורפאים. והרה"ק ראה אז שרפואו זו נרמז בתורה ובדם. כלומר לכל חולי דם. ענבים סוטה. לשון רפואה מלשון אסותא בכמה מקומות. ואמר הרה"ק שבתורה נרמז כל מיני רפואה שבעולם וסגולות למען ילמדו בני אדם דעה ומוסר לבקש מהש"י רפואות ודפ"ח" (מנורת הסודא).

וכן הובא בשם בספ"ק אגרא דרפואה (אות טו): לכל מיני חולי דם, יש קבלה מהרב הקדוש חמ"ד פנחס מקארעך הרפואה הוא יין וענבים. ואמר הרמז בתורה (בראשית ט"א) ודם, ענבים סוטה, ענבים הם הרפואה, סוטה, רפואתו.

²⁴ נמבוא בספ"ק קהלת יעקב (ערך דט): דם נתבאר בזהוה שיר השיירים (וזהו חדש מאמר ד' מ' נפתחות) דהוא ומז על הבינה בהיותה סתומה במי' סתומה שלא להשפיע, ואז המלכות באורת דלת. ומטעם זה דם מורה דין ופל פשטתה דם מורה על בינה שהיא בחינת אהיה בריבוע גימטריא דם (ע"ה חיים שער הכללים פרק ג), ועל כן הוא דין שכל ריבוע הוא דין (פרי עץ שיר, דף ראש השנה פרק ג).

²⁵ כ"משיך בספ"ק אור המאיר (פסתי ויש): ואפשר לרמוז בדבריהם ז"ל שאמרו (עירובין כה, א) נכנס יין יצא סוד. ידוע ע"י פנינו לבינה, ועד דרך (ספר יצירה פ"א מ"ד) הבן בחכמה, שהבינה ממשיך המשכות מהחכמה, כמו שהארתי מענין זה במקומות אחרים (הלן ד"ב ק"ג א), והמשכיל על דבר ימצא טוב, ואז על ידו המשכות הבינה, יש בחינת התגלות מעט לחכמה, ואז נכנס יין הכיני לבינה, להמשיך המשכות מקדמת השכל, אז יצא סוד החכמה להתגלות להיות צד הפיסה.

וראה עוד בספ"ק חסד לאברהם (פסתי ויש): שתי ייני עם חלב, פי' מפני מה נתעלה הדיבור, מפני שהיה התגלות המחשבה שבנרקא חלב לפי שאין שם דין כלל, דביבור שנקרא יין, ששם יש דינין.

²⁶ וז"ל (ליקוטים): ויין ישמח לבב אנוש. (תהלים קדס). הדנה בשבוע הראשון של ספירת העומר וכולין מצה ואחר כך חמץ, היטעם הדמצה רומז להשכל הרואה את המחשד, דהיינו את הבורא ברוך הוא המשפיע לנו ולכל העולמות שפע וברכה ואחר כך נקרא

בתבית "יין" את תהליך היציאה מן ההעלם את הגילוי שבנפש האדם, יעו"ש.
 כוח היין להוציא מן ההעלם אל הגילוי מתבטא בשני עניינים, האחד הוא בעצם מציאות היין שהוא התגלות הדבר הנחמד הנטמן בענבים ונשתנה למעוליותא לקבוע ברכה בפני עצמו,¹¹ והשני הוא במה שהוא מגלה ומוציא

ומן זה השכל הרואה את המחדש נקרא יו"ד, וכל יו"ד הוא כפול דו"ד והוא בגמטריא 7, והיינו שני יודין, ואחר כך משפיע לנ"ן שערי בינה ומשפיע ששון ושמחה. זה ויין, פירוש ששפע מיו"ד שהוא שני יודין לנ"ן כ"ל ששם לבב אנוש.
 כ"שכ"ס בספה"ק בני יששכר (נאמרי דחשי ניסן - מאמר ד): והנה יין דוקא כי יין הוא התגלות הדבר הנחמד הנטמן בענבים ונשתנה למעוליותא לקבוע ברכה בפני עצמו.
 כ"ד כשמי"ה הר"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זו"ע בספה"ק מחשבות חרוץ (אות ט): והנה כל דבר במקום שהוא זכור בו בתורה בראשונה שם הוא כל כח אותו דבר. וכדומה שכן קיבלת גם כי הוא דבר ברור. ונמצא עיקר כח ענין המשתחרר הוא אותה משהתה דלות. ובאמת כפי מה שנתבאר דעיקר המשתנה הוא ההתחרות ולשם בלוט עם המלאכים אין התחברות בעצם כלל. אבל זהו עיקר גודל כח המשתנה שיוכל לעשות התחברות עם בה' שאין שום צד התחברות רק על ידי התעוררות ניצוץ עולם בתכלית ההעלם. שכשנכנס יין יצא סוד הנעלם ויכול למצוא ציבור בין המרוחקים לגמרי כלוט שמרוחק מקה"ה לגמרי מצידו יותר מכל הגוים. עם מלאכים הקדושים בתכלית הקדושה.

ועל כן גם במשתה דאחשווש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

הנהגה כזו נחמה לאומות שיהיה להם התחברות עם ישראל. וכדאמר ליה קיסר ל' נתחום תא נהוי לעמא חד (סנהדרין ל"ט), ושלא יהיו ישראל גוי אחד נפרד מהם. וכמו שאמר אותו רשע ישנו עם אחד וגו' (אסתר ג' ח). שזה כל חשק הרע שירצה לערבב טוב ורע יחד והוה חטא הראשון בזהמת הנחש ועץ הדעת טוב ורע. דעת לשון התחברות כמו וידע אדם ובענין ביאת נחש לכוונו. ומזה נמשך כל כח האומות בעולם הזה. וגם משהתה אחשוורוש היה לכוונה זו כשראה שמטי' שבועים ולא אפרוק (מפילה י"א ע"ב) סבר דכבר מאסם חס ושולמו ה' יתברך ושישתקעו בידו להיות לעם אחד. והגם שראה שהם מפורד ונפרדים ודתיים שנות חשב דבר רק מהרגלם מאבות ומצות אנושית מלומדה. ומעמקי הלב אין כן דעל כן לא אפרוק. ועל ידי זה נתחכם לעורר ההתחברות על ידי המשתנה שבזה יתגלה סוד הנעלם והתחברות שאינו ראוי מצד ההתגלות בעולם הזה.

ועל כן גם במשתה דאחשוורוש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

הנהגה כזו נחמה לאומות שיהיה להם התחברות עם ישראל. וכדאמר ליה קיסר ל' נתחום תא נהוי לעמא חד (סנהדרין ל"ט), ושלא יהיו ישראל גוי אחד נפרד מהם. וכמו שאמר אותו רשע ישנו עם אחד וגו' (אסתר ג' ח). שזה כל חשק הרע שירצה לערבב טוב ורע יחד והוה חטא הראשון בזהמת הנחש ועץ הדעת טוב ורע. דעת לשון התחברות כמו וידע אדם ובענין ביאת נחש לכוונו. ומזה נמשך כל כח האומות בעולם הזה. וגם משהתה אחשוורוש היה לכוונה זו כשראה שמטי' שבועים ולא אפרוק (מפילה י"א ע"ב) סבר דכבר מאסם חס ושולמו ה' יתברך ושישתקעו בידו להיות לעם אחד. והגם שראה שהם מפורד ונפרדים ודתיים שנות חשב דבר רק מהרגלם מאבות ומצות אנושית מלומדה. ומעמקי הלב אין כן דעל כן לא אפרוק. ועל ידי זה נתחכם לעורר ההתחברות על ידי המשתנה שבזה יתגלה סוד הנעלם והתחברות שאינו ראוי מצד ההתגלות בעולם הזה.

ועל כן גם במשתה דאחשוורוש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

ועל כן גם במשתה דאחשוורוש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

ועל כן גם במשתה דאחשוורוש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

ועל כן גם במשתה דאחשוורוש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

ועל כן גם במשתה דאחשוורוש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

ועל כן גם במשתה דאחשוורוש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

ועל כן גם במשתה דאחשוורוש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

¹¹ כדאיתא בספה"ק צדקת הצדיק (אות קטז): ובכוסו נגד בכל לבבך כמו שנאמר (הושע ד"א) ויין תירוש יקח לב. ונסיון הלב הוא כאשר הוא בלתי מיושב ואם כבר ממואל כל חללו מעבר לעבר באהבת השם יתברך באמת. גם כשכנס יין יצא סוד ה' הגנוז בו. וכל ענין הנסיונות הוא על ידי קיחת הלב כמו ששמעתי מענין אמציה וכן מחזקיה שנאמר בו (דברי הימים - ב' ל"ב א') עזבו ה'אלהים הנלוסות. ולכך אברהם אבינו ע"ה שהוא נגד בכל לבבך נתנסה בניסיונות. והוא עיקרו באהבת השם יתברך שהוא בכל לבבך כדרך שאמרו (סנהדרין ק"ז ע"ב) רחמנא ליבא בעי.

ועל כן גם במשתה דאחשוורוש אף שלמראית העין היה נראה התחברות. אז דייקא היתה צמיחת הרפואה והתחילו המלאכים לזכור לישראל זכות הקרבות. כמו שאמרו (מפילה י"ב ע"ב) על פסוק (אסתר א' י"ד) והקרבן אליו. היינו דכל אכילת ישראל שהוא בקדושה הוא דזנבת קרבות דשולחן דזומה למובח (מנהג י"ד) והייחף באומות עולם כל אכילתם זבחי מתים ונקרבות עבודה זרה. כי זה כל תכלית אכילה ושתייה שיהיה להם כח להשתקע ברע בכל חמדות עולם הזה ולהתעורר לזימה זה אומר מדיות נאות וכו' ואצל ישראל שבאותה סעודה נקרא עבודה זרה כשהרה שאינו טומאה גמורה כזבחי מתים ונקרבות עבודה זרה דמטא באוה"ל. כי באמת זה אותה אכילה הוא אצלם בקדושה שהרי נזהרו מדברים האסורים ולא נשתקעו על ידי אותו משהתה בתאות כלל.
 ה"ה עירובין פ"א; סנהדרין ל"ח ע"א.

¹² כדאיתא בספה"ק צדקת הצדיק (אות קטז): ובכוסו נגד בכל לבבך כמו שנאמר (הושע ד"א) ויין תירוש יקח לב. ונסיון הלב הוא כאשר הוא בלתי מיושב ואם כבר ממואל כל חללו מעבר לעבר באהבת השם יתברך באמת. גם כשכנס יין יצא סוד ה' הגנוז בו. וכל ענין הנסיונות הוא על ידי קיחת הלב כמו ששמעתי מענין אמציה וכן מחזקיה שנאמר בו (דברי הימים - ב' ל"ב א') עזבו ה'אלהים הנלוסות. ולכך אברהם אבינו ע"ה שהוא נגד בכל לבבך נתנסה בניסיונות. והוא עיקרו באהבת השם יתברך שהוא בכל לבבך כדרך שאמרו (סנהדרין ק"ז ע"ב) רחמנא ליבא בעי.

אשר על כן מצינו הרבה פעמים בספרי החסידות על פי הזוהר^{ק"ל} כי מה שהיין רומז בחז"ל לתורה - היינו במיוחד לחלק הסוד והנסתר שבתורה^{לה}, או לתורה שבעל פה^ל שאף היא נמצאת בעולם ובהסתרה [בעל-פה], והיא מבטאת את עניינו של כל חד וחד לחדש מדיליה באתערותא דלתתא^{לו}, ולכן אף אצמנו כי היין רומז לאתערותא דלתתא^{לה}.

לפי זה מבארים ספרי החסידות^{לט} את איסור הכהנים דייקא בשתיית יין בבואם אל הקודש, בשונה מן הלויים, והיינו כי הכהנים רומזים אל מידת החכמה ולכן עבודתם בחשאי ובהשקט, משא"כ הלויים באשר הם מורים על מידת הבינה לכן על עבודתם היא בשיר ובפה - "לארמא קלא"^מ. לאור זאת מבאר הרה"ק רבי אהרן מוויז'ניץ^{נא} את

^{לז} כמובא בספה"ק בני יששכר (מאמר חדש ניסן - מאמר ח): ועיין בזהו ויהי דף ר"מ ע"א וז"ל, כיה אורייתא יין וחלב תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ועיין במקדש מלך וז"ל כתב הרב דא אבא (עולם המהמה) נקרא תורה שבכתב ובינה נקרא תורה שבע"פ, והם יין וחלב, אבא נקרא חלב שהוא רחמים מגורים ורימא הגוי עולם הבינה נקרא יין המשמח עיי"ש, ממילא תשכיל ותדע, המצוה שאנו עושין אם היא מצוה מן תורה שבכתב אנו ממשיכין ומזמנין אותה הקדש שהיא חכמה, משא"כ המצוה שהיא תורה שבע"פ אנו ממשיכין רק מוחין דבינה כן נראה והישי"ו זי"ע, והבן הדבר.

^{לד} נדרים נ ע"ב; תנחומא ויחי י וראה אור לשמים לפר' לך.

^{לה} כמשי"כ בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת בהר - אות א): שש שנים תזרע שדך בנגלה, ושש שנים תזמור כרמך בסתה, סוד ה גימטריא יין.

עוד כתב שם (פרשת שופטים - אות ב): וגדג ב' בחי' שכתורה הנקרא עולם כנ"ל, שהם סוד התורה ולבשי התורה אמר נזכיר זמין, שהוא לשון קישור ודיבוק כמו בכל מקום אשר אזכיר את השם (שמות כז), וז"ש נזכירה דודיק מיין. סוד גי' יין, כדי שאש"כ אשפיע לבושי התורה שמרים הלמוני, ע"כ, כדי שעיי"ז משרים אהרן שפירז שהיה ש"ש מתאבה שהי' האהרן וק"ל. רהי ע"שן שלכ' א מקושר ומדובק ומקבל שפירז ויהיה מן השורש שלו, כדי שעיי"ז יוכל להשפיע זולתו, שהם בחי' לבושי ע"שן המקבל מן קנימית עש"ן.

עוד כתב שם (פרשת אמור - אות ד): ונראה דזכרתי בכבתי [עיי'ן פרשת קדושים, פרשת ראה] דרושי ההפטרע על פסוק כל צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שברו יין וחלב וגו' (ישעי' נא), והוא דישי' ב' מיני תוכחת מוסר, כי לכשרים ואמרי' בלי כסף ומליצה רק פמושה, וכמשי' האלשיך פנינת דברים כי תחלה אמר ברמז ואחר כך מליצה שמוענין דבריו אמר פמושה מריים הייתם וכו' ועיי"ש. מה שאין כן כשארין דלא אכשר דדי, צריך המוכיח להלביש דברי מוסר במשל ומליצה וכו'. וז"ש כל צמא לכו למים מוסר כפשוטו, מה שאין כן אשר אין לו כסף וחסק לשמוע בלמודים או צריך למתק דבריו במשל ומליצה הנמשל לין וחלב, כי פנימיות המוסר שהוא דין ותוכחה נמשל לין לדיין מתערין מיני, ולהבשו שיערב לחיך הטועמו נמשל לחלב ע"י משל ומליצה עיי"ש.

וכן כתב בספה"ק נועם אלימלך (פרשת כי תצא): כי תבא בכרם רעך כן נראה לפרש דכרם לצאתה הוא סודות התורה וכו', כי פנימיות בענבים היא הכתוב אם אזית לבא לסודות התורה, ואכלת ענבים כנפשך רוצה לומר כפי מדרגתך שלא תעלה במדרגות און עדיין לא הגיעת לה רק כפי מדרגתך כן תעלה בה ולא יותר שבעך.

וכן כתב בספה"ק זרע קודש (פרשת בחוקתא): וזהו שאמרו חכמי רבינו לוי שיש יין המשומר בענביו, הם חוקים של תורה שטומים מאוד בלי שום טעם, ולמוסרים על ידי הנגלה שבתורה, הם המצוות שיש להם טעם, שנתן לנו "ית להטעימינו טוב טעם נועם ומתיקות וחמדת מצוותיו, שעל ידי זה נמשך דעתנו לקיים חוקיו שהם בלי טעם.

^{לי} כמשי"כ בספה"ק ישמח משה (פרשת חקת דף סט ע"ב): המן הגורן היינו תורה שבכתב הנקרא לחם שהוא מן הגורן, או מן היקב היינו תורה שבעל פה שהוא יין ססתי כנ"ל.

^{לז} כמשי"כ הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע בספה"ק שיתח מלאכי השרת (פרק ירמיה): ובריש כל אסון אבא חכמי היין את תורה שבעל פה שהוא המשקין היוצא מן הגפן וכבר אמרו ז"ל (חולין צ"ב) גפן אלו ישראל, וכמו שנתבאר במקום אחר על מה שאמרו (תענית ד) שנמשל דברי תורה לשלושה משקין הללו מיים יין וחלב שהיין היחוד רומז לכד על תורה שבעל פה שהוא זוגותה שהוא הנובע מלחם חכמי ישראל היוצא מתוך מוחם ודעתם, והוה בריש אסון לכל מרעין היוצאין מדם הרע כי הוא המדרוך לחלקי המעשים כולם שהיו מנותגים כפי רגו' ה.

^{לח} כמשי"כ בספה"ק קדושת לוי (פרשת ויקרא): הכלל, כי התרבו בדמות השפע שהקדוש ברוך הוא משפיע ממתת חסדו הגדול בלא מעשה התחנותין על הקרבן הוא חי, כי הוא מהקדוש ברוך הוא והנסכים הם מוצמצמים והוא על ידי מעשה התחנותים שאדם צריך לעשות בו איהם פעולה לנועם או לזרוע, והנסכים מורים על השפע הנשפע מהבורא ברוך הוא מחמת מעשה התחנותים שישראל ראוים מחמת מעשיהם הטובים

שהבורא ברוך הוא ישפיע עליהם טובות. והנה ישראל במדבר היו בכחינה שהקדוש ברוך הוא השפיע להם מחמת חסדו הגדול ולכן היה השפע הנשפע להם בזוגמא זו, והיינו המן ובחאר שאין בהם כלל מעשה מאדם אבל בארץ ישראל היה השפע הנשפע עליהם מחמת מעשה התחנותים כנ"ל ולזה היה השפע הנשפע עליהם מה שזרעו ונטעו מזה אכלו ודגמתו השפע הנשפע עליהם מחמת מעשה התחנותים כנ"ל, והוה הרמז בפסוק (שמואל טו ב) כי תבואו ארץ ארץ מושבותיכם כו' ועשיתם עולה לה' וכו'; ותלמי הנסכים בארץ לרמוז על הג'ל שהנסכים מורים על השפע הנשפע אל הארץ כנ"ל, וזו שפירש רש"י שאין אומרים שירה אלא על היין, כי זה השפע הנשפע לאדם מחמת מעשה התחנותים הוא שמחה לאדם.

וכן כתב בספה"ק בת עין (פרשת וירא): וזהו (תהלים פט כא) בשמן קדשי משחתיו, ר"ל שמן נקרא אתערותא דלעילא, כי שמן פץ על גבי משקה, כאמור הכתוב (משל ח כא) להנחיל אוהבי י"ש וגו', י"ש ר"ת י"ין שמי', ר"ל יין בחינת אתערותא דלתתא (ע' מאורי אור מעי ה' ס' ט) שנעשה ג"כ על ידי אתערותא דלעילא שהיא מרימה בעלמא, שמן הוא אתערותא דלעילא לגמרי, בחינת שמן קודש (ע' ח"ד ע"ג טל).

^{לט} כמשי"כ בספה"ק מאור ושמאל (פרשת מטות): ואיתא בזוה"ק (ח"ג טל) שלהלים הם בחינת יין שיון הוא רמא קלא לכן נבחרו הלויים לשיר, וכן הוא בחינת שמן שממן הוא בחשאי אף כשהורק תמליל לכלי לא נשמע קולו, וכן הוא עבודת כהן שעושה יחודים במחשבתו ומקשר העולמות העליונים עם עולמות התחנותים בעבודת הקרבנות.

וזהו פירוש המשנה שרבי אלי ששמעאל את רבי יהושע מפני מה אסרו גבינות עכ"ם, רצה לומר שהיה רבי שמעאל רוצה שרבי יהושע יאמר לו הטעם של דבר, והשיב לו רבי יהושע שאין זה עיקר לידע הטעם רק העיקר הוא לידע מאיזה הרב נשמע הדבר ההוא ואיך צריך לידע הטעם, כי בודאי חכמי המשנה הם צדיקים גדולים ועבודתם גבוה כל כך שמתקבל מחשבתם דבוקה ב' יתברך שמו ותמיד כותב בלבם אהבת ה' יתברך לכן נקטבלו דבריהם אף שלא גילו הטעם של דבר, לכן השיאו לדבר זה אמר רבי שמעאל אבי אף אתה קורא דודיק או דודייך, וחוף מה שאמר לו פירוש הפסוק רמז לו גם כן דברים אלה שהארהבו שאנו אוהבים לה' יתברך צריך להיות גבוה יותר מן כלבן דהיינו מבחינת יין שהוא רמא קלא רק שהארהבה תהיה תקוע כל כך בלבן דע שמוגדל אהבה לא יוכל לקטוף ולנוח מחשבתו אפילו רגע אחת רק תמיד תהיה מחשבתו דבוקה באהבת הבורא ברוך הוא, שהיה חבירו מלמד עליו לריו שמניך טובים יחודים הוא בחשאי, וזאת היה בחינת כהן שהיה עבודתו במחשבתו שהיה עושה יחודים גדולים במחשבתו ומקשר עולמות העליונים עם עולמות התחנותים ועבודת הכהנים הייתה גבוה יותר מעבודת הלויים שהם בחינת יין, לכן אף צריך לידע הטעם כי דבריהם הם חגלי אש אהבה ומחשבתם דבוקה ב' יתברך שמו ותמיד כותב בלבם אהבת ה' יתברך, לכן נקטבלו דבריהם אף כשלא גילו הטעם שלהם כנ"ל והבן.

וכ"כ בספה"ק אביה דכלה (פרשת קרח): הנה עבודת הבורא הוא מבחינת ח"ש שכל העולמות בחשאי באהבת קולו שמו שאינו נשמע קולו גם בהרמז כמלי אל כלי, ועבודת הלויים בשיר הוא בהרמז קול שמו שאינו נשמע קולו הוא בחינת יין.

^מ כמשי"כ בספה"ק ייטב לב (פרשת ושלח): ומטעם זה מנע ה' שתיית יין מהכהנים המכבירים, למען אשר תהיה ברכתם בשמחה ועצמת מאהבתם אותם, ולא מכח יין המשמח, ייטב לב (שם פ"א ע"ג ד"ה תורה, ד"ה ונהג) ותבין.

^{מא} בספה"ק תולדות אהרן (פרשת לפרטום): אמרו בגמרא (מילה ד ע"ב) חייב אינש לבסומו בפריא עד דלא ידע בין אורח המן לברוך מרדכי. יש לומר על דרך זה דאיתא ברמב"ם (פ"ה הלכות תענית ד) שיש עשרה במריא לענין גיטין מיכן אותו עד שיאמר רוצה אני וקשה אעפ"כ לא הוא אלא הוא אינו ברונו הטוב, ויתירך דבכל אדם יש נשמה קדושה שרוצה בוודאי תמיד לעשות כמו שכתוב בתורתנו הקדושה רק שהגוף אינו מניח אותו, וכשמכניס את הגוף ואומר רוצה - אני זה הוא בוודאי נשמתו שאומרת כך, ונשמתו של אדם הוא עיקר הרצון, ולכן מניח.

נמצא עיקר המניעה ברוך המן הגוף המפסקת בין נשמתו של אדם ובין התורה הקדושה, וכשמבטל הגוף אזי מתחוקת הנשמה, ולכן כשאדם מבוסם או הנשמה שבו מדברת וזה הוא שאומרים העולם, "מה שבאדם שאינו מבוסם - על הריאה, הוא בשיכור על

"הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה"

והנה כאשר הרעיון נמצא עדיין בחכמה בהסתר ובהעלם הוא דווקא משום כן מורחב ומופשט - בלתי מוגבל ומוגדר, ועל ידי שעובר אל הבינה הוא נעשה מצומצם ומוגדר בחשיבת דבר מתוך דבר מתוך מסקנות והיקשים, ומשם נולדים הגבורות והדינים, כידוע שמבינה נולדים ומתעוררים הדינים, כלשון הזוה"ק¹⁰⁰. "מינה דינין מתעריין"¹⁰¹, ועל דרך מאמר הכתוב¹⁰² "אני בינה לי גבורה"¹⁰³. לכן מצינו כי היין אף הוא רומז אל הדינים והגבורות¹⁰⁴, באשר הוא תקיף וחזק במהותו, ולכן הוא מביא ומוליד אצל מידות¹⁰⁵ האדם שמחה ותענוג¹⁰⁶ - כמו שנאמר "ויין

מאמר חז"ל במסכת מגילה¹⁰⁷ "מיחייב איניש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", פירוש כי על ידי שתיית היין בפורים, מוציא האדם את פנימיות נשמתו מן ההעלם אל הגילוי, כי בשאר ימות השנה הגוף מלביש ומסתיר את הנשמה ובכך אין הוא נותן לה להתגלות במלוא הדרה ובאמיתתה, אבל על ידי שתיית היין נעלם הדעת הבא מצד הגוף וגסותו, ואז נעשה כמו מה שאומרים העולם: "מה שבאדם שאינו מבוסם - על הריאה, הוא בשיכור על הלשון" כי אז הנשמה מדברת, ואז מגיע ל"יעד דלא ידע" - שה"ארור המן" - שהוא הגוף - כבר לא מונע מן ה"ברוך מרדכי" - שהוא הנשמה - להתגלות.

¹⁰⁰ ביכח כנ"ל, ובגבורת החסד (ז' ספיר'א ד' א) יצא ה' ונלחם גבוים, ונדיחי ישראל יכנס (תהלים קמ"ג ב) ר"ת י"ן, ולזה הטבע ה' מדת היחם והגבורה ולמען, לעובדו במדה זו שיהא שמחה לפני כאמור (תהלים קד' טו) ויין יסחמ לבב אנוש, ויין יחדה זו מדה זו יתנסך יין על גבי המזבח (ישעיהו לה' ה) זבח לה' בצורה, וזהו חשיבותו של יין שעל ידו נטל יעקב ברכותיו, הוה גביר לשון גבור, לאחיק להגביר במעלה ובכמה.

¹⁰¹ וראה עוד בספ"ק בת ע"ז כי עיקר בחינת נבדות ה' בשלמות הוא רק אחר בחינת קטנות ב', בחינת שפלות, בחינת גבורה, בחינת יין המרמז לגבורה (חיד"ג מא).

¹⁰² וזהו שאמר הכתוב (שה"ש א א) כי טובים דודיך מיין וכו'. שטוב הוא בחינת דודים, בחינת עבדות ה', שהוא בא מיין, מבחינת גבורה, בחינת שפלות.

¹⁰³ וע"ז בספ"ק אורח לחיים (פרשת פי' קל): ומוכלי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין וכו' (יד' יח), ופירש רש"י ז"ל ו"ל כך עשין ליגיעי מלחמה וכו', ומדרש אגדה (עי' בראשית רבה מג' ה) מלחמה לא ידעתי דרך הוא להביא לחם ומים כמו שכתוב (ישעיהו כא' יד) לקראת צמא החיו מים, וגם צריך להבין מלת הוציא לחם ויין ולא כתב נתן לו לחם ויין.

¹⁰⁴ ואפשר לומר שהוא הוציא לחם ויין לפניו מהייה כלי, וכוונתו לרמז שאברהם גם כן יוצא לחם ויין, כי לחם בגימטריא שלשה הוי"ו"ת, וכן מן אברהם יבא שלשה הוי"ו"ת בנקודות שונות. כי נקודות אברהם הוא היה בנקודות סגל, ויצחק הוא היה בנקודות שבא, ויעקב הוא היה בנקודות חולם, וכשורשים הם גם כן שלשה הוי"ו"ת, ויין הוא מדת דוד שנתחבר באבהו מדת מלכות (הור"ק ח"ג טב א) ואין שום דין למטה רק ממדת מלכות, ויין הוא דין (הור"ק ח"א רת א) לרמז על דוד מדת מלכות שיצא גם כן ממנו.

¹⁰⁵ וע"ז בספ"ק בני יששכר (מאמר חדש נסין, סמפר' ד): והנה אנתחו לרשמים זכר ליציאה לחיות משעבוד המלכותי בכיסור יציאת מצרים על ידי קל וחומר, לעושים זכר ליציאה אפילו ללא נהיה אריים לנאולה על פי הדין והיין ויתחפר לחסד כי כן הוא חמדי לבימוד קל וחומר, על כן אנתחו עושים הזכר הזה בכסות, כ"ס בגימטריא אלק"ם, וכן ייין רומז לגבורות כנודע מסוד ניסוך המים (חסד) ויין (בפירה), ואנתחו שותים אל הכסות יין הללו דין חיות לרמז הג"ל.

¹⁰⁶ וע"ז משכ"כ בספ"ק אגרא דכלה (פרשת באראיש): הנה ניסוך היין מורה על הגבורות זה לא נמסר בסוד, והניח המים בתוך על החסדים נמסר בעל פה ביני ביני בני ישראל כי גבר עליו חסדו, והוא כהן כבוד ומסכים מיים יין להמתיק הדינים בחסדים, ייין משכ"כ בגימטריא ק"ס, כ"ספ', המורה על החסד סוד פדיון נפש ק"ס, והנה בעבור זה כמו שניסוך המים ברמז בתורה ונמסר בע"פ, כמו כן בריאת השתין אשר בהם מספיק וממתיקים הגבורות בחסדים, הנה נמסר בסוד ורומזין בתורה בראשית ונמסר בעל פה בתק שית, והוא גם כן בני ישראל.

¹⁰⁷ כמשכ"כ הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ל בספ"ק רסיסי לילה (אט' לוט): וזהו על ידי תירוש דין מפקח הלב שבו ההרגשה כי דברי תורה נמשלו למים וליין ולחלב (תענית ד) מים הוא ההשגה שבמחושה פשוטות בלא הרגשה בלב עדיין וזה הינם לכל באי עולם והפקר שאין י השתדלות אדם משגת לשם. ויין הוא ההרגש שבלב. וחלב הוא ההוצאה לפועל להניק האחרים.

¹⁰⁸ וראה בספ"ק ישמח משה (פרשת באראיש ד' ג ע"ב): כי טובים דודיך מיין, יש כי שנתפרש כלשון אף, כמו רפאה נפשי כי חסאתי כל (תהלים צא' א), וכמו כי קרוב הוא (שמות יז' ז), עיין בהרא"ע ריש פרשת בשלה. ור"ל אף שטובים דודיך מיין, ר"ל הנמשך מיין גם כן, והיינו מכל שעשוע עונג ופעולות יד, וקראו בשם יין, שהו לכלל כל שמחה כמש"רש"י (ד' כ).

¹⁰⁹ הלשון, שאז הנשמה מדברת. וזה הוא חיוב אדם לבסומי בפורי'א עד דלא ידע "בין" - "ארור המן", היינו הפסק המופשטת-ההיין הנשמה הנקרא "שכור מרדכי" וזהו הגוף. והוה לשון "בין" לשון הפסק הוא.

¹¹⁰ ע"ז ע"ב.

¹¹¹ ע"י זוה"ק ח"ג י' ע"ב.

¹¹² וראה משכ"כ בספ"ק אור המאיר (פרשת ראה): הנה נודע (ליר קמ"ט משל"ל כ' כ) שעיקר מקום אחיזתו הוא התענוג והלמטה, ששם מונע נכרי מו' תועבות הפסכים, מול זה בא הרמז בתורה, להזהיר ולצוות את עם קודש, את הדרך אשר ישכון אור, אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים, והיינו נלקות כללות ד' המדות ממום אמר נכרי, ולקטטס רק בקדושה וטרה, בלתי לה' לבדו, ואין לזרים חלק בהם, וזהו שאמר כל המקומות, היינו כללות ד' המדות, שיש להם לחיצונים חלק ומקום אחיזה בהם, לנטות ולפעול הפסכים, אל תיראו את עם הארץ כי רשעה הם אלהיהם, ירשה שאלם בארנו למעלה (לעיל פס' ב), אל תיראו את עם הארץ כי רשעה הם אלהיהם, ירשה שאלם בארנו מניע לנו מזון וסכות לשמרה בעולם המנוחה, לכלתי תאכל מנהגם כדוספא, וכל זה תולה להיות שיש רע בעולם לבחון את הטוב, כזכור, וזהו אשר אתם יורשים אותם את אלהיהם על הרים, להורות מקום מגעם ואחיותם רק על הרים, ידוע האבות נקראים הרים (תהי' ד' פ' פ' א), כלומר כאן על הרים ראשית ממלכתם, למלך ב'ז תועבות, ועל ועל הכתוב (משל"ל כ' כ) שממית בידיה תתפש, ועל הגבעות מורה לאמהות (הור"ק ח"ב ק"ב ב), רק בכאן שייך בחינת אלהותם ולא למעלה, כי שם יין המשומר משמט ימי בראשית, והכוונה משומר משמט ימי בראשית זייקא, מוסב על ד' ימי הבנין גם מהם משומר, כי בכאן יש מגע נכרים, ולשם אין מגיע מגעם כלל, ולהיות שעולם הבינה נאמר בוורה (ח"א ק"א א), בינה, אף על גב שאין שם דינים, על כל פנים מתערים מינה, ולכן אומר הכתוב ורומז מקום מוצאם, ככדי לאבד מכל וכל אפילו מהמקום שמתיערי' משם, והיינו את אלהים על הרים, כלומר למעלה ממדות בעולם הבינה, ומעתה תשכיל לדעת דברי הכמים ורמיותם, מאן לעוקר עובדה זהה שצריך לשרש אחריה, כלומר לעוקר ממקום שורשם ומוצאם התחלת התעוררותם, שהוא למעלה על הרים ועל הגבעות, וכל זה ישנה בכל אדם ובכל זמן, ודו"ק:

¹¹³ משל"ל ח' ד.

¹¹⁴ וראה ע"ז בספ"ק מאור עינים (פרשת באראיש): וטעם הדבר הכי כי התורה היא בסוד הבינה בינה מינה דינין מתעריין ואין הדינים נמתקים אלא בהרשם כשמיביאם אותם לשרשם נמתקים כמו שאמר הכתוב (משל"ל ד' ד) אני בינה לי גבורה שע"י שאני בינה לי גבורה עירך לבי עמ' בחינת נבירות פנים הדינים אכל הביאם לתוך התורה ששם מתקיים על ידי ההכללות ביווג נשם בחינת דבר המה יתברך שהוא אחדות עמו יתברך ומאחר שנעשה אחדות אין שום דין שולטת כלל שהוא בא מסוד מיעוט וצמצום ובעבור שהוא בא לגדלות הדעת אין שום דינין כלל.

¹¹⁵ כמשכ"כ בספ"ק זרע קודש (פרשת תולדות): וכך כן שבו רבותינו על פירות אילין הוא אומר בורא פרי העץ, חוץ מן היין שעל אילין הוא אומר בורא פרי הגפן, שניכר ממנו על גבי המזבח, ושעל ידי היין נטל יעקב הברכות. ר"ל כשאדם מגביר יד ימין על שמאל הוא מדת גבורה כלולה במדת חסד שבימין, על דרך (משל"ל א' א) גזל נפשו כלפי חסד, שמתגבר על יצרו ועושה חסד נפשו, ובהו גורם כביכול שבהוא ב'א מלתשם בגבורה שבחסד, והיינו (תהלים ק"ב ב) כי גבר עלינו חסדו, וזהו (שמות טו' ז) ימינך יי נאדרי ביכח שהחסד שבימין נתאזר בגבורה, ור"ת ביי"ן כי יין מרמז על הגבורה כנודע, על דרך שאמרנו (ח"ב שבועות) על פסוק (אסתר א' א) כטוב לב המלך ביון היינו ימינך יי נאדרי

ישמח, ודרשו חז"ל: **"אין שמחה אלא ביין"**¹⁹, וכן נאמר **"זכירה דודיך מיין מישרים אהבוך"**²⁰, וכן **"הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה"**²¹, כי השמחה והאהבה באה מתוך היראה - **"שמחתי מתוך יראתי"**²², שהיא יצחק שמידתו

גבורה נקרא מלשון צחוק ושמחה.²³

המתקת הדינים ע"י מזיגת היין

אשר על כן מצינו בכתבי האריז"ל²⁴ כי המתקת הדינים הוא

¹⁹ פסחים קט ע"א.

²⁰ וראה משי"כ בזה הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ל ע"פ בספה"ק דברי סופרים (אות לח): עיקר השמחה הוא מסיטרא דגבורה, כמו שנאמר בלידת יצחק (בראשית כ"א) כל השומע יצחק לי יאמרו ז"ל (לקטת דברי צ"ח) הרבה שחוק ושמחה היה בעולם, ויין שהוא מסיטרא דגבורה ישמחו לבד אנוש. וכן אורייטא דאמרו (נזרה ח"ב פ"ה ט"ז) דמסיטרא דגבורה נפקא ובמה שבאמו (פסחים ל"ג ע"ב) משם הפי הגבורה פיקודי משמחין לב.

²¹ ראה בספה"ק אור המאיר (ביאור לשרי השרים): ולזה רמז בחינת היחוד בגמר הכתוב, זכירה דודיך מיין מישרים אהבוך, והכוונה אשר נודע (וזה"ק ח"ג פ"ב) שאב ואמא נקרא רעין דלא מתפשטין, וזעיר ונוקביה נקרא זודים. להיות בחינת זיווג א"י ובינה אינו בתדיר, אינו שתולה בהתעוררת התחתונים, ובהיות עם ישראל מתרשלים מעבודה, נפסק זיווגם גם כן, והנה נודע שאי אפשר בחינת זיווג בודדים, כי אם בהקדם תחלה יחוד עליון ברעין דירתין אחסנתא לבניהם מוחין לצורך זיווגם, כנודע מכוונת ק"ש (פירוש שער קדוש ע"י שם פ"א) ע"י שם, וזהו זכירה, משמחו זכר זכר המשפיע דודיך לצודים הידועים מיין רומז לבניה, עליו השמורר בעביו מששת ימי בראשית, כלומר אנו עם קדוש יש לאל דינו בהכשר משינוי הטיבים, לגרום המשכות המוחים מ"י הכינוי לבינה.

וכזה נרמז בכתוב הקודם ישקיע מלשון פיהו כי טובים דודיך מיין, הפירוש גם כן ישקיע מנשקות פיהו, ולכאורה אות ה' מיותר, ומהראי לכתוב מנשקות פיו, אמנם להיות בא למע ארצין להקדים תחילה בחינת נשיקין ברעים עליונים, הכל כשכיל הדודים דירתין אחסנתא לבניהם מוחין לצורך זיווגם, ולזה צריך להיות תחלה בחינת נשיקין ברעין, והטיל אות ה' בין יוד וא"ו, לחבר ו"ה מורה לזיווג (וזה"ק ח"ג ר"ח, א), וזה נרמז בחינת פיהו, ולזה גמר כי טובים דודיך מיין, ירצה אמין כל להם לעזר ונוקביה הטבה ולמעלה הלקה, מטעם (שמות ל"ה) בחיטבי את הגרות, משמטמו זיווגי הדלקה, והיינו הדלקות והתלהבות התעוררות מוחין לצורך זיווגם, אומר הכתוב מיין הרומז לבניה, משם נמשך להם והתלהבות המוחין כזכור, זכירה דודיך לשון זכר המשפיע, מיין הרומז לכזה כמדובר.

ואז מישרים אהבוך, ופירשי' אהבה עזה, אהבת מישור בלי עקיבה, כי באמת מי שאין דרכו בכך לטקוד על התורה ועבודה רק לצורך גבוה לגרום יחודים בעולמות, כי אם כל עצמו, והתאמרו רק עבור צורך עצמו, לזה משיע עיקר כוונתו, נמצא בחינת עבודתו תולה בדבר, בעבור השתרש שורעה לקבל לחץ נבדחתו, ובטל כל בטלה האהבה (בבא"ב פ"ה מ"ט), גם כן, נמצא אהבתו ויראתו הוא סכלתו, והיה כאשר ירעב יקצף באלהיו, אמנם איש תמיים לכל עצמו רק לגרום יחודים למעלה זה עיקר שאלותיו ותונותיו, זכירה דודיך מיין כמבואר, ותעלתו גדולה ויראתו ואהבתו עומדת לעד, כיון שאינו תלוי בדבר אינו בטלה עולמית, ואדרבא מוסיף והולך באהבה עזה, וזה שגמר אומר מישרים אהבה, אהבה הוא היא מישרים, כפירש"י אהבה עזה אהבת מישור בלי עקיבה, כי אם אהבוך ויראה הטורה שאינו תלוי בשום דבר ועומדת לעד. אמן.

וראה עוד בספה"ק אורח לחיים (פירוש תורה): ובמתא, משישראל על היו יודיעני אז הטעם מפני מה עליהם היה כגיגית, והלכו עמו בטוב לב, ואמרו נעשה ונשמע, וראו שכפה עליהם ההר כלכותם, והיה להם טעם נזיקה גדול שלא אהרוה אחריו, וזאת ע"פ הלכות בתום לב, וזהו פירוש הפסוק נזכיר דודיך מיין, כי יין הוא מדת גבורות, וזהו נזכירה דודיך, אהבתך שקרבתנו לעבודתך במעמד הר סיני, ממתת גבורותיך, שכפה הר כגיגית, ואף על פי כן הלכנו עמך בתום לב, וללא הרהרוך אחריו, והלכנו עמך עוד בתום לב, ונקרא משרים, וזהו משם עיקר אהבתך, ובטל עמך בתום לב כדרך העשין מאהבה.

²² וכתב בספה"ק עבודת ישראל (פירוש מבואר): וכ"ש בפסוק הביאני אל בית היין, למרותך גדול של יין, שהעלה אותם לבחינת אהבה הגדולה היוצא מעולם התענוג. והוא נרמז במלת מרת"ת גימטריא פ"ח"ק, והוא עשר פעמים ס"ד"ש, כי אין היוצא למטה עליון של תענוג.

וראה עוד מה דתיב בספה"ק ונעם אלימלך (פירוש קרח): וידוע שהדביקות מרומז בשם היו השמורר בעביו, וכך אמרו גבורא מנעשטו עליון, והוא כה נאמנו בפינוש משום שמום הטעם שנכנסו שתיי יין והרמוז על הדביקות הגדול המרומז ב"ן אל היו להם להקריב במקום האות האש של הדיוט.

וראה עוד בספה"ק אורח לחיים (פירוש אחרון): ונמצא כאלהים ש' לו יראה בשלימות ומתירא לגשת אל השי"ת, בא לו התקרבות מדת אהבה ומקרב השי"ת את האדם אליו, ולמאן דאמר שתיי יין נכנסו של לומר שחטאתם היה שהם לא נכנסו במדת יראה בשלימות, ולמתקן עד שיבא להם מדת אהבה התקרבות מן השי"ת, אלא הם קרבו

את עצמם וכוונתם לשמים, ונכנסו שתיי יין ולקחו להם השמחה מן היין כמו שכתוב (תהלים ק"ד, טו) ויין ישמח לבב אנוש, ובזו השמחה היין מקרביני את עצמם אל ה', לעובדו בשמחה ובמסירת נפשם אליו יתברך.

²³ תדאר"ר פרק ג ד"ה עוד אמר דוד.

וראה משי"כ בספה"ק צדקת הצדיק (קפ"א קפ"ב): כי שמה הוא וכן יראה כנודע וראשית חכמה יראת ה' ואי יראת ה' אצורו אין וכו'. ויין ישמח לב (תהלים ק"ד ט"ז) כמו שמוכא (תנא דבי אליהו דרס אלפיה דרש פרק ג') יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי כי כשיודע שהשם יתברך פועל הכל הוא הנותן לו כח וגבורה מזה נמשך יראה וגם שמחה.

²⁴ כ"כ הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ל ע"פ בספה"ק פוקד עקרים (אות ה): על שם זה נקרא ישראל ישורון שהוא לשון (ישירות) ואנו אומרים מאהבתך וגו' ומשמחתך וגו' קראת שמו ישראל ישורון כי באכריזה אלה האהבה וביצחק הוא השמחה שמצידו היין דישמח לבב אנוש וכן שלחן בצפון זכר שמחה באכילה ושתיה כמו שאמרו ז"ל (פסחים ק"ט) דאינו אלא בבשר וכו' וכן הוא נקרא לשון צחוק על שם השמחה, וכמו שאמרו ז"ל במדרש (תנחומא תולדות ד) ובוהור (ח"א ק"ב ע"ב) דנתרבה הצחוק והשמחה בלידתו ועיקב הוא קו הישר מחובר משניהם ועל כן מהאבה והמשמחה נקרא שמו וגו' על שם הירשות.

²⁵ כמו שהאריך בספה"ק סידורו של שבת (חלק ראשון - הירושלמי תש"ש - ענף ב' ע"ה א): ואחר שבארנו על הדברים הנזכרים, אנו מדמין כל זאת לכאן שע"י מעשה הסרת הס"א מעליו מכל וכל כמבואר בשני שרשים הקדמים. נעשה מעשה נגד זה במרום ושמי השמים העליונים, הסרת הדינים להיותו הנפכין לרחמים, וכוונתנו בזה, שחיו מבחי השלום בפמליא של מעלה הנעשה במדת היסוד אשר בו העברת הדינים והחסדים ובו נמתקים כמו שבארנו בפרוש הקודם. אף גם מדת הוהו הידוע לידועי חן, שהוא מבחי הגבורה, הוא עצמו נמתק ונכלל בחדס כמו שכתבנו שם שכללות כל העשיות שבלילה זה הכל מורה על המתקת הדינים ע"ש.

ולכן כתב (פירוש פסחא פ"ה סעודה ד"ה שבת פ"ב) ככוונת הקדוש שהעיקר לכוין שיהיו נמתקים החמשה גבורות הנרמזים בחמשה אותיות אלהים, כי מאחר שאנחנו עושין מעשה כזה להסיר מאתנו הס"א, ולפשוטו להשליך בגדי חול מעלינו, כן נעשה ג"כ בקדושה עליונה נגדנו עליון הזה בהפיכת הדין לרחמים, ולהיות נמתקים. ועבור זה תקנו רז"ל תבלת את המצוה הנון לקדש על היין, ומסכחו וקראו ציור את היין השבת לקדשו. וזהו על היין כדתיבא בגמרא (פסחים ק"א ע"ב) וכפי חלוקת דעות הפוסקים בזה, ש"לר"ת וקצת רבנווא אמר אין לו יין יקדש על הפת. מ"מ הכל מודים שחיוב גדול להדר דוקא אחר יין שקדש והטעם לשבח בזה הוא, שאי אפשר להמתיק את הדין ולהפכו לרחמים צריך להיות דוקא ע"י דבר השמח את אלהים ואנשים, וכמאמר הקדמוני ויין ישמח לבב אנוש. כי המתקת והעברת הדין נקרא חדוה ושמחה. וכדי הפת שאמרו עליו רז"ל (ברכות ל"ה ע"ב) מהו שמעך סעודת שמיחי' וכו' משמח הוא מאוחר לקדוש את שאין לו חן, ורק ממוקד יקדש על הפת. הכל מטעם שיהיה מצות הקדוש שהוא המתקת והעברת הדין בענג ושמחה ומתובל בחינת הטעם ושמתת הלב.

ולהשליכנו בזה שבתנו ע"ה, אקדש זה, אלהים וכו' מה שכתוב בסדור האריז"ל²⁶ בענין ימי הפורים ור"ל פורים בהוד ענף בינה וכן סוד היין וכו' ולכן השמחה הוא ביין ויובנו דבריו על פי מה שכתוב (בשערי אורה שער ג' ד) ור"ל והסוד שנקרא אהיה בחינות מתלבש במדת הגבורה, ובו כן השפיל האויבים ולהציל אותה ה' והסוד והודי נהפך עלי למשחת. ולפי שהוא מקום עשות הטיים והנפלאות, לכן אצל מקום זה נאמרה ההודאות כו'. בסוד יודו זה' הסוד וכו' ולפי שהוא מקום ההודאות אח"ל צריך לכרוז במבואים ע"כ. ולשם זה נכון לכוונת סוד הפורים בשם בחינת מדת ההוד. ע"ש כן מדת הגבורה שבו השפיל נוסמיה' ה' ולהבניה אהובי שמוי' תי'. וכשאנו כוללים את אשן לו, על זה. ולהיות הימים האלה נזכרים ונעשים. שגם עתה יומתק בח' גבורת מדת ההוד עליו. ולהצילנו מכל המקרה עליו אנו אומרים שהיריע על היין הרומז על בחינתו. וכדי שיהיה המתקתו דבר הממשח אליהם ואנשים ונשמת לב. כל הוא שמת ככוונת הקדוש על היין דוקא. על שם שעתה הוא תיקון מדת ההוד ענף בינה ויין המשמח רמז על בחי' זו. וע"י יהיה המתקתה נעשה פ"י בענג ושמחה וחדוה אלהים ולזה אמרו רז"ל (פסחים ק"ד ע"א) שהיין גורם לקדוש שהתאמר פ"י שגם יוד ולקחו עם דברי הקדוש שמחתו בא מעשה הקדושי על קדוש היום בהעדפה תירתי ומתובל במתק טעם.

עוד כתב שם: כי ידוע שהמתקת הגבורות על ידי קדוש היין, כי יין נותן בשבעים אותיות נגד שבעים אותיות שיש בד' מילואי הויה' וגו' מילואי אהיה' וגו' מילואי אהיה' הוא

הגבורות כמש"כ הרה"ק מראפשיץ זי"ע בספה"ק זרע קודש^ט על מאמר חז"ל "בריש כל אסון אנא חמר" כי היין רומז לשיתוף מידת הדין והרחמים שבבריאת העולם. המתקת הגבורות נרמזת ביין משום ששלימות היין הוא רק כאשר הוא נמזג במים^ס, וכמו שאמרנו חז"ל^{סב} לגבי כוס של ברכה שלכו"ע "אין מברכין עליו עד שיתן מים לתוכו", והיינו כי היין עצמו רומז לגבורות וכנ"ל, ואילו המים מורים על גימטריא כידוע^{סג}, וכאשר מוזג את היין במים הוא מתמקע עי"א את הגבורות בחסדים^{סד} כמו שהביא ספרי

דייקא ע"י היין גופא^ט, כי המתקת הגבורות והדינים הם בשורשם שהיא בינה"י כידוע מהבעש"ט זיע"א, דהיינו על ידי שהאדם מתבונן בשכלו ומכיר בטובם וחסדם של הגבורות, כי אינם אלא על מנת להיטיב עמו, כי כל מה דעביד רחמנא הוא לטב, וכמו שניכר בעיקר על ידי נס דפורים איך שכל השתלשלות המאורעות היתה לטובה, אשר על כן תיקנו דווקא אז לשתות היין ולשמוח על העולות הגבורות והדינים^{טו} ערמיתקתם בשורשם, כמבואר בספה"ק קדושת לוי^{טז}, והיינו כי היין רומז להתמקת

בפורים כנ"ה ונעשה מנת שנד"ת ע"ה הוא מספר היינו על תנ"ה ומדו"ה נעשה הו"ד להודות לשם ה'. ונתקיים אשר תנה הודך. עוד כתב בספרו באר מים חיים (פרשת מטפטים - פרק כא): ואז אשת חיל מי ימצא וגו' כל השבחים הנאמרים שם. הכל אל בחינת המלכות שנתמקת אז בסוד יין המשמח אליהם ואנשים.

^{טז} כמש"כ בספה"ק יוטב לב (פרשת שלח): וזהו שנאמר פה בבואכם אל הארץ וגו' והיה באכלכם מלחם הארץ תרמיו תרומה (הנצוצות הקדושים) לה: ושלא תאמר לאו כל מוחא כדיל בא. על זה גמר אומר "ראשית" (מסכתו) ערמיתוכם תתנו לה' תרומה, לה לער ולתועלת להרים הנשאר לה; כאמור. וכמו כן על ידי ניסוף היין בבית המקדש וזמלתו לשורשו, על ידי כן יש כח בשתיית יין להעלות הנשאר לה: וזה שפחה רבי חנינא. לך אכול בשמחה לחמך זו פרשת חלה. ושתה בלב טוב ייך זו פרשת נסכים. כלומר על ידי מצות חלה וין נסכים תוכל לאכול בשמחה ולשתות בלב טוב. כי על ידי זה נתעלה המצות הקדושים שבו לשורשו, כי כבר רצה האלהים את מעשרך, היינו כבר רצה את מעשרך הפרשת חלה וין נסכים, וכולא תבריה גירי כאמור.

^{טז} וז"ל (פרשת בשלח): ומה שאמר חז"ל (שם) בראש כל אסון אנא חמר, זה הוא ענין שיתוף מ"ת הרחמים למדת היין בבריאה. שזה שיתוף ייחוד שם הו"ה"ה (בחינת) שגימטריא ד"ם, ושניהם בידח גימטריא י"ן, וזהו יימין יי נאדרי בכת, ר"ת ביי"ן, שכאן היה רחמים לישראל ודין על אומות העולם. על דרך ה"ל שאף בחינת יימין מתוּף בגבורות והלכניעו שוואניא, וזהו שאמרנו בראש כל אסון אנא חמר, וחמ"ר גימטריא ח' פנימים א"ל שם החסד, נגד ז' ימי הבנין, ובחינה השמינית הוא בחינת אם הנבים שמחה (התקלים ג' טו), מדת בינה שחברתה כבכול בשם אה"ה.

^{טז} כמש"כ בספה"ק חסד אברהם (פרשת חיי שרה): אל ער, לעורר ולמנה מדין לרחמים, ולהיות מחונן נהור. ואיך מעלה, ששמיאל כל המדות לשרשם לבינה דמינה דינין מתערין (ע"י זורק ויצא קמא), ואז נמתקים בשרשם פי, הצמצום כשהוא במדריגות התחתונים הם דינין, וכשבאים לשרשם שהוא בינה, ששם צריך להיות צמצום כדי שיוכל לסבול הבריות, אזי נקרא יין טוב.

^{סא} כמש"כ בספה"ק יין שישכר (פרשת אדו - פתח ב - דושה ה): והנה ק"ל הוא גם כן מספר מים"ם (חסד) י"ן (גבורה) אין מברכין על היין עד שיתן לטוכו מים (בכרית ג), על כן גם ביניתי שלנו שאינם עוקים החיוב ליתן לטוכו מים כדי לערב החסדים וגבורות בידח, הוא חסד הדעת אשר בו עיטרא חסדים ועיטרא דגבורות, והבדיל בין הקודש ובין החול הוא ג"כ בבחינת הדעת כמו שהבאר בהנהגות חסד על דרך ה"ל כי אם אין דעה הבדלה מנין (ירושלמי בכרית פ"ה ה"ב).

^{סא} ואלו דברי קדשו (קדושה הרבנית - פורים): ועתה נבאר מה ששתיית יין מצוה בפורים בדברי נעימים מתוקים ויותר חייב לבסומי בפוריא, מה שאין כן בשאר ימים טובים. אפס נראה, כי מה שכן רשע כמו אחרושוש וזכו בנו לבנות בית המקדש של על פי שהיה דרוש שיהיה טהור מאמא, ואף על פי כן נטמא אויבו היה. ונראה לי בעבור שערץ פי גזירות האחרושוש הן ועשרת בניו נטמא מאויביו ויתר הדברים אף על פי שהאל הכריח אותו לזה הגזירה. וזה בנו לבנות בית השני.

וכן כתב בספה"ק זרע קודש (פרשת יתרו): ולכן שם הבדלה בבינו אד"ן, שעיני רבוב מורה על עיני התשפלות האורות מהם מכל אדם לנצמום עיני האורות ונבאיהו. וגימטריא השם ה"ל בריבוי קכ"ז, וכן גימטריא י"ן מורה, כי השם הוא רומז להיות מכלות מלך במשפט יעמיד ארץ, ומשוחות בהם חסדים, והוא ענין מדינת היין כ"ל, ומשוחות על קכ"ז מספר מים"ם היה גימטריא גבורה. שזהו ענין ההבדלות החסדים בגבורה, והם כח השרית לעצמם על ידי התורה הקדושה שהיו יכולין למתק דינים ולכלול חסדים. ושניהו הגבורות פועלין על חסדים להתברר על ידי שואנין. להחיות על ידי התורה ושהו חסד בחינת יין כ"ל.

והנה היה באחרושוש הולדת ליצוצות הקדושה נודע מדברי האר"י ז"ל, כי בכל דבר שי נצוצות קדושה וצריך להבדיל מקליפות כסוד חיל בעל ויקיאנו (כסו) ובה שרשי האחרושוש תלתות את המן ועשרת בניו ונעשה תשועה גדולה על ידי, ועל ידי זה היה עליות הקדושה שבתוך האחרושוש וזכה בנו לבנות בית המקדש, וכן על ידי מעשה המן, הגם שכונתו היה לרעה. רק שעל ידי מעשיו היה התשועה, כי הוא הכין בעצמו העץ תלתות אותו ואת בניו. וכן מה שאמר להרוג את ושת; הגם שכונתו שישא את בתו, על ידי זה היה התשועה גדולה בישראל. נמצא היה לניצוצות הקדושה שבתוך המן עליות ועל ידי זה בניו למדו תורה ברכים ואלו בני ברק, ונמצא שהיה עליות לניצוצות קדושה שבתוך המן ואחרושוש.

^{סב} והכל גדול, מקום שבעל תשובה עומדים צדיקים גמורים אין יכולין לעמוד, כי יותר תענוג מדינות הנצוצות שבתוך הקליפות מצדיקים עצמן. למשל לכל האוי פעם אחד בשנה אצל אביו ובא ממקום רחוק התענוג גדול יותר משהוא אצל אביו בתמידות, לכן בעל תשובה שבה ממקום רחוק התענוג גדול יותר מצדיק שהוא אצל אביו. ולכן בפורים שהוא התשועה כמה ששאל חלה בתוך מחשבתו האחרושוש לעשות כרצון ושראל והיה לניצוצות שבתוך האחרושוש עליות גדול שבה בנו הבית המקדש ומעשי המן נעוץ הלישועה ולכן בני בניו למדו תורה ברכים, וכיון שהיה לניצוצות שבתוך הקליפה עליות היה משמחה גדולה כאשר כתבנו שהוא כמו בעל תשובה לכן יש להרבות בתורה וידוע עיני הוא סוד שמהל כלן יש להרבות בינם זה בשתיית יין. כי יין מרמז על שבעים סנהדין גדולה שהמה בעולם העונג לכן יש להרבות בינם זה בשתיית יין. והוא עוד מש"כ בספה"ק מאור ושמש (פרשת דודים): וזהו רבי טעם נטיעה בפורים ורשק ורקעו תענוג טבא, שפורים הוא יין רומז לבינה שהוא עולת הבינה יין המשמח, ולכן אנו עושים בפורים ומשתה יין רומז שעל ידי תשובה נמתקו בינם זה כל הגבורות בשורשן ונתגלה שם אמ"ל, ותמוז ואבן רב נצח והוד תרין פלאא דגופא, לכן כתיב (בראשית לב כ) ותקע כף ירך יעקב, שבאב שהוא הוד נתעוררו הגבורות, ואיך רצה להתמקת

^{סא} כמבוא בספה"ק אמרי פנחס (שער א - תנ"ך - רזו): הודו לה כי טוב כי לעולם חסד (תק א), כי קודם שנתפשט איקרי טוב הגנוז בגויה ואחרי שנתפשט מקרי חסד, ולכן יין קודם שמוזג במים אין בו טעם והוא כחא, ואחר המזיגה במים שנתפשט בו החסד הוא טוב יותר. ועולם יש בו שני פירושים, אחד לשון העלם והב' לשון לעלמא. והו פי

^{סב} ראה בספה"ק זרע קודש (פרשת מנבדו): וזה הוא בחינת מיזוג הרע בטוב, והוא דמיון בחינת מיזוג מים ביין, ולכן מיי"ם יין גימטריא ק"ל, שקין מורה על בחינת טוב ורע מעורבים, וצריך למוזג במים מים יין, שמים מורה על חסדים, שהחסד דרכו בהתפשטות, וכן מים מתפשטים ומוגרים, ויין מורה על בחינת גבורה, כי יין חזק, ויש בו בחינת חוזק וגבורה, וצריך לערב במים בחינת חסד יין, ולראות לרובא לבחינת החסד ה"ל על כל גימטריא ונשימה התה"ל ה', והנה חס"ל י"ן יחיל מדבר יין גימטריא יין, רומז בחינת מדבר שהיה בי נוציא קדושה התערבות טוב ורע כ"ל, ורומז גם כן על בחינת דיבור, שעדיין אינו מתקן כראוי לחינה בבחינת על כל נשימה ונשימה התה"ל ה', בחינת חבל נתיבות, והוא שמתוך חסד יחיל' חסד מדבר קדושה עליונה לבחינת קדושת הדיבור, להיות בבחינת הודו לה' כינינו, שרק דיבור היה להודות לה' על כל נשמה ונשימה, ויתקן מה שהיה חלה בחינת יין מעורב טוב ברע, והיה ממוזג, ועל ידי זה יהיו כל כוונותיה להודות לה' חלה החסד ה"ל.

^{סג} כמבוא בספה"ק אמרי פנחס (שער א - תנ"ך - רזו): הודו לה כי טוב כי לעולם חסד (תק א), כי קודם שנתפשט איקרי טוב הגנוז בגויה ואחרי שנתפשט מקרי חסד, ולכן יין קודם שמוזג במים אין בו טעם והוא כחא, ואחר המזיגה במים שנתפשט בו החסד הוא טוב יותר. ועולם יש בו שני פירושים, אחד לשון העלם והב' לשון לעלמא. והו פי

החסידות בשם הזוה"ק¹, ועל דרך הכתוב בשיר השירים² "אל יחסר המזג³", וכמו שכתב הרה"ק בעל הבני יששכר זי"ע⁴ שהכוונה בזה הוא להקב"ה הנקרא "מוזג" משום שהוא מוזג את הגבורה והדין שבעולם הנרמזים בדין ברמזים והסודים הנרמזים במים.

יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית

דמיון נוסף בין היין לספירת הבינה נעוץ בשמירה היתירה הנדרשת למשקה היין יותר מלשאר משקין, הן מחמת עצם מציאות היין שיש להימנע מלהניחו בכלי זהב או כסף כידוע מחז"ל⁵, כי כן יסד הקב"ה בעולם שכל שהוא יותר במעלה צריך יותר שמירה⁶, והן מחמת הלכות היין שדווקא

הוא בשונה משאר כל המשקין נאסר ונטמא במגע יד עכו"ם שאז הוא יין נסר⁷, והרי הוא דומה בכך לעולם הבינה שהוא למעלה מן השבע מידות שבהם יש עירוב טוב ורע בבחינת "עץ הדעת טוב ורע"⁸, כי על ידי היין עולה האדם למעלה מהדעת ובה בבחינת "עץ החיים" ששם הטוב והרע שווים, בבחינת עלמא דחירותא שהוא שער החמישים שבבינה שאין שם יד עכו"ם ואחיות החיצונים⁹, לכך יש לשמור כבר שם שלא תיגע יד עכו"ם, וכמבואר בכמה ספרי חסידות¹⁰.

והנה דרשו חז"ל¹¹ על הפסוקי "עין לא ראתה א-להים וזולתך" הדכוונה בזה היא לאותו "יין המשומר בענביו

הפסוק הדו וכו' לה' כי לעולם שון העלם, כשהוא הבעלם הוא טוב ולעולם חסדו וכשהו נתפשט בעולם הוא חסדו. (ותבת לעולם נמשכת לפני ולאחור).

¹ כ"מכונא בספרי"ק או המאיר (דודש וסלוטא): אמנם כלפי דברים הנאמרים יתבאר שפיר, להמכין מדעתו סוד מוזגת הכוס, הוא בבחינת המתקת היין, שהוא מסטרא דדינא, ויתקף לחמים על ידו מימי חלקים, וכנזכר זוהר (ח' פקט טא) מ"ט רמי מיא להאי יינא.

² יו"ג.

³ יו"רא בספרי"ק זרע קודש (פרשת משפטים): וזהו אדיתא במדרש (תחומא תשא א'), כי תשא ה"ד (ש"ש א' ג'). שרר אגן הסהר אל יחסר המזג, היינו הסנהדרין יושבין על מדין ופתחו ברכות והיו תמיד מתאמצים על זכות של תורה קצת קטלנית, והיו מכריעים לכך זכות, וזהו אל יחסר המזג, כי המזיגה הוא להמתיק היין מרמז להמתיק הדין, ולזה מוזג"ה יאמטריא אדנ"י, שמונה הדינים ועשר הסודים.

⁴ יו"ג (ימטריא חדש אדר - סממרי ב' דדוש ה'): ודע שם הפסוקים. שרר אגן הסהר (שה"ש

א' דרשו שם על הסנהדרין שהיו יושבין כחצי גורן עגולה, עד שם אל יחסר המזג, אל תי קורא כי אלא המוזג זה הקב"ה שבזכותם אל חסר עולמו אלא היה כבודו שריו ביניהם מיוז שבלטה סנהדרין וסתלקה טעינה, ע"ל, הנה קרא להש"י המזג, כביכול כמו המזג שמערב מים עם יין, כי כביכול עמו במחשבה לברוא את העולם כמדת הדין, ראה שאין העולם אמיתי וייתקף עמו משהחשב, וזהו מספר ק"ס הנעשה לפדיון נפש מים י"ב בגימטריא ק"ס, והוא שצוה הקב"ה ונתנו איש כפר נפשו מחצית השקל, ק"ס גרעניי שעורה, עיין מ"ש לעיל (דדוש ה').

⁵ ט"ז ע"י תענית ז סו"ע"א.

⁶ כ"מכש"ב בספרי"ק שיחת מלאכי השרת (פרק ט"ז): ולכן מעלה הוא זו מה שהאדם צריך להיות נשמר וכמו שנמנהגו של העולם שהעשיר מתיירא וצריך להיות נשמר מן הלסטניש אבל עני אינו מתיירא ואין צורך שמירה כל היין נשמר שלא יחמיץ ולא יתקלקל ולא המים. היינו שכל דבר שיש לו מעלה צריך שמירה, ומי שאין צורך שמירה הוא לאות שאין לו שום מעלה, שכן יסד השם יתברך בטבעי הבריאה שברא בכל דבר שיש לו מעלה ויכול להתעלות הוא יכול להתחסר ולהשתפל גם כן, כי רק השם יתברך הוא בעל מעלה אמיתית שאינו מושך אחריו שם חסרון, אבל כל בעל מעלה מושך אחריו גם כן חסרון ואם אינו מושך אחריו חסרון אינו בעל מעלה.

⁷ שהרי לשון "יין נסך" ברוב המקומות נזכר בש"ס, כולל הן יין שנשתנן לעבודה זרה שנאסר בכך מן התורה, והן סתם יינם של גויים שאינו אסור אל מדרבנן, כמש"ש הרמב"ן (בהשגחת ספרה"ק ל"ת פקד) והר"ן (ע"ב נ"א לה א' בדפי קה"ק). יש גם לפעמים שזכור לשון "יין נסך" על סתם יינם לבדו (הרמב"ן שם ע"כ ע"כ לה א'; וכן נסך דרבנן, וע"כ נ"א שאני י"ד דאחמיה ביה רבנן, ועי"כ נ"א א' בכמ"ר, ועי"כ ר"ר א"ט).

⁸ כ"מכש"ב בספרי"ק אהבת שלום (פרשת וצבים): דהנה ידוע ועולם הבינה היא עולם התשובה והוא א"ש יע"כ, ונקרא יין המשומר בענביו שם ב' פקד), בין בגימטריא סוד, כי שם אין שום מגע ככרי וסטר"א אלא כלל, מחמת שהיא למעלה מזו ימי הבנין, ונקראת גם כן קול שם ג' רלבג), כי לא לארמא קלא א"ש (שם טל).

⁹ כ"מכש"ב בספרי"ק אור המאיר (בכאור מנולת אסתר): ומעתה בין תבין עומק דבריהם ביום השביעי שבת היה, כטוב לב המלך ביין מוסב על מלך מלכי המלכים, שמקבל אז מוחין מאותיות י"ה תמן יין המשומר בענבים מששת ימי בראשית, כלומר משומר ממגע ככרי אשר אחיותם רק בששת ימי בראשית ולא למעלה בג' ראשונות.

וכ"כ בספרי"ק באר מי חיים (פרשת נח - פרק י'): ופתח התיבה בצדה תשים, הנה נודע שהמים רומות אל הבינה כסוד אומרים (אבות ה' כ"ד) בן ארבעים לבנה והיא הנקראת עין יפה וכי היא נרמזת בשם הרי"ה ומילוי אות"ה בהי"ן עולה ע"ן בנודע) ונתנת חלק אחד מארבעים ועל כן ניתנה התורה למ"ם יום, כי התורה ממנה נלקחה כי היא נקראת און הבית שהתורה מנחת שם יום וכדי להוציא התורה משם הוצרך משה רבינו ע"ה להיות שם יום יום לקבל בכל יום חלק אחד מארבעים עד שניתן לו התורה כולה (ואפשר לרמז זה בדברי רד"ל (שבת קכ"ב) שאמרו מארבעים ולמעלה משתי מעלי כי בן ארבעים לבנה ושם כל בחינת האורות מכוונים בסוד יין המשומר בענביו והבין) ועל כן המ"ם פתוחה בצדה כי הנה לגודל טוב עין הנמצא שם היתה משפעת ברוב אורה וטובה עד בלתי שיעור, ואך לרוב גודל האור הנפלא המבטיח ומאיר משם אי אפשר לתחתונים לקבלו על נכון. וכ"כ בספרי"ק י"ט לב (פרשת בא): וידוע כי מז' ימי הבנין ימצא סדר זמנים ערב ובקר, וכנגדן שבע תועבות הפכויות, שבע מדות רעות, והם שבעה עממין כידוע, ואימא עלאה היא בבחינת יין המשומר בענביו, ששם אין בו מגע עכו"ם, ומינה דינן מתערין, ושם נמתקין בשורשן.

ע"כ בספרי"ק תפארת שלמה (רמזי פורים): וידוע כי יין רומז לבניה ומינה דינן מתערין כי ביין פוסל מגע עכו"ם.

וראה מש"כ בספרי"ק אהוב ישראל (פרשת רחום): אכן כאשר באה ההשפעה הקדושה לעלמא דבינה אז הוא לפעמים המ"ם פתוחה ולפעמים סתומה, כי לאשר משם דינן מתערין לזה נסתמה המ"ם לשמור ההשפעה כסוד יין המשומר. אך כשהצדיק מדביק את עצמו בשורש הרמה, ומבין ומביט מאין באה זו ההשפעה הק' הלא מאלופו של עולם. כסוד (ד"ה א' כ"ט), ממך הכל ומיד"ך נתנו לך, היינו מהיודין דע"ב הק'. ומדביק את עצמו בדביקות עליון ברא דאדנ"י, ואל פותח את יד"ך יפוחת הים"ם סתומה ונעשית פתוחה, להרווחו בעליון חובות הנדה להשפיע על בראכא אין לכל המל' העולמות.

וראה עוד בספרי"ק באר מי חיים (פרשת נח - פרק י'): וכן הנה (בבאבטי י"ב ה') ויחך אברם את שרי אשתו ואת לולן בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש אשר נשנו בחיך, שהכל לקח להתקרב על ידו לשם ה' ולא ירא ולא פחד כלל שלא יגורר ח"ו אחר דברי העולם, כי בחינת זו נקרא יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית שלא שלטה בה עין כל בריה ושם אין שטן ואין פגע עד והזו הקרב יומת, ועל בחינה זו נאמר (שמות י"ט) לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה, כי מייד כאשר תגע שם איזה בחינה הנה הניצוץ הקדוש אשר בתוך הבחינה ההוא נאחו ונדבק שם לרוב הקדושה אשר תחתיה וממילא הקליפות והגשמיות אשר סביב הדבר ההוא המלכיש הניצוץ הקדוש, נופלים פגרים מתיים אל ידו ולא ישחיתו ואדרבה כל הנוגע בו, לטוב, יתקדש בקדושה יתירה ביותר ויתר כי יע חיים הוא מלחוקים בו.

עוד כתב בספרי"ק י"ט לב (פרשת וחי): וידוע מה שכתב רש"י על הפסוק (לעיל א' ג') וישראל אבה את יוסף וגו' כי ב' זקנים הם חטובי, שהיה זיו איקונין זומה לו, ופירשנו לעיל (פר יסר ד"ה ונתה) כי צורך וברית תחאד אשליבן, ומדלת יסוד עולה עד הדעת (זוהר משפטים ק"ב), למעלה ממקום אחיות השרים, ולכך תקנו כדלה בחון הדעת (בבכות ל"ג), ושם בחינת "יין המשומר ממגע עכו"ם" (תקוין זוהר, ש"ת תקון כח), היינו אחיות החיצונים, וזהו שאמר הכתוב (שם כ"ב-כ"ג) בן פורת יוסף בן פורת (הגדול) עלי "עין", כלומר שעלה כ"מכש"ב בספרי"ק שריים החיצונים, והוא שורשם התרגום כנפן דנצב כו, הוא יין המשומר, והבין.

ע"ה ברכות ל" ע"ב: סנהדרין צט ע"א.
ע' ישעיהו סד ג.

משתת ימי בראשית", ופירושו הרשב"ם^ט "מלשון "שמרים" שעניין יין המשומר מורה על שמחה שאין מעורב בה תערובות של צער כדוגמת היין המשומר ונקי מן השמרים, אמנם בספרי החסידות^{טז} נתבאר על פי דברי הרמב"ם^{טז} ד"יין המשומר" הוא מלשון "שמירה" והגנה, והכוונה א"כ בבחינה זו ד"יין המשומר" היא לאור ספירת הבינה בבחינת כרם העליון שהגולה עודם התענוג^{טז}, ששומרה השי"ת ומגן עליה שלא תתגלה עד לעתיד לבוא^{טז}. שאז יהיה עיקר

יע כמובא בספ"ק פרי הארץ (פרשת כי תצא, מספר פרי עץ), ורבי'ל דרש עין לא ראתה זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. ופי' הרשב"ם על עין שהיא לשון שמחה שלא יהיה בה שום תערובת ועצון שהרי כל עצב אך למותר מחמת בריאת העולמות.

^{טז} כדאיתא בספ"ק קדושת לוי (פרשת כי תשא): והארבע כוסות של פסח הם גם כן כנגד הארבע פרשיות הללו ולכן כיון כפי השלש רביעי לא ישחה, כי הם כסוד אכלו ריעים ונקראים יין המשומר דלית ביה מגע לויאשי.

וכן איתא בספ"ק מאור ושמש (פרשת מקץ): ותרב שמאת בנימין ממשאות כולם המש ידות, פירוש חמש פעמים י"ד גימטריא יין שהוא סוד יין המשומר שהוא עולם הבינה לפי שבנימין היה נקרא גם כן צדיק כמבואר בדברינו לעיל בשם הזה"ק על כן הוא במדרגה יותר גדולה משאר אחיו. הרי בחינה אחת בצדיק האמיתי שניתוסף בהאנפניה הנוסעים שלו הארה גדולה והתלהבות היא ויגבה לבבם בדרכי ה'.

וכ"כ בספ"ק אהבת שלום (פרשת שופטים): דנתנה איתא בש"ל הקדוש (דרך חיים ד'יז פי האיש) וזה לשונו, דע כי שלושה זמני עולם הם הבן, כמוזכר ביוצר של שבת. חיי עולם הבא וימות המשיח תחיות המתים. חיי עולם הבא, הוא בית נאמן, שם זירה נאה לכל צדיק מידו לפי כבודו. וימות המשיח, יאה לקחיו איש ואשה, הקב"ה ונכנסת שיראל,

דכתיב (שחרור כד' ה) כי יבעל בחור בתולה יבעלך בניך ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך. ואחר תחיית המתים יהיה הנצחיות, אשר עין לא ראתה אלהים זולתך. שם ד' עולם, ופירושו חמנינו ז"ל (ברכות ד' ע"ב) הוא סוד יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית,

והוא כרם ה' צבאות. על כן החוטא חורז ממערכי המלחמה, ותלה הכתוב באלו, כי רומז שלא השלים להכין הדרך לג' אלו, שלא חינך הביה ולא חילל הכרם ולא לקח האשה, ישוב לביתו. וענין 'שוב יומי טעישת תשובה ויתקן דרויכו, וסימנך תשב אנוש

עד דבא' (תהלים צ' ג), דבא ראשי תיבות זירה כרם אשת, עד כאן לשונו. נמצא, דראוי לאיש המשכיל להסתכל תמיד להכין הדרך לג' עולמות הללו.

וכ"כ בספ"ק סידור של שבת (ד"א - השורש הענבני - ענין א'): כי ידוע אשר אור גנוה אור נוהה הוא כמובא מלה נקרא יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית כי הוא המור

מכל נגע. ולא שזפתו עין רואה מכל בחי' הרע והס"א ור לא יקרב אליה כי קודש היא לה. ועל המדה זו נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך והיא מקום החירות והיובל וחירות

מיצ"ר ומכל כתות קודש. וכולם מתפחדין ומתבאין ובורחין ומחשיך עיניהם מראות האור הגדול ההוא שבת קודש.

וכ"כ בספ"ק בני יששכר (מאמר חדש א"א - סאמר - ד' דרוש ד'): והנה עולם הבינה שם הוא סוד יין המשומר בענביו.

^{טז} מורה נבוכים ח"א פרק י"א ו"ח.

^{טז} כמבואר כ"ז בספ"ק ישחמ משה (פרשת מטפטים דף קע"א): ונקדים עוד מ"ש דר"ל (ברכות דף ל"ד ע"ב) על לא ראתה (ישעיהו ד, א), זה יין המשומר בענבים מששת ימי בראשית. ומשמעה מפרשין ששומר לשון שמרים. והיינו שאין שם ספק ופסולת כלי, ואלי פירשתי ושמחה יהיה על פי שפיטש הרמב"ם (במורה נבוכים ח"א סי' פ"ו ו"ח) בסוסק (זכריה י' ד) ועמדו רגליו ביום ההוא וגו', והוא האמת כי סוף מעשה במחשבה תחלה, ואז יתגלה ויצא לפועל לכל שיהיה היה בראשית המחשבה כבריאה, והמחשבה טרם שיצאה דומה למי בענביו טרם שיחסה, ואז יוציא לפועל ביום יין. והיינו יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, דהיינו מעת התחלת הבריאה היא במחשבה, ומשומר עד אז שיצא לפועל.

והיינו עין לא ראתה אלקים זולתך, כי מי יודע מחשבתו זולתו ית"ש העד חקר שדי תמצא (איוב י"ד), ור"ל המחשבה הקדומה לא השיגה שום נביא, והיא אשר יצא לפועל

אז, כ"ל הוא פירוש אמת לדעתי ושניהם בקנה אחד עולין, כי זה תחלת המחשבה להשאר הכל דן ונקי.

^{טז} כמשי"כ בספ"ק עבודת ישראל (פרשת מקץ): ונחזור לעולם דכתיב וישתו וישכרו עמו, שדע היום לא שפת"ק בין חאיו הרן וסוף. והוא לומר כי מיינס המכריח עד היום הזה לא נעשה היחוד לא כזו לכנס בכרם עליו. ונחלה עולם התענוג וסוד יין המשומר, לכן לא שתו יין עד היום הזה שנעשה היחוד והרגישו בעצמם תוספות קדושה מכרם עליון והבן.

^{טז} כמשי"כ בספ"ק ישחמ משה (פרשת עקב דף קב ע"ב): וכיון שיתוקן הכל יתגלה אור

העולם הבא ועין לא ראתה (ישעיהו ד, א), שדרשו (ברכות דף ל"ד ע"ב) על יין המשומר, דהיינו ששמו השי"ת כי לא ארוהו עין זולתו והבן, וזה תכלית הכל.

^{טז} כמשי"כ בספ"ק מחשבות חרוץ (אות י"ט): וזהו הסעודה דלעתיד בין המשומר בענביו, היינו שעדיין לא היה נשמה ומשתה כזו בעולם הזה, דבעולם הזה אדברא היין הביא יללה לעולם בענבים דשתייה לו, וזהו (ברכות כ"ז), ואחר שהוזהר אדם הראשון כי האלקים בעולם צריך לבקש שמחה וישתה וישכח רשעו, אבל מי שבשעממה אין לו לבקש תוספת אהבה צריך להשתדל על אהבת הבריות בלב. שהרי בטבע הוא כן כמו שהאדם אוהב את

אבריו גופו, ולא נבדא יין אלא לנחם אבלים וכו' (עירובין ס"ה). היינו על ידי שיש צער וצרה בעולם צריך לבקש שמחה וישתה וישכח רשעו, ואכל מי שבשעממה אין לו לבקש תוספת שמחה בעולם הזה כל זמן שהקב"ה לא שמח בעולמו שמחה שלמה על ידי קיום אדם

הראשון מצותו שלא לבקש להתאוות לתוספת שמחה מה שאין ה' יתברך נותן לו. ועל כן אין שמחה שלמה בעולם הזה, והיין לוסת שכר טוב לרשעים (עירובין שם) שכלל שמחתו בעולם הזה כדי להאבידן לעולם הבא, והשמחה והאהבה דבר אחד כי על ידי

השמחה מתעורר האהב.

^{טז} ע"כ בספ"ק מחשבות חרוץ (אות י"ט): והוא מעין הסעודה דלעתיד שיהיה דוד המלך ע"ל המברך בכוס של ברכה על היין המשומר בענביו (פסחים ק"ט ע"ב), ואורח מברך (ברכות כ"ז).

^{טז} כמבואר בספ"ק תפארת שלמה (לקוטים - שיר השירים ג' ליל ש"ק אות קדשת): יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית (ברכות ל"ז ע"ב, וזה בראשית קלה) "ל ע"ד שפרשתי מאמרו אתה קדשת ושתי וברכתו מכל הימים. היינו שקדושת שבת נמשך מקדושת ששת הימים ששבת הוא בחי' היסוד. ויסוד הוא המקבץ מכל המדות ונעשה יסוד כמבואר בכתבי האר"י ז"ל. ועולם שכולו שבת נמשך לו הקדושה מששת אלפים שנה של בריאת העולם. וזה הפי' יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. (מכתרי"ק).

^{טז} כמבואר בספ"ק פי השילוח (לקוטי הש"ס מסכת ברכות): כל הבניאיים לא נתבנוא אור לימות המשיח ית"ש לכל לעולם הבא עין לא ראתה זה יין המשומר בענביו מש"כ. הבנין בזה כי כשהשי" מראה לנביא את מראה הנבואה מראה לו מראשית המחשבה עד סוף המעשה בכל העולמות עד שבה העולם הי' רואה ממש כענין המראה לנגד עיניו דרך משל כאשר ראה הנביא את ארבעה מלכיות והי' נמשלין נבבותו כנשר כנשר ה"י ר"ש כח הנשר בכל העולמות עד שבעולם העשי' הי' רואה ממש דמות נשר לנגד עיניו, והו

שקמשי' מאי עין לא ראתה מה לי אם לא נראה לעין בשר ודם אם הוא דבר שנתפס בזמן מה לי אם לא נרתאה בעיני בשר, וע"ז קאמר זה יין המשומר בענביו יין חלם

על שמחה והוא כי הטוב והשמחה אשר יגלה השי" לעתיד באמת אין בו שום תפיסה שהוא בהסתר שלא נתגלה האב עין לא ראתה זה יין המשומר שהוא נסתר והנבא בענביו ולא

בר עדין לעולם לידי גילוי וממילא אין ביכולתו ושכל האדם להשיגו כי זה אינו שיהיה רק דבר שבא לידי גילוי ואז ביכולת השכל אנושי השליטו אבל לא דבר שהוא בהעלם גמור, והוא אלקי' זולתך יעשה למחכה לו היינו לה שסקוה להשי' ש' לי קצת הארה

בעומק לב, וכתמים אומרים אז, עדן מורה על חכמה שיגלה הקב"ה לעתיד שגם בזה אין תפיסה וציוור בער"ה.

^{טז} איוב לב ח.

^{טז} כמבוא בספ"ק שפת אמת (פרשת תשא - תרי"ג): כי בשבת נגלה הפנימיות הנסתר. וכמו שהוא מצדו ית"ש כן נכפשות ב"ן נפתח פנימיות חכ בשבת קודש. ובכל מקום הפנימיות צריך שמירה. לכן כתיב תשמור. וחז"ל אמרו זכר אלו יום השבת זכרוהו על יין הרמו הוא שבו נגלה הסוד הפנימיות שזה עולמות היין. ותירושו יונבב בתולות. ואיתא נכנס יין יצא סוד. ובס' תורת חיים כתב לבעבעו כי שבת רומז לעוה"ב לכן מקדשין על היין. לרמוז על היין המשומר בענביו לעוה"ב. ע"ש פ"ח חלק בסנהדרין ופ"ב עירובין. ופנימיות ענינו היין הוא המשומר בענביו הוא עמפי כח השמחה הסתרת בגוף. ואי' לשלום בה מגע נכרי כי היא סתומה. ועלי' נאמר עין לא ראתה זה יין המשומר. ולעתיד צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיתהוה הוא התגלות הנשמה בשלימותה אך כי שבת הוא מעין עוה"ב לכן יש בו שמחה התגלות השמחה כמ"ש חז"ל

הנשמות^ט - והיא למעלה מן השכל^ז והגוף^ח, וכל

מגמתה רצונה אינם אלא לעשות רצון קונה והפץ צורה^כ.

נשמה יתירה בשבת קודש. לכן מקדישין על היין לרמוז על התגלות הנשמה כנ"ל. ולכן יין צריך שמירה ממגע נכרי.

^ט ראה בספ"ק ערבי בחל (פרשת חיי שרה); והוא, כי נודע כי מין הנשמות הם ממקום שנקרא עולם אלה ושם טוהר וטהר הממור, ונודע שאי אפשר ליל בלתי שמרים, רק תיקונו הוא שישלבו השמרים ויפלו למטה והיו ושאן צלול מרוא על דורדיי. כך הוא נשמט ישראל אי אפשר להם בלי שמרים ונבררים ונשארו נשמות הצדיקים נקיים וזכים מהירדים כספירים. והשמרים הם נשמות טעמים ישראל, ומהשמרים הגסים מאוד יצאו וישומשק נשמות העובדי נוכבים, ונצמד השייכות שיש לשמרים עם היין כי תחלתם יחד ידובקו, לזאת אף אחר הפרדם בגופות מחולקות אי אפשר מבלי שהרשע הוא או העכ"ם הוא כמעשיו הרעים ימשך ממילא מינו פגם והרגש מחשבה דקה בעלמא באותו הצדיק מאשר זה הרשע הוא השמרים מינו ואתו הצדיק ברוב צדקותיו מוצך ומתקן זאת ועו"ה הרשע הואו יחזור למוטב סוף העכ"ם הואו יתגיי, והרי היא עבודה מעליה שמתקן הרבה בני אדם אשר הם מעשה ה' והפץ בהצדקם והרי זכות הרבים תוליד באותו הצדיק.

וראה עוד מש"כ בספ"ק תפארת שלמה (פרשת וירא); במדרש רבה פרשה נ"א. ר' תנחומא בר ר' חייא משו"ר הושיעיא תורמא אין לך כל שבת ושבת שאין קורין בה פרתשו של לוט וכי. והנה המדרש הזה קשה להולמו וכבר האריכו המפרשים ע"ש. הנראה לרמוז בזה עפ"י דברי הוה"ה פ' (התריס קול), ר' המנונא סבא כד הוה סליק מנראה במעלי שבתא וכו' ובכל מעלי שבתא יתיב בר נש בעולם הנשמות. הענין בזה לפי הדיעו על"ה כי הצדיקים הם זאת עיקר פועלתם בתורה ומצות יחוד הפנימי למשון לעוה"ה נשמות קדושות בליל ש"ק. ולזאת צריך האדם לכוון בברכת בורא פרי הגפן קודם הקידוש בליל שבת להוריד נשמות. כי יין רמוז לעולם הבינה אשר משם מחזב נשמות מבני" כמש' (א"ב ל"ב ט) ונשמט שדי' תיבנם. לכן במרכים בורא פרי הגפן כמש' גפן ישראל. וז"ש וזכרו על היין למעלה מעולם הבינה היא מלת החכמה רמו לשמן אשר של בהם בן ממגע עובד כוכבים. לכן הנשמות היורדים בליל ש"ק המה גדולים במעלה קדושה וטרה כילת'ה. וזה הרמוז בפ' זו בבנות ל"ב (בראשית י"ג ט) לכה נשקנו לאבינו יין ונחיה מאבינו זרע (בתי אביא) כ"י ע"י ברכת היא יורדים הנשמות הקדושות זרע ישראל בליל שבת כנ"ל. זה הווינו המדרש אין שבת ושבת שאין קורין בה מפרשתו של לוט. הרמוז על הפ' נשקנו לאבינו יין ונחיה מאבינו זרע להוריד נשמות קדושות כנ"ל.

עוד תבט שם באריות (רמזי ירמיהו י"ח) וזה צריך כל איש ויודע אמרי בינה לכוון בשעת הקידוש בליל שבת בברכת בורא פרי הגפן להוריד נשמות חדשות כי הנשמות בני" קראים פרי הגפן עיין בזה"ה (א"ח ויר"ח). ושורש נשמות בני" הוא מעולם הבינה כמש' גבוהים (א"ח ל"ב ט) נשמט שדי' תיבנים. והבן. והנשמות שבאים ביוה"ה בליל ש"ק הם צדיקים מאד למעלה מעולם הבינה. וזה הרמוז בפי' (פסחים ק"א ו) זכרוה על היין לשון זכרות והשפעה יהי' על היין למעלה מעולם הבינה הוא עולם החכמה כידוע ל"ה כי שפן רמוז לעולם החכמה אשר שם אין בו שום מגע נכרי. היין רמוז לעולם הבינה. ולכן בזמן התקב"ק על מכונו ה' בכל עבודת הקרבנות שבו למנותו יין לנסך. ובשעת הקידוש הוא זע חלנה להוריד נשמות קדושות בליל שבת מעולם החכמה אשר אין בו מגע נכרי כלל. וזה הרמוז בפ' וירא אצל בנות לוט שאמרן (בראשית י"ג ט) לכה נשקנו את אבינו יין וכי' ונחיה מאבינו זרע פי' ע"י קינין בילת לוט יורדים נשמות קדושות לזרע ישראל. ובהה הכל מכח אברהם אבינו ע"ה הוא המסייע לכל הבא לטהר כמש' רמל מקדש' (אבות ל"א ט) וזרע' זרע אברהם אבובי כי הוא היה הראשון להוריד נשמות קדושות לעולם ובחיי' דודיה ליל הדורות באהרין.

ובזה יש לפרש דבר המד"ר באותו פרשה. (וירא בראשית רבה מט. ט) אין לך כל שבת ושבת שאין קורין בה מפרשתו של לוט. והקדים תמוה על המדרש כי אין לו הבנה לפי פשוטו. ולפי ה"ל יש לרמוז בדבריו על רבינו שיש ל"ה בליל ש"ק המה נשמות העובדי הנ"ל כי נשקה את אבינו יין וכי' ונחיה מאבינו זרע כנ"ל. והה הפי' שם שהתחלנו. שבדבריו אין את פת לעשות את השבת ליהודים. פי' הצדיקים השומרים וממתינים על זיווגם

ויחודם על קדושת השבת להוריד נשמות קדושות. לדורות. וז"ה ברית עולם. כי הנשמות היורדים בליל ש"ק הם היקרים מובחרים להיות צדיקים כנועד ועפ"י הדברים האלה יש לרמוז במגלת אסתר בפ' (אסתר א' א) ביום השביעי כטוב לב המלך כפי. ודרשו ר"ל בגמ' (מגילה ג' ב) אין שבת היא לכהא שקויה מאי קמלן' כי את אולם עפ"י ה"ל בא להורות לנו גודל הניסים אשר נעשו לאבותינו בימים אלה. כי זה לעו"ה הנה הסט"א עומד תמיד נגד צד הקדושה. והמשתה אשר עשה הרשע הזה הינו בעומק הקליפה נגד הקדושה כמבואר במד"ר שהי' מסתגים מעין עוה"ה. וכל כוונתו נמנע את היין להוריד נשמות מט"א כקוף בפני אדם. לכן ג"כ צוה להביא את ושתו בכתר מלכות ולעשות הטוב בעיניו להגביר צד הסט"א. ולולי ד' צוה להביא לנו כמעט שכנה דומה פשטנו ואבדה תקותינו. אך ד' הפיר מחשבות ערומים ולא באה

למען לא תגמר עצתו ומאשר שהי המשתה יין הזאת בליל ש"ק ואז הנה כל הדינין מתעברין מינה ואינה אשתארת ביחודא דנהירו קדישא ואז ניתן הכח ביד הצדיקים להוריד נשמות קדושות. ואף כי הסט"א רוצה להתגבר לעומת צד הקדושה. יתפרדו כל פועלי און (התלים צ"ב. א) כמש' בכתיבי האר"י ז"ל. שנשמות קדושות עולים למעלה ונשמות אחרים יורדים למטה וגם הסט"א רוצים ג"כ להוריד למעלה ורוצים ג"כ להיות להם יחוד וזיווג אבל אין יכולת להם אדרבא יתפרדו כל פועלי און לכן בעת ההוא שהיו מרדכי ואסתר באותו היום בחי' צ"ע להמשך נשמות קדושות כמש' (אסתר ג' א) עמ' מרדכי. וגם באסתר כתי' (שם ט) לבקש מלפניו על נעמה. לרמוז כי ביחוד הפנימי שאלתך רמו לדברים האלה מה רוצנו ושאלתך יושאר ע"י משתה היין. והשיבה כזאת. (שם א. א) נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי. פי' זאת מגמת חפצי ושאלתי למשך נשמות קדושות להרבות ול"ה וז"פ (התלים צ"ב. א. ג) צדיק כתרמו יפרח כי ש' שתוליס ביד ד' תבצורתו אליהו יפריחו. פי' האמנם כי הצ"ע יעקף גדולתו ומעלתו הוא בביט ד' הוא בעוה"ב בגי'ע' כי שם לו בית נאמן. אך גם בחצרות אליהו הוא העו"ה דומה לפרוזודור נגד עוה"ב שהוא וטרקלין (אבות ד' טז). וגם בעוה"ה יש להם כח להפריח ולהוליד נשמות קדושות. וז"ש במגלה (אסתר א' א) אם מזרע היהודים מרדכי וכי ולאכורה קשה האם לא ידעו שמרדכי הוא יחודי. אך רמזא אם הוא בבחי' זו להיות משפיע זרע יהודים להמשך נשמות קדושות לבני".

^ז כמבואר בספ"ק פרי הארץ (פרשת כי תצא. מספר פני ע"י). והוא פירוש יין המשומר בעביון מששת ימי בראשית שהוא בלי שום טעם ומדה מן הדקות. והתוכי אחר העירד הדבקות אבל טעמו למעלה למשכיל בשעת הקדושה. ומתוכי אחר העירד הדבקות אי אפשר להכניסו בשום שכל אנושי' להיותו משכיל אל דבר ולדעת בינה מפני הדבקות הגמור שהיא שום מושלכו ומשכילו ניכר כלל כי הוא השכל יודע את עצמו בשעת מעשה ואחר הפרדה אין תכונן ולאנוני' כי ארשימה המניח מטבע לו וחולנית אחת הפרדה והסתלקותה. והיא האמונה שהיא למעלה מן השכל בלי שום טעם וחוקה כאש אוכלת ומכלה את כל הבורה לאל ש' וסופה ואף על גב דיהוה אל חי' מזליה הוא דחיי עולם. קראר כל הבורה לאל ר' גלגל אתה העמדה וקיום ועולו וסודו וזהו יציק' סוד עולם. אבל הדבקות הגמור כנ"ל נקרא סוד פנימי הווינו סוד כמוס ומופלא שאי אפשר לגלותו מפני שאינו גלוי אלא לעצמו, והנו ע"י לא דרעהו אלהים וזלתיך שהוא יין העולה ע' נקרא סוד המשומר בעביון. מפני שקודם חסא אדה"ר ברא אלהים את האדם ישר ואימר אלהים יהי אור להשתמש בו לצדיקים, וחסא ונתגשם השכל נמצא שכל מה שהשכל יכול לתפוש הוא עשיותו ונגנה האור ויבולא אלהים. והנה ע"י שאלכ אדה"ר רמוז ר"ל (ברכות ט"א) גפן היה והאור הגמור הווי' הי המשומר בעביון מששת ימי בראשית שהוא למעלה מן השכל והמדות. והוא המוקם שבע"ל לשוב אליו כל מדות השתורה נדרשת בהם שהם ה"לית שהם שורש המדות שהמצות נדרשות בהם. והוא אזויה אותם מגדרם אל מקום הקליפה ועולם הסומאה, לכן צריך להשיבם חזק מגדרם והווייתם שהיו בנדו הווייתם כבר לא יכלו לעמוד ויאככה כלי עתה גם עתה. אבל בהתקשרו למעלה מהם בדבקות גמור היא אהבה שאינה בטלה לעולם ושוב לא יחטא כנ"ל.

^ח כמש"כ בספ"ק באר מים חיים (פרשת שלח - פרק טז): ולזה אומר הכתוב אלה התורה מכרות ואומרת (מסילי ט"ה) לכו לחמו בלמים. כלומר אל תלכו שמי שמקבל עליו עול תורה צריך להתענות לל מיי' להרע"ם נפשו תמיד. אל כן, כי לא ירעיבה נפש צדיק. ולכו לחמו פירוש אכלו לחם, אבל בלחמי. פירוש ישארו לשמי' ולמען תאות גופך כי אם בלחמי על דרך ההפכו והמצוה בכוונת הרציוני לפני מי שאמר והיה העולם. ולא לחם לבד כי הוא אפילו ושותו יין מסכתי גם יין בריה מה' הוא ושורשו גדול למעלה במקום יין המשומר בעביון. ואף כי הוא אסור במגע נכרי שלא לשתותו כנכרי למען תאות הגוף פי' אם אין ממסכת על דרך התורה.

^ט כמש"כ בספ"ק אור לשמים (פרשת וילוחי); עקב אשר שמע אברהם בקולי וכי' (ב"ה). ונקדים לפרש הפסוק (דברים א' א) והיה עקב שתשמעון את המעשפים האלה, ושמעתי מאכדומי" מהורי"ה זצלה"ה פי' והיה לשון שמחה (ב"ר צ"ב ג), ועקב לשון סוף, היינו שמחה שהיא בחינת עקב, שאינה של מצוה לכו כך. אעפ"י יכול אלה לשמוח, כדי שתשמעו את השמחה שבאברהם, וכדאינא בגמרא (שבת ט"ז ט) רבה מקמי דפתח השמעתתא וכי' יעו"ש ע"כ. עוד נ"ל, כי עקב הוא מספר ענבים (לקוטי תורה ע"ה וע' ע"ה מא"ה עמ' ע"ה סי' כ), היינו כי מקובל על עצמו עול מלכות שמים, אעפ"י שעדיין אינו בשלימות, אבל יש לו רצון לעבוד הבורא ב"ה בליל ש"ק ע"י רש"י (בראשית ל"ב ט), והפסוק מסייענו, שאמר תשמעו, ולא אמר תעשו, ולשון תשמעו מורה על רצון כדבריו הנ"ל, אז יזכה לטעום מסוד יין המשומר בעביון (ברכות פ"ג ע"ב ז' ח"ב פ"ק).

מפקחו, שנאמר ק"י 'ותירוש ינובב בתולות' ק"י, "כמו שהיה אוכל התנא בישראל דתורה ושונה יין לפקח דעתו לעבודת השי"ת" ק"י, שהרי עיקר השכרות הוא שמחת הלב הבאה בעקבותיה ק"י.

מאיךך יש יין רע שמצד הטומאה הנקרא "כוס התרעלה", והוא "יין המשכר" ועליו כתיב "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש" ק"י, ומתבטא הדבר בשתיית יין או שאר מיני תענוגים חומריים - הבאים מצד הנפש הבהמית המרומזים בשתיית היין ק"י - שלא לשם שמים אלא לשם הנאה גשמית ק"י, כי

"נקודת היין" שהיא נקודת הכוסף והשמחה של האדם צריכה להיות בלתי לה' לבדו ק"י. והכל תלוי באדם, כי אם הוא צדיק העובד את השי"ת גורם לו היין להוציא את פנימיותו הקדושה לחוץ מתוך שמחת הנפש ותענוגה בבחינת "יין המשמח", משא"כ להיפך שאז מדבר דברים בטלים ומבוטלים, שטות ורעות רוח, מתוך שכרות והוללות רח"ל בבחינת "יין המשכר" ק"י. ויש עוד הרבה להאריך בעניין היין, ועוד יבואר אי"ה במועד אחר.

ק"י זכירה ט יז.

ק"י רא בספה"ק באר מים חיים (פרשת אחרי מות - פקד טז), וחד אמר שתיי יין נכנסו על דרך אומרים ז"ל (סנהדרין ל"ח) אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא ואמרו ובבא בתרא ז"ב ע"ב) הרגיל בין אפילו לבו אטום כבתולה היין מפקחו. ונמצא שלפעמים צריך לשנות יין לשמח לבו בה' על ידו ואמנם זה דוקא בדרדקי ובמי שלבו אטום ולא בגדולי הדור. ונמצא כשהם רצו לילנס למקדש על ידי יין היה נחשב להם לבחינת אחור ואחר כך בקרבנם לפני ה' על ידי זה וימותו בנשיקה כאמור.

ק"י מתוך לשון קדשו של הר"ק בעל העבודת ישראל (פרשת ויגש) שכתב זול"ק: וזה אמר המדרש ויקרא אליהם לאור יום זה מעשה יעקב איש תם יושב אהלים. כי עיקר העבודה והתחלתה על ידי מעשה יעקב בדרך פשוט בתורה ובתפלה ובפרישות, וזה הדרך נראה טוב מבחין כמו מבפנים, וזה נקרא אור יום שהוא דרך אור וכל העולם וואים את הדרך כי הוא קודש. ולחשך קרא לילה זה מעשה עשו, פירוש שיש עוד איזה דרך לעבודת ה' להתקדש באכילה ושתייה ודברים בטלים כמו שהיה אוכל התנא בישראל דתורה ושונה יין לפקח דעתו לעבודת השי"ת, כמו שאמרו בגמרא (שבת ל"ד ע"ב) בענין מילתא דבדיחיתא ובדיחי רבנן וכיצא בהן הרבה בללקט שושנים ויצאצבן קדישין מכל רהלי עולם. מצוינו שגם הצדיק עוסק לפעמים בדברים בטלים ומחשבתו קטורה תחת כסא כבודו יתברך והלבוש מבחין נראה כמו מעשה עשו כי גם עשו אוכל ושונה ומדבר דברים בטלים, אבל ההבדל הוא בכונה ומחשבות פנימיות, ונק' לילה התנא שאינו מאיר מבחין ולי ידע אלו יין או לא אדם אותו אבל הטוב גנוב חוששי כי גם זה בלתי לה' לבדו. ואמר הכתוב (בראשית א' ח) ייחי ערב ויחי בוקר יום אחד, יהיה הצדיק איך שיהיה יום אחד, כלומר ששניהם כאחד טובים.

וראה מה אדיתא בספה"ק תניא (חלק ראשון - פקד טז): ופעמים שהיא נכללת ועולה בבחי' ומדרגת הקדושה דהיינו כשהטוב המעורב בא בתביר מרעך וגובר ועולה ונכלל בקדושה כגון ד"מ האוכל כשר מינא דתורה ושונה יין מבושם להרחיב דעתו לה' ולתורתו כדאמר רבא חמרא ויראא כ' או בשביל כדי לקיים מצות ענג שבת וי"ט אזי תבבר חיות הבשר ויחיי שיהיה נשעף מלקיפת נוגה ועולה לה' כעולה וקובר.

ק"י כמבאר בספה"ק אמרי פנחס (שער א' אות ו): וישתו וישכרו עמו. קשה האיך התירו לשנות יין, הלא לא ידעו שהוא יוסף, ותיצ' בשם ר"ז זוסיא דהכי פירושא וישכרו עמו דוקא ולא מיין שנתכרו רע עמו, שהיו שמחים עמו שהיה נחשב להם כשתייה משכרת. ק"י וראה בספה"ק יסוד העבודה (חלק ב' פרק ג): ואמנם היין דינו כדון המזון בכונה, אך הקיבוץ על השתי המשכרת ראוי שיהי' אצלך יותר חרפה מהיציאה, וביאור זה כי היציאה ענין הכרחי אין לאדם תחבולה לדחותו. והשכרות הוא ממעשה האיש הרע בבחירתו.

ק"י כדאייתא בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת קדושים - אות טז): והוא ודכתיב בספר עטרות אפרים דף נ"ח, זכור הנביא ג"פ ה' אוי, ה' הוי מושכי העון בחבלי שוא (ישעיהו ה' יח), ה' הוי חכמים בעינינו (שם ט"ז), ה' הוי גבורים לשנתו יין (שם כ"ב), וביאר כי האדם מורכב מן ג' נפשות שנקראו בפי החכמים טבעית חיונית שלולית, והם טוב מאלע ערע וכו', ומצד ג' נפשות אלו נמשכו ג' סיבות אשר על פיהם יהיה כל חטא ועון. סיבה ראשונה, הנמצא לקלות החטא בעיני האדם אשר דשו בהם. ממי רכילות ושבועות שוא ושחוק וקלות ראש. לכך פתאים עברו ועשנו ושונין ומשלישן עד שיהיה חוט זה כעבודת העגלה, ר"ל

לפי שהוא דומה לו לחוט לקלות החטא, לכך נעשו כעבודת. מה שאין כך הצדיק עבירה קטנה גדול הוא בעיניו, וז"ש חז"ל (סוכה ג') היצר הרע לצדיקים דומה להר וכו'. סיבה ב', להיות כל אדם חכם בעיניו ומראה טעם לטהר השרץ שבידו, ובסיבת היותו חכם בעיניו אינו שומע בקול מוסר ואינו בא לידי חרטה ותשובה. סיבה ג', להיות האדם שטוף בחמדת תאוות הבלי העולם באכילה ושתייה ומלבוש ועושר וכבוד, אלו הם המכים בסגורים, שטח עיניו מראות מה יהיה אחריתו. וז"ש ה' הוי הנ"ל יעו"ש ודפח"ח. וע"ע בספה"ק קומץ המנחה (חלק ב' - אות טז), כי תורה נמשלה לשלושה משקין שמגדרת משלושה דקנאה תאוה וכבוד. יין מדרגת יצחק כמו שאמרו (פסחים ק"ח ע"ב) מנין ליין שהוא אדום היפך תאוה. מים תאוה דקדושה וחסד לאברהם היפך קנאה. וחלב מורה רחמים מדת יעקב וכמו שנתבאר במקום אחר.

ק"י כמש"כ בספה"ק ייט לב (פרשת וישלח): וכאמר (שם קס"ט, ב) ישמח ישראל בעושו, שמחה עצמיות, לא על ידי יח חיים השמחה, התאוה והכבוד (שם ק"ד, טו) יין ישמח לבב "אנוש" דייקא, היינו פחותי ערך, שמוזה ניכר שאין דעתו שלמה כאמור, אבל לגדולים כמון יחויב שמחה עצמיות, ועל כל כאמר אחר כך לאהרן (ויקרא י' טו) יין ושכר אל תשת וגו', וזהו שנאמר כי שרית עם אלקים (ויודע מחשבות הלב), ועם אנשים ותוכל, שגם אנשים מציירים שברכתיך בלב האמת בלב סבה המעורר, והבין.

וראה מה שמסופר בספה"ק חסד לאברהם (ליקוטים לפי ערכים): ופעם עשה חתנו הר"ק רבי נחום דובער זצ"ל סיום על הש"ס, ואמר אחד מהחסידיים לאדמו"ר שצריך לתת יין לכבוד הסיים. השיב לו אדמו"ר, מה לך מתאוה כל כך ליין, ענה החסיד מתנחמם, אומרים בשם דודכם הר"ק רבי אברהם [מפראבהישט] זצוקל"ה, שכאדם משבר תאוה נעשה מה שני תאוות.

ועל כך אמר אדמו"ר הק' אשר אין הוא יודע הפירוש בהדיבורים של דודי זצ"ל, וכך הודג הפי שכאדם משבר תאוה, התאוה הנ"ל חולפת והולכת ממנו, ובהו שהוא משבר תאוה, נעשה במדרגת אדם, ואז מביא לו היצ"ח שתי תאוות אחרות. וד"ל.

ק"י כמש"כ בספה"ק חסד לאברהם (ליקוטים - פרשת שמות): והו רמזו מאמרו קודש שאל ישתי יין ויכנס אל המקדש, כי בחינת יין רומז אל השמחה והתענוג כמש"כ (התלים קד טו) ויין ישמח לבב אנוש, והו שיראה בעיניו פקחא שוף אל היתה הוא בעצמו, את נקודת היין בכניסתו אל עבודת הקודש והמקדש כנ"ל, רק עיקר הנקודת נקודת הכוסף יהיה כולה כליל בלתי לה' לבדו והבין.

ק"י כמש"כ בספה"ק ייט לב (פרשת תבוא): והוא על פי מה שאמרו בגמרא (שבת סו ע"ב) חמרא וחי לפום רבנן, ושמעתי ממוזלה"ה פירוש הדבר בשם גאון ספרדי, כי על יציאה דבורו, ובכל דיבור שמוציא מפיו כל בחינות נעמט, וכדכתיב (שיר השירים ה' ה) נפשי מציבת מציבת, וכל דיבור עולם הוה, אבל כדברי תורה כתיב תורת ה' תמימה יציבת נפש (תהלים י"ח), וטל תורה מחייחו (כתובות ק"א ע"ב), והנה איתא בגמרא (סנהדרין לח) אגברו חמרא לדרדקי כי היכי דלימרו מילין, הרי שתיית היין מעורר כח הדיבור לדבר הרבה, אשר על פי המוני עם השוטים יין ועל ידי זה מדברים דברים בטלים וכדומה אם הם בזה ח"ו יתמעט כח החיוני, מה שאין כך בתלמידי חכמים המדברים דברי תורה, להם יאתה דלימרון מילי. והו שאמרו חמרא וחי, לשנות יין ולחיות, הוא לפום רבנן, ע"כ דבירו.

מאמר "רזא דגלגולא" [חלק ג]

מטרת הגלגול - העלאת ניצוצי נפשו

ממתנות הביטוי של האדם, מחשבה דיבור ומעשה, כשהדרך לעשות זאת היא על ידי קיום תרי"ג המצוות באמצעותם¹ [וראה על עניין תרי"ג עמודי אור' שבספירת הכתר באריכות במאמר "טעמי המצוות" לפרשת חוקת].

הגלגולים או הפגישות החוזרות ונשנות של האדם עם המציאות - הנדמית בהשקפה ראשונה כנפרדת מן האלוקותי - הם בעצם הדרך והאמצעי לגלות את האמת המסתתרת מבעד לתעותי הדמיון, את ה"עצם" המתחבא מבעד למסווה ה"מקרה"². את נקודת הפנימיות הנטמרת תחת האיצויות³ בבחינת "לבלתי ידח ממנו נדח"⁴, ולהתענג על ההתרחבות של האלוקות במקום בו היא

במאמר הקודם נתבאר כי עניין הגלגול מתפרש בספרי החסידות לאפשרויות החוזרות ונשנות הניצבות לאדם - המת, בבחינות גשמיות ורוחניות, בכל רגע, וקם מחדש לתחייה שוב מיד לאחר מכן - המסוגל לעצב את אישיותו ולשנותה בכל נקודה שבמשך קו הזמן, לחדשה באופן מוחלט, מאין ליש ממש.

תכליתו של האדם עלי אדמות, לפי ספרי החסידות, היא להתענג על ה', להתחבר ולהרגיש את אחדותו הנצחית המסתבטת בהרגשת ה"עצמיות" של הנשמה המהווה "חלק א-לוה ממעל", ולתת לה לבטא את עצמה בכל אחד

ישיב לקדושה את כל ניצוצי נפשו ורוחו ונשמתו מה שהם נתפזרו בכל העולם בין החיצונים. וצריך לזה ר"כ לתקן כל ניצוצי נפשו אשר הגיעו לו ומעורב בהטיפה שלו מכל כוחי אבותיו, וכל הנשמות אשר אחר החורבן רוב דרום הם מגולגלים וצריך לתקנם. מכל זה יבין שבחינת התשובה היא בלא גבול ובלא מדה והעיקר בה הוא רוב הכניעה וענוה ולבו זואג קברו ומתיירא תמיד מן חמת המצויק שלא יכעיס עוד לפני כבוד הש"ת. ושלא יפגום ש"ת איהו פגם באהבת הש"ת אלו.

² כאמור בספרה"ק יסוד העבודה (חלק ג פרק ח אות ד) בה"ל: עוד סוד נעלם כי כל צווי התורה מה שצוה הש"ת אין דבריו יוצאים לבטלה ח"ו וכמו שבעשרה מאמרותיו נבאר העולם כמו כן בכל התרי"ג מצות שצוה את ב"י לדורות עולם מהראוי להכרח שכן יתקיימו. אמנם מפני הבחירה באדם מה שהוא מעורב ברע אפשר לו לעבור מצד הרע. אבל בכ"ז את החלק הטוב אשר בו כתיב לא ידח ממנו נדח. והסוף שיתברר ע"י כיבוסים וגלגולים והכל מתוקן לסעודה. והכלל שהטוב העצם הוא אינו נפסד או שבעת העבירה נפרח ממנו או שהוא נתלבן א"כ. ואשר ע"כ כאשר האדם שם לבו לתשובה הר"ז מקבץ ניצוצי הטוב העצם שבנפשו יחד, והעצם מתגבר על המקור ועל הסיגים וע"כ נתקבל בתשובה, וזהו ואתה ר"ל העצם שלך תמשול בו שהיח"צ אינו עצם רק כמקרה וסיגים הוא. ולכן בעת בודד התשובה, האמאר צויו ה' אשר הוא אינו לבטלה הוא הפועל בו ומחזירו למוטב. הן מצד עצם הטוב אשר בו.

¹ כמש"כ בספרה"ק שם משמאל (פני משפטים וסוף פתח הירדן) ור"ל: ומעתה מיישבת הקושיא איך בשביל שני דלטרוי ישתעבדו כל ישראל בעבודת פרך, והלא לא נתערבו ישראל דע שעברו את הירדן, כל לאו בשביל הדלטרוי משתעבדין אלא בשביל החטא הקדום, והדלטרויא היתה לאות ולמוכרי עון כי הם שחטאו בגלגול הקדום, ופגמו אז בפנימיות שלהם וצרכין מירוק, וכאשר ישלם המירוק ישובו למעלתם להיות פנימיים ושוב לא יהי ראויה להם השעבוד ויצאו.

² כמש"כ בספרה"ק תפארת שלמה (פר ויחא) בה"ל: וכבר נודע כי הנשמה שנתערבה בין הקליפות צריכה כמה גלגולים להסיר חלאתה ממנה וכו' והש"י ב"ה חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח כלל נתגלגל כמה פעמים בדרו המבול ואח"כ בדרו הפלגה ואח"כ באנשי סדום ולא הצליחו עד כאן שנתגלגלו פעם ד' במצרים והם בני"י שהיו במצרים ושם נתקנו ע"י מטריעה והם היו יודע דעה שעימדו בהר סיני לקבל התורה וראו השכינה פנים בפנים ע"כ. הרי כי בדרות ראשונים היה להם נשמות נבונים מאד והיה הקב"ה מגלגל אותם לתקנם ע"כ. וכל זה הוא מגודל רחמנותו של הש"י על הנשמות לכל יאבדו ח"ו. הנה בחכמה העליונה הוא מצריך ומלבן אותם דור אחר דור בגלגולים שונים עדי תיקדשו ויטהרו ויזכו לשוב לפני ה' בהיכל המלך כנ"ל.

³ כמש"כ בספרה"ק תניא (גארת הקודש, פרק כט) ור"ל: אך מודעת זאת מ"ש הארז"ל שכל אדם מישראל צריך לבא בגלגולים רבים עד שיקיים כל תרי"ג מצות התורה במחשבה דיבור ומעשה להשלים לבושי נפשו ולתקנם שלא יהא לבושא חסרה כי לבד מצות התלויות במלך שהוא מוציא כל ישראל כי הוא כללות כולם כי והטעם הוא כדי להגביש כל תרי"ג בחי וכחות שנכפשו אחת מהנה לא ענדהו כי.

וביאר ענין הכרח וצורך לבושים אלו מבורא זוהר ומוכן לכל משכיל כי להיות שנפש רוח ונשמה שבאדם הן בחי' נבראים וא"א' לשום נברא להשיג שיהיה כבורא ויצר הכל א"ס ב"ה וגם אחרי אשר האיר ה' מאורו ית' והאציל בחי' השתלשלות מדרגות רבות מדרגה אחר מדרגה בחי' עצמונים עצומים ולבושים רבים ועצומים הידועים ל"ח ונקראים באד"ר בשם שערות וכדכתיב בדניאל ושער וישיה כעמר נקא כי אעפ"כ לא יכלה הנפש או הרוח ונשמה למסבל האור כי טוב ומתוק האור וכו' כמ"ש לחזות בנועם ה' לשון נעימות ועריבות ומתיקות ותענוג עצום לאין קץ כמ"ש אז התענג על ה' והשביע בצחצחות כי לשון צחה צמא כמ"ש זוהר ואין בכחה לקבל הנעימות ועריבות הצחצחות שלא תצא מנרתקה ותחבטל ממצאייתה כנר באבוקה אם לא שמכחי' אור זה עצמו השתלשל ותמשך ממנו איזו הארה מועטת בדרך השתלשלות מדרגה אחר מדרגה בצמוצמים רבים עד שיבאר ממנה לבוש אחד נברא מעין מהות אור זה להלביש הנפש רוח ונשמה ודרך לבוש זה שהוא מעין אור זה תוכל ליהנות מזיו אור זה ולהשיגו ולא תחבטל ממצאייתה, וכמסל הרהוא בשמש דרך עשיתת זכה ומיירה וכו' וכמ"ש ויבא משה בתוך העון ויעל כו' שנתלבש בענן ועלה וראה דרך הענן וכו' כמ"ש בזה"ב דר"י ור"ט.

והנה אור זה הגנוז לצדיקים לע"ל הנק' בשם נועם ה' וצחצחות להתענג על ה' ודי מאות עליון דכסופין דמתענגי בהון צדיקיא כי כמ"ש ארבע מאות שקל כסף כי' הנה יש בו מעלות ומדרגות רבות מאד כגון מעל בנה אף הארה מועטת היורדת מדרגה אחר מדרגה לברוא לבוש זה היא מבחי' מדרגה האחרונה שבאור זה ונקראת בשם מדרגה החיצונה ואחוריים דרך משל כמ"ש בזהר דר"ח ע"ב (ענין בס' מקדש) ור"י ע"ב ומה דאשתאר כי והנה כמו שבנשמת האדם יש בה כח התענוג שמתענגת ממה שיש לה ענג ממנו כמו מחשבות שכל חדש וכו' ח"ו ובחי' חיצונית ואחוריים של כח ובחי' התענוג שבה היא בחי' כח הרצון שבה שהוא רוצה מה שהוא רוצה הידוני דבר שאינו צריך שהעיקר היפך תענוג. וככה ע"מ באור א"ס ב"ה ג"כ כביכול הרצון העליון ב"ה היא בחי' חיצונית ואחוריים לבחי' ענג העליון ונועם ה' וצחצחות ועלמין דכסופין הג"ל הגם שהם מיוחדים בתכלית היחוד שהוא ית' ורצונו אחד ולא כרצון האדם ח"ו לא מיניה ולא מקצתיה ואין דמיון ביניהם כלל אעפ"כ דברה תורה כלש' כנ"א.

³ וראה מש"כ בספרה"ק יסוד העבודה (חלק ג פרק ט) ור"ל: והתשובה בשלמות הוא זה אשר

כביכול לא הייתה נמצאת קודם לכן, הניכרת בעיקר בקיום מצוות מעשיות המוציאות את תכונותיה של הנשמה מן הכוח הרוחני אל הפועל הגשמי.

מתחילת לידתו של האדם, הוא נוטה לתת משמעות גשמית וחומרית למחשבות העוברות בראשו - או "ניצוצי נשמתו" בלשון האריז"ל⁹ - אודות הכרת המציאות שמסביבו, הוא רואה בעולם שמסביבו רובד חומרי שאינו מרגיש את תפיסת המציאות שסביבו כאמת מוחלטת, אמת המסדרת את אי קיומה של כל כוח עליון, מה שמקשה עליו במידת מה להתחבר ולהתדבק בהש"ת,

וכמעשה הידוע על "המגיד מפולנאה"¹⁰ שהתקשה להתפלל מחמת הימנעותו מהעלאת ניצוץ נשמתו שהיה שרוי ב"בר אווזא" על ידי הכשרתו לאכילה, כפי שהסביר לו רבו הבעל שם טוב זיע"א.

העבודה הרוחנית¹¹ - לעומת זאת - הנדרשת מן האדם, בכל גלגול וגלגול בו הוא פוגש את אותם מחשבות והכרות שוב¹², היא להעלות אותם¹³ - עד מקום שידו מגעת¹⁴ - על ידי הפיכתם לבעות משמעות רוחנית פנימית המהווה בעצם את מהותם, כמוכב בספה"ק תולדות יעקב יוסף¹⁵, וכידוע מה שמוכב בכתבי האריז"ל¹⁶, שזמן משך חיי האדם בכל גלגול שווים למספר הניצוצות אותם הוא ראוי

¹ יראה בספה"ק **מן אברהם** (פר במדבר) שכתב זול"ק: וזה גם כן אמר ר' יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מר חורב ומכרות ואומרת אי להם לבירות מעלבונה של תורה של כל מי שאינו עוסק בתורה, היינו **הגם שהוא לומד רק שהיא דרך מצות אנשים מלומדה ב שום אור וחיות אלהות**, ואינו משגיח על לבו שיהיה בחינת עוסק בתורה שידורשו ויחקור אחריו נועם אורה והרב טוב הצפון **בה**, אזי אור להם לבירות שמוכרחים לבוא כסוד הגלגול ולהכרותו בריה חדשה לתקן זאת, וזה שמכנה כאן את הרר סיני בשם הר חורב ולמה נקרא שמו חורב שירדה בו חורבה לעולם (ענין שבת פט ע"ב), **שעל ידי שאינם עוסקים בתורה גורמים להם חורבן גדול שמוכרחים לבוא כסוד הגלגול**, ואין לך כן חורין אלא מי שעוסק בתורה, שהוא זוכה לבחינת חירות ממלאך המות ומן היצר הרע.

וראה עוד בספה"ק **באר מים חיים** (על השל"ח בדה"ק יקר בעינו ז') זול"ק: **אמר הבעש"ט זללה"ה שלשה שאכלו בע שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה לאכלו מזבחי מתים** (אבות פירק ג) פירוש, **כי המת מתגלגל במאכל אדם, כדי שיאמרו עליו דברי תורה**, ועל ידי זה מחיה אותו המת שהיה בגלגול זה, אבל אם לא אמרו דברי תורה אז הוא זוכה אותו המת המוגלגל במאכל זה (משל"ח אותו לדימוס ז"ש מזבחי מתים).

¹ כמש"כ בספה"ק **שפת אמת** (פר שמות תרי"ג) זול"ק: **ובאמת הגלות הוא להוציא כח התשומה אל הפועל כי לא נשמה מוכנה להוציא כוח אל הפועל**, וע"י הגלות נשמנת כחות הנשמה באופנים שונים ולכן שורש שם גלות מענין התגלות כמו גל וגלגל שמתהפך האדם ע"י הנסיונות והגלות עד שמוציא מנח אל הפועל כל הארת הנפש ונשמה. **ובאמת זה מעלה יתירה**.

¹¹ וראה מה אדיאטא בספה"ק **עריב נחל** (פר ישעיה) זול"ק: והכלל העולה, **כי האדם בעסקו בעניני עולם הזה הנה הדבר לו סכנה גדולה כי מניח שם מחשבתו שהוא חלק וניצוץ ממשמתו ומתקן יצירת השארת הנפש שלו כאמור, לזאת הורה כל עובד ה' ואמר בכל דרכיך דעהו (משל"ג ג), וסבבאורו שבע"א א"ח (פר ירמיה) שגם בעסקו בדברי עולם הזה יהיה מחשבתו לכבוד הבורא ית"ש. נמצא בכל מה שעושה מניח שמתו ומדבק בשורשה נאלהים חיים שהוא חי וקים מאחר שאפילו בעסקו עולם הזה שעוסק עושה במחשבת הקב"ה, נמצא אין נשאר אפילו ניצוץ א' ממשמתו בדברי עולם הזה בדומם צומח חי מדבר**.

משא"כ מי שאינו מתנהג ככה אזי נשאר נפשו נגולגל בדומם צומח חי מדבר או באצרות שאגזו אזי אין לו תיקון זולת ע"י יכין רשע וצדיק ילבש שעושה דבר מצוה בממון התוא או בנו חירוש כמעשה צניב, ואולם יש בה סכנה עצומה כי אם בנו הוא רשע ועושה עבירה באותו מעות אזי לא די שלא תיקן והעלה את אביו אדרבה הורידו לשאלו פניה. משא"כ מי שהקיים בכל דרכיך דעהו אינו צריך להמתין על תיקון זולתו שיעלהו.

עוד כתב שם (בפר יחזקאל): כי כל התורה היא רק עצות איך יכניס תמיד חלקי נר"ח שבו לאלהים חיים שיהיה נשמתו נצחי וקיים ומתענג בטענונו נפלא ובל יאבד חלקי נשמתו לפורע שיהיה נשמתו נפסדת, ולכן **צוהת התורה לאדם לשום מחשבתו ונשמתו בה תמיד הרי מניס לשם חלקי נשמתו דהיינו מחשבותיו**, משא"כ כשישבים בטחוננו באדם הרי חלקי מחשבותיו נפרדים תמיד על פני האדם שהוא כלה ונפסד ובמותו יאבדו עשתותיו דהיינו מחשבותיו שזה שפירסם על גוף זה ומאין יהיה השארה לאותו החלקים.

¹² באופן כללי ישנם שלושה דעות לגבי ההוות של המגיד מפולנאה: א. רבי יעקב יוסף מפולנאה בעל התולדות יעקב יוסף. ב. 'מוכיח מפולנאה. ג. הרה"ק המגיד ממעזריטש זיע"א.

¹ כמסופר בספה"ק **אמרי פנחס** (שער טו מעשיות וספורים, פז בזה): סיפר מעשה מהרב **דפולנאה** שפ"א לא יכול להתפלל כמו ב' שבועות ונטע אל הבעש"ט ואמר לו שבר אווזא אחת עכבה תפילתך, שפ"א באה לפניו שאלה בערב שבת לפנות ערב והיה מלומדה לילך להתפלל ואלו ענין יפה והרסיפה שלא כדון עד שהתפלל עליו הבעש"ט שינתו לו תפילה, כי הבר אווזא היה לגלגל.

¹¹ וראה מש"כ בספה"ק **מאור ושמש** (פר אחרי בזה): וזהו אמרינן בגמרא שהיה זה בן גילו של זה, דהיינו שהיו שניהם משורש נשמה אחת ובמה שהוא מקרב אותן לעבדות ה' בזה הוא מעלה אותן הניצוצים שבמדבר, **וכל עוד שאינו מעלה כל הניצוץן השייכים לשרש נשמתו מוכרח לבוא בגלגול פעם אחרת עד שמתקן כל הניצוצים השייכים לשרש נשמתו**, ומי שיש לו נשמה שאין לה ניצוצים לתקן אינו יכול לקרב בני אדם לעבודת ה'.

¹² כמש"כ בספה"ק **יסוד העבודה** (חלק ג פרק ז) זול"ק: וע"ד הפשט אחז"ל **עיקר התשובה באותו פרק של היצה"ר ובאותו מקום ובאותו אשה ותשובה כזו אי אפשר כ"א בעודנו באותו הנהג ומשם**, אכן אם האדם חסד ויאה אפרו לו להטהר כי אם ע"י גלגולים אז מביא בגלגול בשר שלא יחי נחד הנר"ח הזה. ועד"ו אמר בכתבי האריז"ל שהיה הענין של גלגול נמשך ממדת החכמ"ה של הש"ת והרמז ע"ז מאה"כ **והושב מחשבות שזו מחשבת החכמה לכלת' ירח והיינו ע"י שמביא בגלגולים כבדי שיטה**.

¹³ כמבואר בספה"ק **תולדות יעקב יוסף** (פר שיה דכ"א ס"ט"ג) כבר זכרנו ענין הכתוב (שיר השירים ה) פשטו את כתנתו איכה לאלבשה, כי צדיק אחר שעלה למעלה חוזר ויורד להעלות מדרגות התחתונים בסוד (משל"ח כ"ד) ז' שבע פול צדיק וקם, כמו שכתוב בתיקונים (בתקונין יוסף חוק תיקון ל"ב) ובסוד הנפש שער דעו תוך חורן, **ובחינה זה הוא בין עמליא אלה בין בעולם הבא**, שחוזר בגלגול להעלות מדרגות אגשים שם ניצוצי ענפיו שיתקנו כולם, אך כשיורד לתקן אחרים, אינו רוצה לירד, מחמת יראה שלא יחזור ויבא לידי חטא ה"ו, עד שמבטיחין אותו שלא יבא לידי חטא, וכדומה שהוא בס' הגלגולים ע"ש.

¹⁴ כדאיאטא בספה"ק **תולדות יעקב יוסף** (פר קדוש אות ז) בזה"ל: **זה עיקר תכלית עבודת האדם בתורה ועבודת ה'; לברר נצוצין שהוא תיקון השכינה וכו' והנה מלבד חטא אדיר"ה צריך עוד לתקן ולברר מצד עונותיו בגלגולים הקודמים כנודע, ומכאן זה ככתבתי יעו"ש והנה בתקון חטאיו ונעוניתו אין צריך לחפש בכל חורין וסדקין, רק עד מקום שידו מגעת כמפורש בט"ם ובזוהר יעו"ש**.

¹⁵ ואלו דברי קדשו (פר וילך, אות ה): ונבאר ש"ם דרה"ה (כו ע"ב) הכניס שופר תוך שופר אם קול פנימי שמע יצא, ואם קול חיצון שמע לא יצא. כי נודע סוד בכל דרכיך הגשמיים דעתו (משל"ג ג), להשי"ג, שהקיים מוכיב בתוך כל הדברים, וכמ"ש משכיל על דבר ימצא טוב (משל"ג טו, ס), כי הש"י הכניס הרוחני בתוך הגשמי, וכמ"ש רמ"א באורח חיים (סו י) מפליא לעשות, ששקר הרוחני בגשמי הוא פלא. ובהו יבין הכניס שופר הרוחני של עה"ב, בתוך שופר הגשמי של עה"ג, ואם קול פנימי שמע יצא מכן לכוין בעוסק בגשמי אל הפנימי, יצא ידי חובתו, שכוונתו לטובה, ואם קול חיצון שמע, לא יצא ידי חובתו ויצריך לחזור בגלגול עד שיוכין כ"ל, וכמ"ש בכתבי האריז"ל זלה"ה יעו"ש, לכך החכם עיניו בראשו וק"ל.

¹⁶ וכן איתא בספר ע"י חיים (שער טו פרק א מ"ט): ואמנם כבר ידעת מהתחלוקת הנשמה לכמה ניצוצין ובכל גלגול וגלגול באים מקצת מהם וכפי מספר הניצוצין של צלם ההוא הבא להשתלם תעה בגלגול זה רק הוא מספר ניצוצין שיש בצורה ההוא לכן הצלם הזה נקרא מדת ימי האדם הנזכר בזוהר ויחי דר"כ כי כמספר ניצוצותיו כפי מספר ימי חייו

השגת שלימות הנשמה

ומובא בספרי השלימות^י, כי לשם שמטרת המוות הינה למען השגת השלימות^י, כך גם הגלגול לחיים חדשים שבעקבותיו, אין מטרתו ולא השגת שלימות הנשמה, שלימות שכנראה לא הושגה בפעם הקודמת^י, ומושגת

להעלות בגלגול השמים הזה.

בספרה"ק שם משמואל מדמה הרה"ק מסאכטשוב זי"ע את הגלגולים לחוליות המרכיבות יחדיו את המנורה הבנויה פרקים פרקים, שכאשר האדם מתקן את כל גלגוליו הוא יוצר מנורה שלימה שמאיר בה אור הנשמה^י.

^י כמבואר בספרה"ק **הוא חסד** (פר עקב) בזה"ל: ובספר יבין שמועה מפרש סמיכות הפסוקים, וזה לשונו, והיה עקב תשמעון וגו', מה כתוב למעלה מן הענין ושמרת את המצוה וגו' היום לעשות. ונ"ל להמתיק הענין עפי" מה ששמעתי לפרש במאמרם ז"ל (עיינתיך יג ע"ג) מננו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא ועשיו שנברא יעסוק בתורה ובמצוות. הדבונה **נודע דכל אדם מישראל מחוייב לקנות שלימות לנפשו, ואם לא יצטרך לברוא שלימות לנפשו לא יצטרך לברוא שלימות לחייו**.

והמתקתי הדבר ע"פ משל לאחד ששלח את בנו למרחקים ללמוד איה חכמה אזי אם יגיע הבן ומצא כדו מדתו, אזי כששב לבית אביו ומצאו שלמד כדו צרכו אינו שולחו לשוב שנית אבל אם הבן החליט לזיממו ובה לביתו ריקן אזי בעי"כ אצל טובות צריך להרחיק נדוד שנית מבית אביו לבית רבו ללמוד החכמה אשר אביו רוצה שילמוד. **וכן הדבר בענין הגלגול כי השי"ת שולח את הנשמה דהיא ברתא דמלכא קדישא להאי עולמא ללמוד תורה ומצות** ואם היא רוצה תורה בבאה ראשונה, אזי אחר מאה ועשרים שנה שהנשמה שבה אל בית אביה אינה רוצה עוד לבוא שנית והיא נהנית מזיו השכינה **אבל אם בפעם הראשון לא השתדל בתורה ומצוות והנשמה באה בביאה וקיניתא אזי בעי"כ אצל טובותיה אינה מתגלגלת שנית להאי עולמא דכיסופא, כי רצונו יבשר כלל ידח ממנו נדח, וכדרך הפועל החכם של שבעי"ש ילצוהו אל תכלית האמרת**.

והנה נודע דצער הגלגול רב הוא מאוד, וגם ענין הצער הזה יש להמתיק ע"פ משל, וזלת הטעם שכתבו הראשונים ז"ל בה. לשי אשר יושב בפלטרין דמלכא ומפתו יאכל ומכוסו ישתה אם יגזור עליו המלוך צא מביתו ולך אל בית הכפרי ואכול ושתה עמו, הלא בודאי יצטרך לאיה מאד מאוד. וכן הוא צער הגלגול כי בהיות הנשמה בבית אביה, היא מלחם אביה תאכל מזיו השכינה. ואמנם שנבראת בארשונה עדיין לא ידעה משפלות העולם הזה, אבל כששולחין אותה שנית והיא כבר ידעה משפלות העולם הזה ודאי הוא צער גדול לנשמה קדושה. וז"ש רז"ל (ברכות י"ג) נח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ר"ל שכנברא פעם אחת נוח לו שלא יברא שוב שנית, אלא כיצד יעשה עכשיו שנברא כלומר בביאה ראשונה, יפפש במעשי יעסוק בתורה ובמצוות.

ובזה יובן הפסוקיות והנה, ושמרת את המצוה וגו' היום לעשות, ר"ל תיכף בבריאה ראשונה, ועי"ז אמה, והיה עקב תשמעון, כלומר לבסוף בעי"כ תשמרון ותצטרך לבוא שנית בצער הגלגול ואי"כ למה לך לסבול צער, ואמר היום לעשות, כי אם לא עשיו אימתי, יעל"ש יניו"ש.

ועתה מכל אלה הדברים אנו רשעים שלא אדם מחויב לעסוק בתורה ובמצוות למען לא יצטרך לבוא בגלגול שנית, ואמנם בעסק התורה והמצוות יכול להיות שלא פעל שום פעולה טובה לנשמתו ועפ"י, שעסק כל ימיו בתורה ובמצוות כי זה צריך להיות דוקא לשם שמים ובמדת הפעולה ואז יעסק יפעול לעשות, כי כשהוא במדת הענוה אינו מדבר שום ע"ד חבירו ואינו מבייש אותו בשום צד ואופן, ועושה טובות לכל איש, בלי שפיכות דמים והלגנת פנים. ואז אם עוסק בתורה ומצוות בודאי תזכה נשמתו להשיג מבוקשה לגמרי.

וכאשר ידוע לכמה אנשים המעשה שבא לפני דו"ז הרה"ק הצדיק יסוד עולם הרבי רבי מאיר מפריעמלל זצ"ל, כפרי זקן והתנגל לפניו ובא"ש שהוא כעת איש זקן וכל השנה מתפלל בכל מנין כי בכפחו אין מנין רק ברה"ק והוא, והתמרמר מאד מה יהיה איתו אחת מאה ועשרים שנה, ועי"ז ענה הרה"ק בשלשן קדושו שאמיר"ל היה בזה הלילה בשמים, ומאיר"ל ראה שהביאו שלושה אנשים לב"ד של מעלה, אחד היה רב, ואחד חזן, והשלישי היה יתרו, כפרי.

ושאלו אותו איך יהיה, מה היו מעשיו בעולם התחתון האם עבדל להשי"ת, ענה הרב, למדתי תורה ואמרתי דרשות ופסולתים יום וילילה לא פסק פומי מגירסא, ושוב שאלוהו האם היתה כוונתך לשם שמים הבה נראה את ספר הכיכרות, ופתחו ראו שהכל היה בגיאות ושבביל להפתאה, ותיכף בא מלאך מלא חושך, ואמר שהוא נברא עי"ז תורתו ודרשותיו של רב זה, והתיכף בא מלאך לדין את הרב לגיהנם ר"ל.

אח"כ לקחו את החזן ושאלוהו ג"כ האם עבד להבי"ת, והשיב שהיה חזן והתפלל וזימר להשי"ת, והתפלל על הגאולה כי היכל הגניזה סמוך להיכל מנין, ושאלוהו קולו הפתלתל לשם שמים, ובדקו בספר הכיכרות ומצאו שהיתה כוונתו להשמיט קולו הערב לקהל, ובאחד השנים בתפילת כל נדדי היתה כוונתו שהינו העזרת נשים, ופעם אחרת לישא חן באזני ראשי הקהל וכוונתו, ותיכף בא מלאך מלא חושך ואמר שנברא מתפילת החזן, ונפסק דינו ג' שנים נע ונד ואח"כ גיהנם ר"ל.

והימים עשה בהם מצות הנוצא א' של הצלח הואו והיום שאין נעשה בהם מצות נשאר פגום ויצוהו ההוא של הצלח הנוצא שהוא כנגד היום הואו וכעז"ל נתקנין הכלים שהם הלבושים שיש בג"ע הארץ כל יצוהו ויצוהו בכל יום ויום.

ואלו דברי קדשו (פר עקב תרע"ו) ונראה דהנה ידוע מענין גלגול הנשמות שלא השלימו חוקם ברמ"ח מצוות עשה שהן שלימות רמ"ח אברי הנפש, ומתגלגלין ובאין עוד להם העולם השלישי מה שחשכו בראשונה, וק"ו כמה פעמים דע וישמלו את רמ"ח אבריה, ויש להתבונן דמנו שיש לקנות מהנשמה שנבארה חזרה לה העולם חסופי שלימות ותשלים חוקה, יש חשש שמא ח"ו להיפוך, שמא תשלימה ותתקלקל ביותר, מה גם באם יש לה עוונות מן הגלגול הקודם ובעיניה גוררת עבירה, וק"ו מנעם העולמות שלא היו בה ענינים מושכים לעבירה כך עלתה בידה שלא השלימה חוקה ונסתככה בעבירות, כפועל עבירות בגלגול הקודם נמי, כי זה עצמו שלא השלימה חוקה נמשל לעוון, ובכחו לגרור עבירות, ואי"כ הלא הוא רחוק משכר וקרוי להפסד.

איך נראה עי"ז ממאמר (י"ג תבות פי"ד ה"ב) ובפי הרמב"ם שם, עי"ז בפי שר הספונים כאן המלבי"ם אשר לא יקר שודו שאינו מקבל את המצוה לשלמוהו ע"ד עוונותיו, ואין עבירה מבזה מצוה, אלא מעניש על העבירה ונשאת המצוה בשלימותה, ועי"כ בכל גלגול וגלגול מנקין אותו מן העבירות ע"י עי"ז סורי מיתה או עונש גיהנם או סורי הגלגול, הכל לפי גדול ומרבת העבירות, ונראה הנכס נקי מעבירות ואין דבוקות בה אלא המצוות לבדן שעשתה, וכן מגרורין אותו הנהגה הבא להשלימה חוקה, ולפי"ז היא רחוקה מהפסד וקורבה לשכר, וכשישלים חוקו עי"ז הגלגולים הרבים נקבצות כל המצוות והתקונים מכל הגלגולים ועשה מהם קומה שלימה מתוקנת, וככה מתנהג העולם בכל שייתה אלפי שני דהיה תעלה על האלק השביעי שכולו שבת ואז מעוות לא יוכל לתקון וחסרון מותקנים ולא יהיו בהם בעלי מומים ומוחסיי אברים לעוה"ב ח"ו.

והנה כתוב (ש"ס כ"ד) נה' השלמת האדם, זה שהשלים חוקו בכמה גלגולים, הוא דומה למנורה שעשוי פרקים פרקים, כי כל גלגול נחשב לפרק וחוליא בפ"ע, ובקהק כל הפרקים נעשה מנורה שלימה ושררה עליו אור ה'. ונראה שזמן הקיבוץ הוא גלגול רב וסוף הגלגול קודם האלק השביעי עושה שבת. ועל הכנס האלק השביעי שורה אור ה' על הנשמות שהשלימו חוקם, והשלמת החסרון והרכבת כל חלקי התקין יחד יעד שיהי' נחשב לקומה שלימה היא בכלל היום לעשותם, ואור ה' השורה עם הכנס האלק השביעי הוא בכלל ומחר לקבל שכרם.

^י כמב"ש בספרה"ק עבודת ישראל (ל"ט) בזה"ל: מכאן ואילך מאן דמוסיף יוסיף ומאן דלא מוסיף יאסף אמר ר' יוסף תקבירה אמי (שם לא), פירש רשי"י שימות בלא עתו. רצ"ל שיוצטרך עוד לבא בגלגול להורל ולבא לעולם שנית ולמלאות חסרונו אשר חסר בהיותו בעולם ולהי ימות אף על פי עתו. כי ענין מיתה האדם הוא אחרי כל השלימות בכל עניניו אשר לו נברא בה העולם ותיקן כל הנוגע אליו אשר לזה נברא, אז צורך לו בעולם והוא חוזר ועולמו. ולהא אומרים למת כל בשלום, רצ"ל אחר שקנה כל השלימות אשר נברא אליו ולא חסר מאומה ואם כל הוא בשלום. כן הרשע אינו מת רק אחרי שהבורא יטיח ידע בו שלא עשה עוד מרעוהו בשום אופן, ואם כן כשהכליות שלימות הרשעות, וגם כן הוא שלם ברשעו ונפטר מן העולם. מה שאין כן כשהשלימות צופה בו ושישב באיזה אופן, אזי חסר מאומה ימיו עד עת שבו אליו. וכשנפטר בשלום השלימות המעשים טובים, אף נשמתו חוזרת למקומו העליון ואינה צריכה לגלגול לחזור בעולם. וזה תקבירה אמי, רצ"ל שקבורתו הוא בבטן האם.

^י כמב"ש בספרה"ק ישמע שמה (פר חקת דף ע"ג) וז"ל: דהנה דרשו רז"ל (בר פ"ה ס"ג) טוב מאד (בראשית א' לא), זה המות, והנה התמיה מבואר דאיהו טוב יש בהמות. ועוד אם טוב הוא, איך הגיע לאדם על ידי המות הגדול. והנה כמה נתיבות מתנבאים בסגנון אדני דמתימה אינה לעונש, רק מוכרחת אחר החטא להשגת שלימותו שנעשה החומר גם, מה שאין כן קודם החטא, ושהוא הארכתנו בזה בדרושים בפרשת בראשית, וכן יוסף נזכר שאין לו יודא שחטא ושהכל נברא בשלום אדם, דהיי אהדם חסר תכלית ויש אופי, והוא שיהיה במדיגית משכיל ומושכל ושכל אחד בעצם דבקותו הטוהר בלי תשוקה אחרת נכרדת, וגורח הכמותו ויתער, שאינה חן בשכר מעשהו ועבודתו, וכן שלא יהיה נקמה דכסופא. וז"ל להסביר בתעור, שאם היה נאמא דכסופא, היה הכיסופא מפרדת קומה, ושוב לא יהיה הדבקות האמיתי הג"ל, כנ"ל. ואם כן קודם החטא היה יכול לזכות למדיגיה זו בחיים חיותו, מה שאין כן לאחר החטא, וזה הטעם שהמיתה מוכרחת לאדם לערכו.

כמו כן, מרבים ספרי החסידות¹⁷ להאריך אודות הגעתו הסופית של כל איש ישראל לשלימות הנשמה - "לאשתאבא בגופא דמלאכ"¹⁸, כך שאין אף אחד, ללא יוצא מן הכלל, שאי יגיע לשלימות, ואף מי שהוא בבחינת 'שיריים' ו'נותר' - 'והיה כל הנשאר בציון והנותר בירושלים' - מכל מקום אף הוא 'קדוש ייאמר לו'¹⁹, אלא שכל אחד עובר מספר גלגולים שונה עד שמגיע לכך²⁰.

עתה באמצעות הסיפוק הרוחני שהאדם מרגיש כתוצאה מעמידה באתגר המסוים²¹, שהרי "עבירה גוררת עבירה" אפילו מגלגול לגלגול²². ונחלקו דברי המגיד²³ של הבית יוסף²⁴ עם ה'שם משמואל'²⁵ אם הגלגול הוא למי שאין לו תיקון בגיהנם מפני שנשתאב בו הרבה רע, או להיפך, ובעוד שהגיהנם אינו אלא למרק את הזוהמא הרי שהגלגול מטרתו היא לתוספת שלימות²⁶.

בשביל השי' הוא יקר מאד אפי' ננועה מקרה שפלה כשביל השי' הוא טוב ג'כ, וצא ולמד מפסיעותיו של אותו רשע נבוכדנאצר שזכה לג' מלכים שמלכו בכיפה ועשה מה שעשה וכו', רק לישראל אין מטלמים בעוה"ז, כי שר מצוה בהאי עלמא ליכא, ואמר בשם הרב שאין הפי שאין רוצים ליתן שר מצוה בעוה"ז רק שאי אפשר להכניס שר מצוה בעוה"ז, כי שר מצוה גדול מכל העולם, ולכן קשה להעלותו אדם מישאל אפילו רשע גמור שאין לו חלק לעוה"ז, שלא אפשר שלא יעשה כמה מצוות בהליכה שהלך ליטול ידיים לאכילה וכיוצא, אך קודם שבא אל שולחן יכול להיות מעוכב כמה שנים ואולי יבא עוד בנגולים, אבל אכ"כ בודאי יהיה לו עוה"ז.

ובראות הכפירה מה שעלה בדנים של הרב הרוזן, שהם בודאי התפללו במניין בכל יום, אזי מה כבר יהא גבורלו, ומחמת כל החתול לברוח, ושאלוהו לחינוך הנך בורח האיך יודע שמכאן אי"א להמלט והתחילו לשאלו כ"ל מה עשית בעולמך, ומודל פחדו ענה לא עשיתי מאומה כל מי חיי, ושאלוהו שוב אמור האמת האם עשית פעם איזה מצוה, והוא בשלם שלא פעל כלום, והדבריו חשמו מאמת נתת לנו לעני, ואז זכר וסיפר ששכתי דר' יחידי בכפר בין כמאתיים ערלים ומתי שהגיע יהודי יצלו לבקש נדבה הייתי נתון לו לסעוד אצלי, ולא הנחתי ללכת מביתי בלילה אלא נתתי לו מטני ואני עצמי שכתי על הארץ, ובוקר נתתי לו פת שחיתי ונדבה הגונה הלמד לבו, ואח"כ ליוויתי אותו עד לכפר השני שבו גרו הרבה ישראלים, למען לא יכוחו הערלים בדרך, יען הייתי איש גיבור ולא יראתי שום וכך הנתיח כל ימי מגורי בכפר, ותיכף הגיע מלאך מלא אורה ואמר לפני ה' בראני במצוותיו, ופסק לו הש"ת שיוכלו ליהן עדן, יען עשה כל שבכווח כפי ששמים, ומזה חזין דהעיקר הוא הועמת הכל לשם שמים, ואז דידיק זוכה הנשמה למבוקשה.

¹⁷ כמבואר בספרה"ק **שם משמואל** (פר' בחוקות, תרע"א) בזה"ל: ברש"י שיעקב אע"ה נטל את וא"ו משמו של אליהו לעירובן שיבוא ויבשר גאולת בניו, נראה הפירוש דהנה ישראל בעצם הם טובים והחטא הוא במקרה כמ"ש רש"י על תלכו עמי קרי שפירושו שחלבו עמי לפי הפסק ורלא לפי עצם מעלת נפשם, כי רש"י נפש ישאל אי לא להתקלקל, אפי' עושה חטאים היותר גדולים אעפ"י שחטא ישראל הוא.

¹⁸ ראה מה"ש בספרה"ק **שם משמואל** (פר' יתרו, תרע"א) בזה"ל: וע"כ יתרו שהי' גלגולו, החטאים הקודמים היו שושים אותו לכל הרע ולשכל עבירות אלה, ויעשה שחטאים, מן הגלגול הקודם מושכים ולאמת חסד, והינה עבירה גוררת עבירה, כי יתרו התגבר על טבעו ועשה להיפוך, לעומת חטא ע"ז וגרם שנמשך אחריו ביותר עד שלא הגיע ע"ז שלא עבדה, התגבר על טבעו ופירש מע"ז וביסר עלי, והעומת חטא ג"ע ושפ"ד יאית ברחי' להיינו הוא דנתן את צפרה בתו למשה, שהיא התאומה יתרה של הרב ונתנה למשה שהוא גלגול הבל, וכן הוא במדרש שמונה דברים שכתובים בעשו לכניאי ויביתו ושבח, בעשו כתוב נשים בציון ועו וביתרו כתוב יתרו את צפרה בתו למשה, ולעומת לשבח את ה' דנתן את צפרה בתו למשה, שהיא התאומה יתרה של הרב, ובודאי אילו איש אחר עשה כן שלא הי' נמשך אחר ע"ז ג"ע ושפ"ד לא הייתה כ"כ בורח, אבל יתרו והחטא הקדום הי' מושך ודוקה אותו בכח, ואעפ"כ התגבר על טבעו ועבד את מלא אלה עוה"ז, להיפוך, אזי מירש תוקפו ונמשך אחר ע"ז ולפי דבריו הנ"ל לעומת שהוא ברח ודחה את הטבע, זכה שבאותו ענין נקטר סגור, ולפי נודחה הטבע והמטסה ומכסה לבו, וראה ושמע באמת מה עלה שטע מקודם לכן.

ואלה הם דומה, לאטו לבין קריה ומקרה שפלה לתוך האשפה ונתתפה מאד, אעפ"כ בכל מקום שהיא אבן יקרה היא, וכאשר ישפנה וימקרה וירחוצה תשוב להיות מאירה ככתחילה. כן היא נפש ישראל, שלאחר המירוק בעוה"ז או בגיהנם או ע"י גלגול סוף כל סוף תשוב להאיר ככוכב מזוהר ומאיר, ועתיד לאשתאבא בגופא דמלאכ. והגה מן נהר הפוסק אחת לשבע שנים נקראים מים מכזיבין, ומובן שאמת היא דבר שאין לו הפסק והתלפין, ומאחר שנשמת ישראל אף לה בעצם שינוי ותמורה, ע"כ היא אמת, והחטא שהוא במקרה הוא איננו באמת.

¹⁹ כאמור בספרה"ק **שם משמואל** (פר' מטפטים ושקלים, תרע"ד) בזה"ל: והנה עבירה גוררת עבירה, ואפי' עבירות שמגלגול הקודם מושכן לבו של אדם בגלגול זה לעבירות האלו עצמן או בזמנה לכו.

והנה אליהו הוא איש האמת כבמדרש שוח"ט (פ' פ'ט) שלח אורח ואמיתך המה ינחוני, אמיתך הוא אליהו, ונותן וא"ו היא אות אמת כבזה"ק (ח"ב ז) בפסוק ונתתם לי אות אמת שוב כמים פנים אל פנים תעבורו גם כלב ישראל מדת האמת, ושילכו איש את אחיו כספי ואת אליהו זהב, ואז תהי' להם נגיעה בצד מה במדתו של יעקב אבינו ע"ה, והוה שהשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, ואז מדתו של יעקב התקיים עליהם, והוה שהי' שיבוא ויבשר גאולת בניו, היינו עיעשה חיבור ודביקות בינו לבין בניו, ובהו יהי' הנשמה בגאולת בניו, אמן כ"ר ב"ב.

²⁰ מחלוקת זו מובאת בספרה"ק **שם משמואל** (פר' שמות תרע"ב) וז"ל: ונראה דהנה איתא בספר המגיד להב"י שיש נשמות שנשתאב בהם הרע כ"כ שאין בכח גיהנם למרק, ואם יתלכנו ע"י הגיהנם לא ישר בהם ח"ו מאומה, ולהם אין תוקן רק ע"י גלגול, אך כאשר עבירה גוררת עבירה ואם יתגלגלו כמו שיש מעוד הזוהמא רבה בהם בתקפה אי אפשר לקוות מהם שום תועלת כי העבירות הקודמות ימשכום בתוקף לעבירות עוד יותר גדולות, אך העצה שיש יורדין לגיהנם לחלשי הזוהמא ואלו שיתמקדו עם הרבה רק מעט סבדי שלא ימשכו לעבירות אה"כ כאשר יתגלגלו, ואז יש לקוות שטיביו מעשיהם ויתוקנו ע"י הגלגול.

²¹ כמבואר בספרה"ק **שם משמואל** (פר' קדושים, תרע"ד) בזה"ל: ובאמת כאשר ישים האדם אל לבו כדברים האלה גורם העתירות וחיוזין, שהרי סוף כל סוף כל פרט ופרט התקיים על ישראל קדושים וכן משמע בזה"ק קדושים תהיו דאמי, אלא שזה מתוקן ליכנס תיכף למדה זו, ויש שצריך כיבוס וכיבוס באישי' שבת (ק"ב ע"ב) כלי ינתנו לכובס, אבל סוף כל סוף אחר המירוק והגלגול ישוה כל איש ישראל להיות קדוש.

²² ודולה מזה כתב האריז"ל שכל נשמה צריכה להתגלגל בכחן לו וישאל כדי להשלימה בכל דבר, וע"מ בלתי גיהנם להחוטאים אי"א להתגלגל כדי שלא יוספו לחטוא ככ"ל, ואין גיהנם ענין שם התיקון רק שם שכר השלים את נפשו בגלגול או בקדושים אלא שנשתאב בו זוהמא מחמת עבירות, לה ממרק הגיהנם לגמרי ויעלה נקי אל מקומו שלום.

²³ כמבואר בספרה"ק **שם משמואל** (ליקוטים חדשים, פר' עקב) וז"ל: והנה לפעמים עולה על לב האדם מה שהצ"ח מסיתו ואומרו לו הלא עברו רוב שנותיך אשר פגמת בהם והיבית לפשוט שוב אין לך שום הקנה לשוב על עונותיך כל הזמן יכלה ותשתובל לו רחמי ואין בכחך לעשות תשובה ראויה על כל חטא ועון, ע"כ שטע לעצתי שמע לבך ועשה מה שבחכך, הרוג בקר ורשאו לצאן כי בלא"ה אבדת חלקך בעוה"ב מאחר שקלקלק עד הנה והוא מעוות שלא תוכל לתקן, כך הוא פתוי הצ"ח הרוצה לאבד את האדם משני עולמות.

²⁴ כמבואר בספרה"ק **אמרי פנחס** (שער' דרכי עבודת הש"ת) בזה"ל: כל מה שעושה האדם

על מאי אתית להאי עלמא

וכתב בספה"ק תולדות יעקב יוסף¹, כי בכל גלגול האדם נברא עם תכונות טבעיות מסוימות² [=לאו בזכותא תלי אלא במזלא] המסייעות בעדו להשיג את ייעודו הייחודי, כך שהגלגול החוזר על עצמו למכביר יוצר לאדם זהויות רבות - "כיון שנצטוו אדם לבריות פניו משתנות ככרום"³ - מחד, מה שבעצם מאפשר לו - לדעת את שליחותו כאן בעולם⁴.

לפי דבריהם של ספרי החסידות - המבוססים על דברי הזהר הקדוש הנודעים⁵ - על האדם לדעת את חובתו הייחודית בעולמו⁶, וכאמור במשנה ש"חייב אדם לראות את עצמו בכל דור" - שצריך לדעת את תכלית גלגולו בכל פעם⁷, כי לפעמים האדם עוסק בדבר שלא בשביל זה הוא התגלגל, עוסק בטפל ומפספס את העיקר⁸, שהרי "לא עליך המלאכה לגמור", אלא ייתכן שיש לך להתאמץ ולהשתלם לעיתים ביותר במצווה מסוימת⁹, בגמילות

¹ ואלו דברי קדשו (פ"ר קדושים א, ת): ואמר שהוא לא הוא היוצר וכי, ור"ל גם בלא ג' סיבות הג"ל ג' כי לא תישיב על יסורי הצדיקים ושלות הרשעים, כי אל דעות ה' ולו נתכנו עלילות (שמאל א, ג). והוא ביאר קושיא א' שנתחבטו בו ראשונים ואחרונים והוא הרמב"ם ובעל עקידה האלשיך, לפי דברי הש"ס בני חי' ומזונו לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא (מור"כ פח), והוא נגד הפסוק והיה עקב תשמעון (דברים י, ג) וגו' ואם בחוקית תלכו וכי' (ויקרא כג, א). ועוד דבש"ס מאן דאתיליד במאדים וכי' (שבת קטז), אם כן שטלה הבחירה ושכר ועונש למה. וכיוצא בהו בנינו הוונן קשיות עזמות. עיין שם במקום השבות כל אחד, והרב האלשיך במשלי ביאר קושיא זו בסוף סי' כ"א בביאור צדיק טוב לו וכי'.

העולה משם וזה לשונו. כי הש"י בראו במזל הראוי לו לתקן מה שחטא בגלגול הקודם, אם חטא מרוב כל יושמן ושורון יובעטי יבוא בגלגול ב' במזל עוני שיהיה חסר כל ונחפז הוא אם יהיה בראשונה חן וישר ולא השיגה ידו לחונן דלים, כפי זה יבוא במזל עושר. א"כ אף שהכל תלוי במזל, מכל מקום עיקר לפי מעשה האדם שם אותו יתברך במזל ההוא, כי אל דעות ה', וזהו צדקו כל המאמרים וכי' עו"ש¹⁰.

וזה שאל תתמה אל החפץ (הקבלת א, ז), אם ראיית צדיקים שמגיע להם כמעשה הרשעים, כי הוא אל המעטץ לאדם על מעשיו בגלגול ראשון כמ"ש לא זועם בכל יום (יהושע ה, א), שהוא מדת הדין לעונש וכפי מעשיו כך עונשו. וכי תימא הא בש"ס אמרו בני חיי' ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא, הרי שהצדיק נספה בלא משפט ח"ו. לזה אמר דזה אינו, כי הוא היוצר והבורא כל מזלות, ושם את האדם הראוי לפי מעשיו במזל עוני או במזל עושר, והכל לפי המעשה.

וזה שאמר הוא המבין את הדין, ר"ל שביחוט שונות הפעמים הוא עונש על העבר בגלגול ראשון, ונקרא הקדוש ברוך הוא דיין ליפטר ממנו בגלגול ב' בענין ע"ד הש"י ולפעמים עושה הקדוש ברוך הוא זה בלתי יגוש שנתחייב במקום. רק לטובתו בעתיד, שהוא המבין ויודע שאם יהיה לו עושה שיהיה לדעת, מצינו במזל עוני שיהיה כנכס להש"י. ולפעמים הוא מבין שאם יעני יעבידנו על עושה, כמיאנו במזל עושר. כי בני אדם יש להם בחינות שונות זה עובד הש"י יותר מעוין, זה עובד הש"י יותר מתוך הרחבת עושרו, וכמ"ש שלמה ריש ועושר אל תתן לך (שלי"ט ב, ט). לפי בחינתו. ואלו דעות ה' הוא המבין ויודע אשר לו לאדם היותו נכון לפי בחירתו, ורצון יראוי יעשה וקפ"ו.

¹¹ והוא מש"כ בספה"ק אמרי פנתח (שער ד, שבת ומעדים, רסד): בפסח דנין מצד הנשמות, פ"י שדנין את הנשמה באיזה מדה היה לה ללשבר הרע מאותו מדה, והיינו כמו שיש באדם שהיה בגלגול העבר רשע באיזה דבר, והיינו שלא היה לו יצא"ר גדול ולא שבר המידה הרעה האתא, אך קשה לו בגלגול הזה לשברו, אף שהבחירה ביזו מ"מ קשה לו, וכן לחיפ"י אם שיבא בגלגול להבראתו בירך הוא חשדו, וזה פירוש מה שתיארה בגמ' (ברכות י"ב, ג) כי בכל שנה בפסח דנין ע"ז שנתרשל שנה שעברה ופשע וכי' עכשיו הוא קשה וחמור עליו בדרך שפ"סם ורצה מליכין אותו והבא לטרם למעיינין אותו וכי' והכי.

¹² כמש"כ בספה"ק מגן אברהם (פ"ר במדבר) בזה"ל: אורב את האריות, וגם אחר כך יתגלה משמח את הבריות, וכאברהם למה נאמר לטרון בריות ולא בריות, כפי שכתוב (וישפ"ט ט). המשמח אלהים ואנשים, אך הוא על דרך מה שאיתנו על המשנה (ת"א פח, ט) כל מי שאינו ברוך ליטול ונטול אינו נטרם מן העולם עד שיצטרך לבריות, היינו שמוכרי ארתי מותר לברוא בגלגול להבראתו בירך הוא חשדו, וזה פירוש מה שתיארה בגמ' (ברכות י"ב, ג) כי שנצטרך אדם לבריות פניו משתנות ככרום שנאמר (תהלים יב, ט) כרום זלות לבני אדם, היינו מ"י שנצרך לברוא בגלגול פניו משתנה לכמה גוונים בכלל גלגולו יש לו גוון אחר, וזה הפירוש כאן אורב את הבריות שמה הוא אורב נאמן כל הברואים שבעולם ומעורר אותם לעבודתו יתברך, ונתון להם עצות ותיקוני תשובה שיזכו לתיקון הגמור בכדי שלא יצטרכו לבוא שוב כסוד הגלגול, ובהו היא גורם להם אותם ה' בעולם הזה כמה שמקרב אותם לקדושתו יתברך, וכן בעולם הבא יתקן אותם גולה, וגם משמח את המקום שעינד אותו יתברך בשמחה כמו שכתוב (ש. פ, א) עבדו את ה' בשמחה" שהיא אבותי; מחשבה; שעל ידי השמחה בעבודתו יתברך זוכים למחשבות קדושות, ובהו הוא גורם שמחה להש"י"ת כביכול.

¹³ כאמור בספה"ק מאור ושמש (פ"ר האזינו) וז"ל: והנראה בזה הדנה אם אדם הראשון

לא היה פוגע לא היה נטרד מגן עין והיה מוליד בנים בנן עדן מסיטרא קדושה לבד ולא היה שום תערובת רע וטוב, והיה הקב"ה משרה שכחותו בתחתונים כמו שהיה כוננת הבריאה. אך על ידי חטא אדם הראשון תערבר רע בטוב ונפלו יצוצי נשמות לבין הקליפות, והנשמות שביאים לעולם צריכים לתקן מה שחטא להם עד שיש אדם הראשון, ואם לא יתיקנו בפעם הראשון מוכרחים לן לבוא עוד בגלגול, וכן מצינו כמה נשמות שנתגלגלו כגון הכל במשה וקין ביתרו.

והנה התיקון נשכא לעולם ייתבון בעצמו על מה שבא לעולם ומה שצריך לתקן הוא משיש בטובו בהקב"ה ואינו רודף אחר טרדות הזמן ואושל כל מנמת נפשו לתקן מה שצריך, וצדיק כיון שחוב אינו בא בגלגול עוד. אבל בעונותינו הרבים רובא דרובא שוחכים על מה קי באים לעולם ומשימים מניהם אל הכסף והזהב ורודפים אחר הממון יום ולילה לא ישבותו לקבץ הון, לכן מוכרחים לן לשוב לעולם הזה בגלגול עוד אולי יתקן מה שעיוות.

¹⁴ כמובא בספה"ק תפארת שלמה (פ"ר וישב) בזה"ל: עפ"י דברי הזהר חדש (שיר השירים פו, א) וז"ל תחמא דאיצטרך לני לרבי שו למעמד תסתכלא ברוא אמרי"ו ונמדע ליה לגופא ולאשתמודע מאן איהו וכי איתרביא ומאן אתי ואל יתן וחד תתקן ברוא לגופא מאן איתרביא מאן איהו וכי איתרביא ומאן אתי ואל יתן וחד תתקן ברוא סרוחה הדיוס נאן ומחר קבבר וחד לאסתכלא בהאי עלמא דהיי"ו וכל מאי תתקן וכי'.

נמצא אז עיקר עבודת האדם כעוה"ז לדעת כי עיקר ביאתו לזה העולם לתקן אשר עוות בגלגול הראשון. וכן היה האדם יודע מה זה בא לתקן היה עניני הרואות אין הוא עומד תמיד בבנין כי הדבר הזה בעצמו בפרטם בגלגול הקודם הוא מושך אותו תמיד לחזור ח"ו ח"ו. וזה שאנו מתנצלים בשתפלות על מחילת העונות כי אין לנו בכפינו יען כי אתה ה' האדם יודע מה זה בא לתקן היה עניני הרואות ונעלמים. והן המה היו בעוכריו למשך אותו לכל דבר רע ח"ו כפי אדם פגם בגלגול הראשון לכן יר"ר שתמחול לנו וכי'.

¹⁵ המבואר בספה"ק נועם אלימלך (פ"ר ישא) בזה"ל: שאו את ראש בני ישראל לגלגלותם ולמשפחתם כי כי התיקון הוא מעלה את העולם כלו והוא נושא אותם על ידי דבקתו וקדושתו ועל ידי זה הוא מקרב אותם לעבודת הבורא יתברך שמו וזה נקרא נשיאות ראש. לכן צוה ששה נשיאות ראש שהיא יתנהגו כי הגלגולים כי הצדיק היודע לגלגלי הנשמות יכול לידע איזה איש יש לו נשמה קדושה או לפי אלוים עולם נשמתו נלקחה ומשה ואהרן היו במדרגה זו וידעו לגלול הנשמות לכך צוה אותם השם יתברך ברוך הוא שאו את ראש בני ישראל לגלגלותם פירוש לפי לגלול הנשמות כן תעלו אותם למעלה.

¹⁶ כמובא בספה"ק תפארת שלמה (רמזי פסח) וז"ל: בכל דור דודו חייב אדם לראות את עצמו כו' (פסחים קטז, ב). הפ"י הוא ע"ד המובא ב"ח שיר השירים כי צריך האדם להסתכל על עצמו למה הוא בא לעוה"ז ומאין הוא בא ומה בחי' נפש רוח ונשמה יש בו. ומה התיקון הגריר' לו בעולמו ולשמות ברוזין עלאין וכי' ע"ש באורן אר"י יתגלה בעולם זו הפ"י בכל דור דודו יש נשמות שנתגלגלו כדור דודו רודף אר"י תיקון ע"כ איתלם להסתכל למה הוא בא עתה בגלגול הדור הזה ובאיזו בחי' הי בגלגול הקודם. כמ"ש הרב ר' חיים וויטל זלה"ה כמה פעמים הי' מתגלגל ובאיזו בחי' הי' בכל פעם והכ'.

¹⁷ כמש"כ בספה"ק תפארת שלמה (רמזי נביאים) וז"ל: הדנה צריך לן האדם להתבונן ולשום יען כי לדריכו וענינו מקטן ועד גדול על מה בא בגלגול היה לתקן את אשר פגם בראשונה. כי יש הרבה בני אדם העושים צדקות ומעש"ט ועכ"ז אינם מגיעים לתיקון כגון הגלגול הקודם להשלים יצירתו מראש ועד עקב. כי לפעמים בא האדם לעוה"ז לתקן מהם הצדקה והוא עוסק בתורה ובמצוה אחרת א"כ לא יצא י"ח. וכן הוא בלתי ענין תלמוד תורה או לימוד קבלה והוא פונה לבו מזה בעי"כ יצטרך להתגלגל שוב בעוה"ז וכן בכל המצוות מל"ת וע"ה. והבחינה ח"ד הוא כי ישים האדם ענינו על איזה מצוה שיהיה מסייתו יותר לעבור עליה. והנה כל האדם אשר בא הלום לתקן.

¹⁸ כדאייתא בספה"ק (פ"ר פסחים) בזה"ל: והנה כל אדם הראוי לעבוד הש"י צריך לעשות לעצמו יסוד מוסד לעבודתו למען יתחוק עבודתו, כמו יסוד הבנין המחזקת הבנין וכלי יסוד הוא מרחיפו ח"ו, ויש עובדי השם אשר יסודותם שמחזקת עבודתם הוא אהבת ישראל, ויש מהם הוא בעסק התורה הקדושה, ויש אשר הם

איין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף

ומבואר בספה"ק שם משמואל¹⁰⁰ כי זמן קיבוץ כל החוליות - שהם הגלגולים - והרכבתם להיות מנורה אחת שלימה היא שהם הגאולה הבאה על ידי משיח המקבץ את נדחי כל אחד מישראל בפרט, ועל דרך מאמר חכמינו זכרונם לברכה¹⁰¹ ש"אין" כי דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבאוצר הנקרא גוף¹⁰², כי כאשר משלים האדם את עצמו בכל דביה, ומאן אתיא ועלוקי בהאי גופא טפה סרוחא, ולבתר ברוין עילאין, וכיון שנתנו דעתם לדרוש ולחקור ועמדו בסוד הגלגול, לדעת עיקר תיקונם הצריך לנשמתם, שתדלו בתדירי באלו המצות זדיקא בכדי לתקן, ואידי דאתיא להם מדרשה שדרשו וחקרו פולר תיקונם, תביעה להם לאקדומי אלו מעשה המצות הנוכר בדבריהם, הגם שבואי עצור ועשו פרטי תירוצי מצות הכתובים בתורתנו הקדושה, אמנם לא נתנו שמחה בלבם כי אם מצוה המצוה.

וככה רואי לכל איש הישראלי לילך בדרכי אבות הראשונים, להתאמץ בדבר כל ימי חייו, לדעת על מאן אתי בהאי עולם לדעת ברוין דנשמתין מאי היא נפש דביה וכו', הגם שאן אתנו יודע עד מה ואם הראשונים כמלאכים אנו וגו' (שבת קי"ב, ב), עכ"ל אצל אלמן ישראל מצדיקי הדור, ומי שכאב לבו לדעת תיקון ענינו, ילך אצל תלמיד חכם ויעימדינו על דרך הישר ונכון, ובפרט מי שהריחו בספרים ימצא מרוע נפש, כי הם אמרו ונתנו סמינים לדעת אופן תיקונו והשלמת נפשו את לקשה לו שלבו לא נכון עמו, יכול לדעת אם אין רואה בלבו וחסאתו נגדו תמיד ואלוהים לו להפטר מתאוה זו, ידע נאמנה שזוהו עיקר תיקונו יבא בעולם הזה לתקן זה, ויוסיף אומץ נגד היצר הרע בפרטי פון זה יותר מולת אבותיו, וכמו כן בענין תיקוני עשיות מעשים, החכם עיניו בראשו והרואה יראה את שאהבה נפשו ולבו חפץ וטוב ובא ביותר, משום יראה מסתמא נבאר בשביל זאת, ויאחזו ולא ירפנו, והלך ילך כל ימי חייו לתקן במקום שראוי לו לתקן והשלמת נפשו, בכדי שלא יגרשו אותו בעלות נשמתו למקום עולמה, וכמו דאיתא בזהר חדש ה"ל, אם לא תדע ילך היפה בנישם, על מאי אתיא בהאי עולמה, צאי לך, צא תאמרו לו ומגרשין אותו מבית תענוגיו.

¹⁰⁰ בספה"ק אור המאיו (ביאור לשיח השירים) בזה"ל, אל זה אומר אקומה נא ונסכבה בעיר וכו' (ג', ב), וחז"ל דרשו (בריש פ"א, ע"ר קטנה (קפ"ח ט"ז) זה הגוף, ואנשים בה מעט עלא גבריהו, ויש לרמוז על כך שהכתוב מורה דרך הנכונה, אם האדם אינו יודע בעצמו מה שהוא חסור, ובאיה ממחשבותיו יאחו ואל ירפנו, יתחיל לתקן מלא קומתו מראש ועד עקב, וזהו עצה היעוצה אקומה נא ואסובבה בעיר, זה הגוף שנקרא ומסכב כל שיקובל ויתגבר על כל דבר לאתי עולם שפילא לתקן, ומריש מעבודת הבורא, ובאיה אבר הוא נפרד ונוטה לסט"א, והספרים (שבת פוס' פ"א, ט"א) נתנו עצה וסימן בראות אדם ששתאוה גוברת עליו באתח מן המדות המנוונות יותר, ידע נאמנה שבשביל זאת אבר בעוה"ז לתקן מן שעותיו בלגלול ראשו, ואחרי זאת שבותך ומסכב כל שיקובל ויתגבר על כל דבר לאתי עולם שפילא לתקן, ומריש בעצמו באיה מן התאוה תאוה ונורבת, יאחו במעוה שכלו לתקן זאת ולא ירפנו. וזה הנרמז בכתוב אקומה נא ואסובבה בעיר זה הגוף כנ"ל, עד שמצאתי את שאהבה נפשי, לדעת מה לתקן.

¹⁰¹ אלו דברי קדשו (פ"ר עקב, תרע"ו): ונראה עפ"י מה שהגדנו לעיל שקיבוץ כל המצוות מכל הגלגולים לעשות מולתם ענינו מנורה אחת שלימה מוקצת מפרקים וחליות צריך להיות קודם עוה"ב, כי שעה הכנס האלה השביעי שהוא עוה"ב ישרה עליהם אור, וזה כלומר שחמת המעונת לקיבוץ זה הוא ימות המשיח, וכמו שהמשיח יקבץ את נדחי ישראל בכלל, כן נמי בפרט של כל אחד ואחד מישראל יקבץ כל התיקונים והשלמות מכל הגלגולים ועמה שיחא אלה שני לעשותן קומה אחת שלימה, וכמו למשל בשבמית שהצורך נמשך מנורה של חליות צריך אלה ליישר כל חוליה כל שיום עוקם ויוותרת בכדי שתהא מותאמת לחברתה, כן הוא הנמשל במצוות ומעש"ס שיהיו צריכין לישר ולפטט מעט עקמומיות, וכמו בכלל לעשות כל ישראל גוי אחד בארץ, וכמ"ל (תחזקאל י"ג ט"ז) והוי אתה בידך, כן נמי בכל פרט ופרט, וזמן ימות המשיח הוא הכנה לעוה"ב והוא אמצעי בין עוה"ב וכו'.

¹⁰² יבמות סב ע"א.

¹⁰³ ראה מה דאיתא בספה"ק אור לשמים (פ"ר כי תשא) וז"ל: ונ"ל דאיתא (ויפא פ"ב ע"ב) גדולה השובה שמקרבת את הגאולה, והינדן הוא, כי איתא (דה"ג ג"כ ע"ב ע"ש) אין כל דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, כי תענוג הנשמות בו נקרא גוף, ומסאד חזר בתשובה מתקן הכל הן מה שעשה בלגלול זה או בלגלול אחר ואין צריך להיות מגולגל עוד פעם אחרת, ויוצא נשמות חדשים מאוצר הנשמות, וזה גדולה השובה שמקרבת את הגאולה, כי ע"י תשובה ידעו כל הנשמות שבגוף וכו'.

חסדים, בעבודה או בתורה, כי באחרים כבר השתלמת בגלגולים הקודמים¹⁰³.

כך מביא בספה"ק אור המאירי¹⁰⁴ בשם בעל השבט מוסר, כי הדרך בה האדם יכול ללמוד על ייעודו בגלגול הנוכחי, היא על ידי הבחנה למה נפשו אוהבת ונמשכת, וכמו שאמר "אקומה נא ואסובבה בעיר עד אשר אשר מצאתי את אשר אהבה נפשי¹⁰⁵".

דביקים במדת ענוה ואין, כי הגם שכל עובדי השם צריכים להתחזק בכל התורה אעפ"י שי בני אדם שצריכים התאמצות יותר במוהו זו מבוזלה פ"י נשמתו מה שצריכין לתקן באתו לגלול, כדאיתא (שבת קי"ח ע"ב) אבוך במאי הוא ידיר טפי, כי זה נקרא אצלו בחינת יסוד.

¹⁰⁴ כדאיתא בספה"ק דברי יחזקאל (אבות ליקוטים, פתיח) וז"ל: הוא היה אומר לא עליך המלאכה לגמור וכי אם למדת תורה הרבה וכו' (ע"ב, ע"ג) ע"פ פ"י ברע"ב בלאהרה היו סתירה מני וביה דמדוקים אמר שלא שכוך הקב"ה ללמוד כלה שתפסדי שכוך אם לא תגמרה ואח"כ אמר אם למדת הרבה נותנים לו שכר הרבה.

אך יובן בסוד הגלגול שידוע שכ האר"י הקדוש ז"ל שאדם מחויב לידע שורש נפשו ועל מה בא למשל אחד בא לתקן בענין עבודה וא גמ"ח כי למד כל התה"ק בלגלול העבר א"כ צריך להשתדל בזה וזה כוונת התנא לא עליך המלאכה לגמור היינו שאינם מחויב כעשוי לגמור כל התורה כי בלגלול העבר כבר למדת וזה שאמר מיני וביה אם למדת תורה הרבה הינו שכבר למדת בלגלול העבר נותנים לו שכר הרבה.

¹⁰⁵ ואלו דברי קדשו (פ"ר טשא): דאיתא בזהר חדש שיר השירים (ע"ד ח) חכמתא דאצטרין ליה לבר נש, חד למנדע לאסתכלא ברוין דמאריה, וחד למנדע ליה לגופיה ולאשתמדעא מאן איתו ואיך דאתרי, ומאן אתי ולאן יתן, ותיקונא דגופיא האיך אתון, ותאיך איתו זמן למנדע דינתא קמי מלאכ ברוכאל, וחד למנדע לאסתכלא ברוין, דנשמתיה, מאי היא האני נפש דביה, ומאן אתיא ועל מה אתיא בהאי גופא טפה סרוחא וכו', ולבתר ברוין עילאין דעלמא דעילא, לאשתמדע למאריה וכו', תא חיי כל מאן דאזיל להוואה עלמא בלא ידיעה, אפילו אית ביה עובדין טבין סגיאין, ומלאך ליה מכל תרעי' דהווא עלמא, פוק חמי מאי כתיב הכא (ש"ש ז, א) אגידה לי, אימא לי רזין דחכמתא עילאה וגו', תא חזי מאי כתיב (ש"ס, ח) אם לא תדע ילך היפה בנישם, אם אתא אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכל בהחכמתא עד דלא תיעיל הכא, ולא ידעת ברוין דעלמא עילאה, צאי לך, לית אתה כדאי למיעל הכא בלא ידיעה, צאי לך רואי, ע"כ.

הנה הוואה יראה דברי הוזהר ה"ל, ויתן התעוררות לנפשו לעבודת אלה הבורא שכוך הוא ויסמ לעולה, ואל יתן דומה לנפשו אפילו עשו ע"ה, ויחקור ויבונן בענין שכל זה ומה למעלה טרח בורא עולם בעלביא בראיתו בעולם הזה השפל, ודאי לא לחנם לאכול ולשתות, ולדוף אחר פרנסת אשתו ובניו, בודאי אפילו תינוק בן יומא שיש לו מוח בקדקדו לא ימארה ככה, וכיון שנפשו יודעת מאוד, שברא בעולם לאיהו כוונה כאשר נודע לבורא עולם, אם כן מהראוי שיקחור וירושו אצלו, על מה אתי להאי עולם שפילא, ויראה לתקן מה שפגם מקודם, או להשלים איזה מעוה שלא התיקן כראוי בלגלול הקודם.

וכבר נתנו חכמינו ז"ל סימן ברמה (שבת פוס' פ"א, ט"א) אם רוצה לדעת איזה דבר נכרא לתקן בעולם הזה, היסמון הוא שם שנשפך תאב ביותר ומתאוה אצלו, מסתמא בשביל זה עיקר ביאתו בעולם הזה לתקן ענינו, וכן מצוינו (ספר הגלגולים פ"ד) בעניני המצוות ולימוד תורות האדם, הענין גם כן, אל מה שנשפך הפצה ליתמו לו ולקשות, שם מוקם חיותו ולכיון זה נברא, לתקן בעולמא נפשו מה שפגם בלראוי מעולם, והנה אנו נשמתים הנאים הראשונים הנשפך בזה, כמו דאיתא בדבריהם (שבת קי"ב, ב), אמר רב נחמן יתני לי דקימתי שלש סעודות בשבת, ואמר רב יהודה יתני לי דקימתי עיון תפלה, אמר רב הונא בריה דרב יהושע יתני לי דלא מסגינא דאמות בגליי הרואש, אמר רב תנאי יתני לי דקימתי מצות תפילין, ואמר רב נחמן יתני לי דקימתי מצות ציצית, אמר ליה רב יוסף לרב יוסף בריה דרבא, אבוך במאי הוא ידיר טפי, אמר ליה בציצית, לאהרה שיתחן של תלמידי חכמים צריך לימוד, ואין דרכן של תלמידי חכמים להתפאר במעשי ידיהם ועשיות חכמים, כי החכם עיניו בראשו בלכת בלחצו ע"ה" אלהיו, וכל מה שיכול לכסות עובדותיו הטובים מעיני הבריות, נתון שמחה בלב, ואלו התנאים גילו בעובדיהם כמה הוא זריזים טפי וצאקרהו האדם מן הנמנע, ועוד מן התימה וכו' לא יתנו בידיהם גם כן שאר מצוות ועובדות שרואו לעשות ומעמידים.

נפשם כי אם מן הבא בידם, הנוכר בגמרא. אמנם בדר גדול מרוב זה, כול ישראל ישמעו ויראו לעשות ומעמידים, לדרוש ולחקור שבעה קהיות ושבעה בדיקות, על מאי אתיא להאי עולמה, לדעת כמה יאחו צדיק דרכו לכתב כזה כל ימי חייו, ואלו התנאים שהתפארו במעשיהם לא על הכלל כולו יצאו ללמוד, כי אם על הפרט, כי יובן צדקתם וחוק הכרתם עמדה להם, לדעת סוד הגלגול כדברי זוהר חדש ה"ל, וחד למנדע ולאסתכלא ברוין דנשמתין, מאי היא האני נפש

חלקיו ובכל גלגוליו², עד שאין צריך לשוב ולהתגלגל, זה

עצמו הוא כבר הגאולה וביאת המשיח³.

² וראה עוד מה דאיתא בספח"ק ישמח משה (פר' שמות דף קכא ע"ב) בזה"ל: דהנה האר"י ז"ל פירש הא דאמרו רז"ל (סנהדרין דף צ"ז ע"א) שית אלפי שני הוי עלמא, שני אלפים תהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח, ובעונינו שרבו יצאו מה שיצאו ועדיין בן דוד לא בא, עד כאן דברי הגמרא. ופירש האר"י ז"ל דהנה אמרו רז"ל (ע"ז דף ה ע"א) אין מאוצר הנשמות הקרוי גוף, דהיינו אוצר הנשמות קרוי גוף. והנה אם הנפשות אינם חוטאים ומתקנים בפעם אחת, הרי באים בכל פעם נשמות חדשות מאוצר הנשמות הקרוי גוף, וכלים הנשמות מאוצר הנ"ל ויכול משיח לבא במהרה. אבל אם הנשמות אינם מתקנים ויצטרכו לבא בגלגול, אז אין יוצאים נשמות חדשות ומתעכב ביאת משיח. וזה הוא הפירוש ובעונותינו שרבו יצאו מה שיצאו, ר"ל שיצאו לעולם נשמות מה שיצאו כבר שהיו צריכים לגלגול, ולכך לא יכלו נשמות חדשות לצאת מאוצר הגוף, לכך ועדיין בן דוד לא בא, עד כאן דברי האר"י זלה"ה. והיוצא מזה דאם מקיים כל התרי"ג מצות, ממחר ביאת משיח דהא אינו צריך לבא בגלגול כמבואר לעיל, מה שאין כן כשאינו מקיים כל התרי"ג מצות מעכב ביאת המשיח.

מ"ט ראה משי"כ בספח"ק ישמח משה (פר' עקב דף קב ע"ב) בזה"ל. או יאמר והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה (דברים ז' יב). על פי אמרם (ע"ז דף ה ע"א) אין בן דוד בא עד שיכלה כל הנשמות שבגוף, וידוע דכל הנשמות כלולים בשיעור קומה של אדם הראשון, ולבסוף יתוקנו נשמות שבעקבו, והיינו עקבו מכה לגלגל חמה (ויקד"כ פ"ב), והיינו בעקבות משיח. והנה מפרשים אמרם ז"ל (סנהדרין דף צ"ז ע"ב) ובעונינו שרבו יצאו מה שיצאו, ועדיין בן דוד לא בא, ר"ל דמחמת העונות יצאו נשמות ישנות מה שיצאו כבר, כי נצטרכו לבוא בגלגול, לכך ועדיין בן דוד לא בא, כי הנשמות האחרונים לא יצאו, והבן, והנה יהי רקיע ובראשית א.ו.ו, פירש רש"י (ד"ה יהי) יחזק, והוא לשון חיזוק ותיקון. וכן והיה, כי משמשות כאחד. והיינו והיה עקב, שיתוקן גם עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם, ולא תצטרכו לבוא בגלגול, אז יתוקן גם העקב והבן, וכיון שיתוקן הכל יתגלה אור העולם הבא ועין לא ראתה (ישעיה ס"ד א), שדרשו (ברכות דף ל"ד ע"ב) על יין המשומר, דהיינו ששמרו השי"ת כי לא ראוהו עין זולתו והבן, וזה תכלית הכל. והיינו ושמר ה' אלהיו, ר"ל מה שמר ה' אלהיו הוא יהיה לך והבן, את חברית כי אז יקום הכל.

נכתב ונערך ע"י הרב חיים פנחס הורוביץ שליט"א

לתרומות והנצחות, ניתן לפנות לטל': 0533115956

תרומות ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל 17 סניף 732

מס' חשבון 76879692

ע"ש "בית אשר ורבקה" [ע"ר]

לכל ענייני הגליון, שאלות והערות,

קבלת הגליון באימייל, (וכן גיליונות של שנים קודמות, תשע"ט-תש"פ)

ניתן לפנות לכתובת אימייל 2088014@gmail.com

מעוניין להתרים אחרים תמורת אחוזים נאים, בבקשה פנה אלינו!!!